

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นายกษมา เจริญพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

COMMUNITY PARTICIPATION IN ECOTOURISM RESTORATION
FOR PAI DISTRICT, MAE HONG SON PROVINCE

MR. KASAMA TRIAMPITAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Sciences Program in Sports Science

Faculty of Sports Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2011

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิง
	อนุรักษ์อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โดย	นายเกษมา เตரியมพิทักษ์
สาขาวิชา	วิทยาศาสตร์การกีฬา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. สุวันชัย หวนนากลาง)

กษมา เตรียมพิทักษ์ : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (COMMUNITY PARTICIPATION IN
ECOTOURISM RESTORATION FOR PAI DISTRICT, MAE HONG SON
PROVINCE) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศ.ดร.สมบัติ กาญจนกิจ, 169 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในอำเภอปายในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ 2) เพื่อเสนอแนวทางให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปาย กลุ่มตัวอย่างการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มองค์กรของรัฐ ผู้นำชุมชน และททท. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 11 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และกลุ่มประชาชนในพื้นที่ 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยหาความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า “ที” (t-test) และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ เพื่อสรุปการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมากดังนี้ ด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว ค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านชุมชนสีเขียวค่าเฉลี่ย 3.78 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ค่าเฉลี่ย 4.03 ด้านการบริการสีเขียวค่าเฉลี่ย 3.78 ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียวค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านหัวใจสีเขียวค่าเฉลี่ย 3.71 ด้านกิจกรรมสีเขียวค่าเฉลี่ย 3.97

2. การเปรียบเทียบระดับการความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง ทั้ง 7 ด้านแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิงมีระดับความต้องการมากกว่าทั้ง 7 ด้าน

3. สรุปการสัมภาษณ์ ได้แนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อำเภอปาย โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินนโยบาย แผน และโครงการในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านประเพณี และด้านวิถีชีวิตชุมชน เพื่อเป็นการฟื้นฟูการท่องเที่ยวของอำเภอปายให้กลับมามีประสิทธิภาพดังเดิม หรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

สาขาวิชา วิทยาศาสตร์การกีฬา

ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2554.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....

5378804939 : MAJOR SPORTS SCIENCE

KEYWORDS : COMMUNITY PARTICIPATION / RESTORATION / ECO-TOURISM / PAI DISTRICT

KASAMA TRIAMPITAK: COMMUNITY PARTICIPATION IN ECOTOURISM

RESTORATION FOR PAI DISTRICT, MAE HONG SON PROVINCE

ADVISOR : PROF. DR. SOMBAT KARNJANAKIT, 169 pp.

The aims of this thesis were 1) To investigate the involvement of the community in the development and restoration of eco-tourism in Pai District and 2) To offer guidelines toward community participation in the restoration and development of eco-tourism in Pai district. Samples were divided into two groups : used purposive sampling eleven people from the public sector organizations, community leaders and Tourism Authority of Thailand using indept interviews and accidental sampling 400 people from the population group in the area using questionnaires as a tool for data collection. Analysis of quantitative data was done through statistical analysis using the frequency percentage, the mean and standard deviation of the value "t" (t-test) and interview analysis to conclude the participation of communities in the restoration and development of the eco-tourism. The results show that :

1. The desire of local communities to participate in the restoration of eco-tourism based on the 7 Greens theory was very high. The Green Attraction average was 3.80. The average for Green Community was 3.78. The average for Green Plus was 4.03. The average for Green Service was 3.78. The average for Green Logistic was 3.72. The average for Green Heart was 3.71 and last but not least the average for Green activities was 3.97.

2. The comparison of the level of community desire to participate in the restoration of eco-tourism based on the 7 Greens theory; according to the respondents of both sexes, the results show that the differences were statistically at 0.05 significant level, where female had more desire in all 7 categories.

3. To summarize the interview, guidelines for the development and restoration of eco-tourism in the area of Pai was acquired based on the participation of the community in policy planning, projects to develop and restore the eco-tourism environmentally, cultural traditions and community life. In order to revive the tourist district of Pai back to the original state or for the development of a better future.

Field of study : Sports Science.....

Student's Signature.....

Academic Year : 2011.....

Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถจาก ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำ เอาใจใส่ และติดตาม เพื่อให้การทำวิจัยบรรลุตามเป้าหมาย ผู้วิจัยขอกราบและขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ ทวีพรปฐมกุล ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ เทพประสิทธิ์ กุลธวัชวิชัย กรรมการ และ ดร. สุวันชัย หวนกลาง กรรมการ ภายนอกมหาวิทยาลัย ในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ที่กรุณาให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. สมบัติ กาญจนกิจ ดร.อัญญา นิลนพคุณ นาง กุลปราโมทย์ วรรณเลิศ นายจารุเชษฐ เรื่องสุวรรณ และนายอนันต์ สีแดง ที่ได้กรุณาเสียสละเวลา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นนิสิตปริญญาโทที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และประสานงานเรื่องต่างๆ ตลอดจนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกด้วยดีตลอดเวลาในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ ตัวแทนองค์การภาครัฐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้นำชุมชน ที่ให้คำชี้แนะ และเสียสละเวลาในการตอบแบบสัมภาษณ์ และประชาชนในพื้นที่ ที่ช่วยเหลือสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม และอำนวยความสะดวกในการทำวิจัย

การนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งสำหรับคุณพ่อ คุณแม่ และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ให้กำลังใจและผลักดันให้บรรลุเป้าหมาย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ช่วยเหลือการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาแล้ว และมีได้กล่าวมาในที่นี้ จึงกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย และประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ขอมอบให้แก่ครู อาจารย์ ที่ได้ให้ความรู้ บิคา มารดา ผู้ให้กำเนิด คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความรู้และเกิดวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน	6
แนวคิดแนวคิดการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว	16
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	16
แนวคิดและทฤษฎีทางการพัฒนาการท่องเที่ยว	16
แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	48
แนวคิด 7 Greens	55
ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74

	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	77
การวิเคราะห์และค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
บทที่	
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิด 7 Greens	89
การทดสอบสมมติฐานการวิจัย	96
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	103
5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	125
สรุปผลการวิจัย	125
อภิปรายผลการวิจัย	130
ข้อเสนอแนะ	138
รายการอ้างอิง	140
ภาคผนวก	146
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย	147
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	147
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์	148
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	160
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	168

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	80
2	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ.....	80
3	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการศึกษา	81
4	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ.....	81
5	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	82
6	จำนวนร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปาย	82
7	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยว.....	83
8	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะการดำเนินการ	84
9	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วม	84
10	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามด้านที่ต้องการจะเข้าร่วมกับการท่องเที่ยว	85
11	จำนวนและร้อยละข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว	86
12	จำนวนและร้อยละข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ที่เป็นท่องเที่ยวทรัพยากรดึงดูดใจนักท่องเที่ยว	87
13	จำนวนและร้อยละข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว.....	88
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว	89

ตารางที่		หน้า
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านชุมชนสีเขียว.....	90
16	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	91
17	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านการบริการสีเขียว.....	92
18	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว	93
19	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านหัวใจสีเขียว	94
20	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านกิจกรรมสีเขียว	95
21	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว จำแนกตามเพศ.....	97
22	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียว จำแนกตามเพศ	98
23	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ.....	99
24	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียว จำแนกตามเพศ	100
25	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว จำแนกตามเพศ.....	101
26	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียว จำแนกตามเพศ	102
27	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว จำแนกตามเพศ.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศได้เป็นเงินกว่าห้าแสนล้านบาทในปี 2554 และสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้กับประชาชนในประเทศ รัฐบาลหลายประเทศจึงเร่งพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศของตนเองเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (เพทาย บำรุงจิตต์, 2549) ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการเดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆคือ ความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม ของคนในท้องถิ่นซึ่งแตกต่างและมีความน่าสนใจ มีเอกลักษณ์จนสามารถดึงดูดผู้คนต่างวัฒนธรรม ผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ ผู้ที่ต้องการพักผ่อน หรือผู้ที่เดินทางมาเพื่อกิจกรรมใหม่ๆให้เดินทางมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และนำรายได้เข้าสู่ประเทศ หรือคนในท้องถิ่นต่อไป (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งในประเทศไทยที่มีผู้นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นลำดับต้นๆ อำเภอปายจึงมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง (หนังสือพิมพ์ ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2552) ในปี 2550 ที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวชาวไทย และต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวยังอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นจำนวนถึง 401,919 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2549 ถึงร้อยละ 12.32 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553) จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นสูงขึ้น แม้ว่าการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างรายได้และสร้างประโยชน์ให้กับประเทศ แต่การท่องเที่ยวที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องมุ่งเน้นเพียงเศรษฐกิจระยะสั้น ขาดการควบคุมและกำหนดทิศทางในการพัฒนา จะก่อให้เกิดผลกระทบทางลบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2552)

แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยหลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรมทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และทางด้านความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกเปลี่ยนแปลงเนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวขาดความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ ทำให้ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนเดิม (สิทธิพร ภู่นริศ, 2552) ในปี 2546 – 2550 สถิตินักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย

และต่างชาติที่เดินทางมาเยือนอำเภอปายมีอัตราเติบโตอย่างต่อเนื่อง จนในปี 2553 ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวน 110,401 คน ลดลงจากปี 2552 ถึงร้อยละ 33.07 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2553) จากสถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวที่เสื่อมถอยลง เนื่องจากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะมลภาวะที่เกิดจากขยะและน้ำเสีย รวมถึงปัญหาการใช้พื้นที่ในการสร้างที่พักและสถานบริการอื่นที่ลุกล้ำพื้นที่ทางธรรมชาติ จึงควรมีการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กลับมาอีกครั้ง

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการท่องเที่ยว เนื่องมาจากกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนเมื่อครั้งมีการประชุมสุดยอดสิ่งแวดล้อมโลก หรือ “Earth Summit” เมื่อปี 2535 ที่เมืองริโอ เด จาเนโร ประเทศบราซิล มีผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว 3 ประการ ได้แก่ กระแสความต้องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาและเรียนรู้ และกระแสความต้องการพัฒนาคน

จากกระแสดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของระบบการท่องเที่ยวและระบบการจัดการท่องเที่ยวในการแสวงหาการท่องเที่ยวทางเลือก (Alternative Tourism) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและทดแทนการท่องเที่ยวตามประเพณีนิยม ดังนั้นจึงเสนอการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ซึ่งยึดแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น Green Tourism, Bio Tourism, Sustainable Tourism, Conservation Tourism, และ Community Based Tourism หรือการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อย่างไรก็ตาม การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการของแผนแม่บทโลก (Agenda 21) มาเป็นกรอบในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism development) มีปัจจัยหลักที่ต้องคำนึงถึงเป็นประการแรกคือการมีส่วนร่วมของเจ้าบ้านและผู้มาเยือนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่อาจมีผลกระทบต่อระบบนิเวศของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่ต่อการท่องเที่ยว (UNWTO, 2004) ด้วยเหตุนี้การกำหนดทิศทางและรูปแบบการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่าชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว โดยเน้นการเอาทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่นด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้าน ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และวิธีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงบทบาทที่สำคัญในการแสดงความคิดเห็น การวางแผน การดำเนินงาน การทบทวนทุนเดิม การค้นหาข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปบทเรียน การประเมินความสำเร็จล้มเหลว รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น ตลอดจนคำนึงถึงขีดความสามารถใน

การรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อธรรมชาติเป็นสำคัญ (สินธุ์ สโรบล, 2546) จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอปายประสบผลสำเร็จได้

จากความสำคัญและที่มาของปัญหาข้างต้น ทำให้เห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อำเภอปาย จ.แม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์จะประเมินการมีส่วนร่วมในชุมชนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางการการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว และวิถีชีวิตของคนในชุมชนในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อให้การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอปายให้กลับมาเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในอำเภอปายในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อเสนอแนวทางให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อำเภอปาย

สมมติฐานการวิจัย

ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านพื้นที่

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีทั้งหมด 7 ตำบล ผู้วิจัยเลือกทำการศึกษาและเก็บข้อมูลในพื้นที่ ตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้ และตำบลแม่ฮี้ ของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เนื่องจากเป็นตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่สุด ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด และประสบปัญหาจากการท่องเที่ยวมากที่สุดใน 7 ตำบลของอำเภอปาย (กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม, 2553)

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง บทบาทของชุมชนที่อาศัยในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ, ดำเนินกิจกรรม, การประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทั้งยังคอยตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไข รวมทั้งบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

การฟื้นฟูการท่องเที่ยว หมายถึง การเสริมสร้างป้องกัน และแก้ไขปัญหา ความบกพร่องของการท่องเที่ยวที่สูญเสียไปให้มีศักยภาพเหมาะสมดั้งเดิมหรือดีขึ้น ใ้กับการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

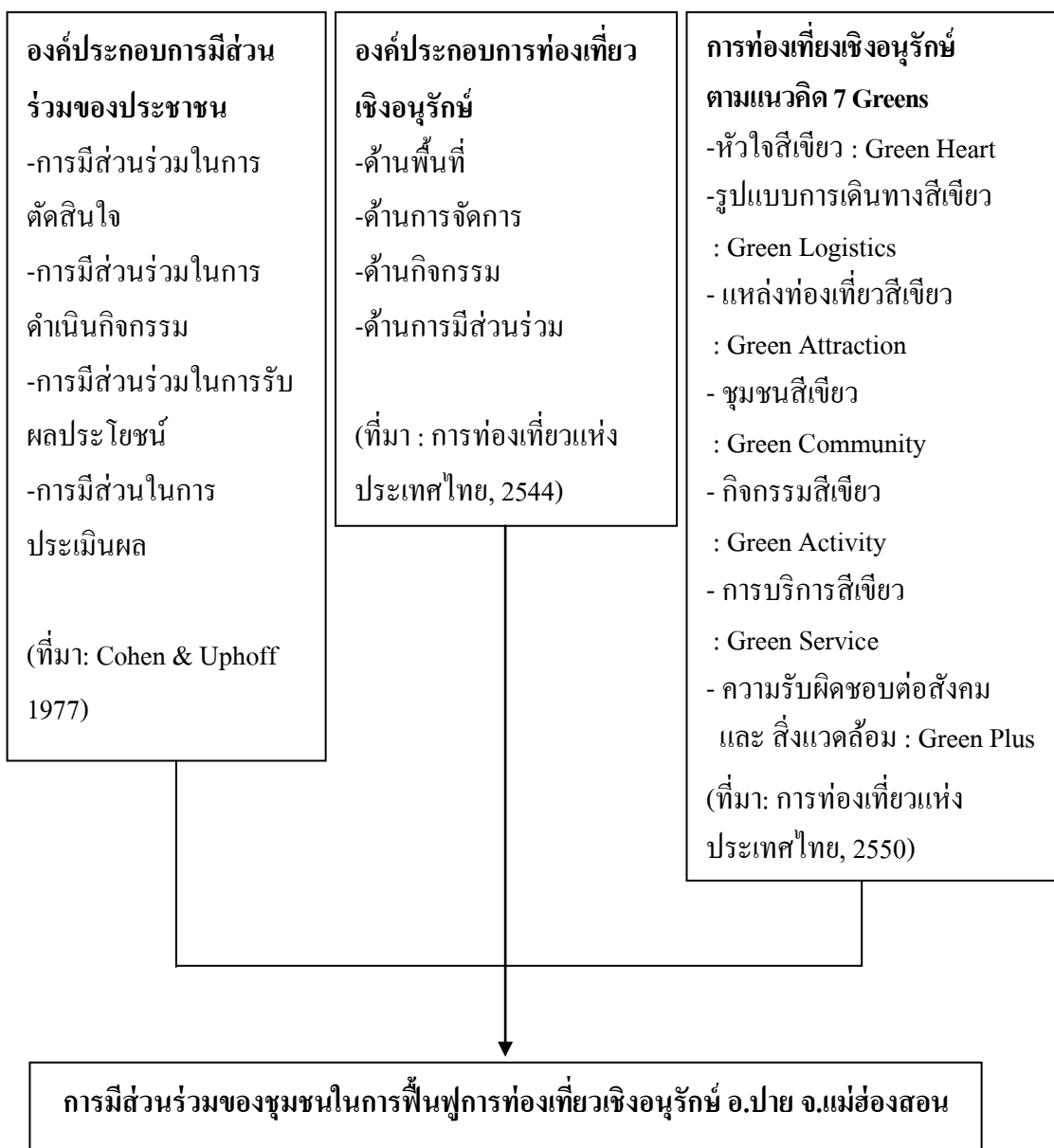
การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวในอำเภอปายที่คำนึงถึงผลทางเศรษฐกิจควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม วิถีความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น มีการให้การศึกษาแก่นักท่องเที่ยว และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อชุมชนท้องถิ่นนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามแนวคิด 7 Greens ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

อำเภอปาย หมายถึง อำเภอหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีพื้นที่ 2,284.99 ตารางกิโลเมตร มีความหลากหลายทางด้านการท่องเที่ยว ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมชาติ และวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทั้งยังเป็นอำเภอที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยว สถานประกอบการ และปัญหา กระจุกตัวอยู่ใน ตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้ และตำบลแม่ฮี้ ของอำเภอปาย โดยประชาชนส่วนมากในอำเภอปายนิยมเรียกอำเภอปายว่า เมืองปาย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนอำเภอปายในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ได้แนวทางที่เหมาะสมที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สามารถนำไปใช้ในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และพื้นที่ใกล้เคียงได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อำเภอเมืองปาย จ.แม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งผลงานที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยต่างๆดังต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
3. แนวคิดและทฤษฎีทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
4. แนวคิดทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. แนวทางปฏิบัติเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (7 Greens)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) องค์การอนามัยโลก (WHO, 1978) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือการที่กลุ่มของประชาชนก่อการรวมตัวที่สามารถทำการตัดสินใจใช้ทรัพยากร และมีความรับผิดชอบในกิจกรรมที่กระทำโดยกลุ่ม ในขณะที่ ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในความคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อกลุ่มของประชาชน แต่ทว่า เสน่ห์ จามริก (2527) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ไม่ได้เพียงว่าประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมตามที่นักวิชาการหรือองค์กรพัฒนาตั้งขึ้น แต่ต้องให้มีประชาชนในชุมชนมีกิจกรรม และวิธีดำเนินการของเขาเองในชุมชน

ไวท์ (White, 1982) (อ้างใน ปริศนา โกลละสุต, 2543) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วย 4 มิติคือ

- มิติที่ 1 คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อะไรควรทำและทำอย่างไร
- มิติที่ 2 คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนา ลงมือปฏิบัติการตามที่ตัดสินใจ
- มิติที่ 3 คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน
- มิติที่ 4 คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ว่า การสนับสนุนหรือส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนนั้น ต้องให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ และมีรายได้จากการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดความรัก ความหวงแหน การสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้อยู่อย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

โคเฮน และ อัปฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) กล่าวถึงองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจในปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ในรูปของการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร การร่วมมือรวมทั้งการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ทางด้านส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการเข้าร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด การพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการนำไปสู่การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ในการจะบรรลุเป้าหมายของการจัดการการท่องเที่ยว เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้กับตัวเองโดยการแสดงออกซึ่งเสรีภาพของประชาชนเรื่องใดเรื่องหนึ่งหากแต่ทุกอย่างประชาชนจะต้องคิดค้นขึ้นมาเอง สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น เป็นไปในลักษณะที่เน้นการให้ประชาชนมีโอกาสเป็นผู้กำหนดการตัดสินใจคิดค้นปัญหา และการดำเนินงานขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการ คือการที่ประชาชนได้เพิ่มศักยภาพในการควบคุมทรัพยากร รวมถึงตลอดถึงการใช้การจัดการทรัพยากรที่มีในสังคมด้วยตนเอง

โคเฮน และ อัปฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) ได้เสนอว่า ต้องแยกให้ออก ระหว่างชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ และบุคคลภายนอก เมื่อพูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น กลุ่มคนที่จะต้องให้ความสำคัญสูงสุด คือชาวบ้าน

ในเอกสารฉบับเดียวกันได้มีการเสนอนอกจากจะพิจารณาว่าใครคือผู้ที่เข้าร่วมและจะต้องพิจารณาว่ากระบวนการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นเป็นอย่างไร ซึ่งได้เสนอให้พิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ คือ

1. การริเริ่มเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมนั้นเกิดจาก ข้าราชการ หรือชาวบ้าน
2. การชักนำเข้ามามีส่วนร่วมนั้น เป็นความสมัครใจ หรือ บังคับ
3. โครงสร้าง และช่องทางของการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไร
4. ระยะเวลา และขอบเขตของการมีส่วนร่วมเป็นเช่นไร
5. ได้มีการพัฒนาศักยภาพของชุมชนแค่ไหน (การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการตัดสินใจ หรือการดำเนินงานหวังผลที่ได้ไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด)

ลือชัย ศรีเงินยวง และ ผาสุก เอนกวนิช (2526) การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องไม่เพียงแต่การดึงประชาชนเข้าร่วมโครงการที่รัฐเป็นผู้กำหนดรูปแบบเป้าหมายของงาน และกำหนดให้มีการเข้าร่วมงาน แต่จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมอย่างมีสำนึกรับผิดชอบ และมีบทบาทอย่างเต็มที่ ตั้งแต่ค้นคิดปัญหา วางแผนปฏิบัติงาน ดูแล กำกับตลอดจนประเมินผล ติดตามงาน การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจะต้องหมายถึงการมอบอำนาจอธิปไตยขั้นพื้นฐานคืนสู่ประชาชน จัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ

อำนาจ อนันตชัย (2527) ได้นำทฤษฎีของ มาสโลว์มากกล่าวไว้ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยสรุปว่า หากมนุษย์ได้รับการเกลี้ยกล่อม หรือ ชักจูง (Mass Persuasion) ในเรื่องตรงกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดความพึงพอใจแล้วย่อมจะส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ได้นิยามว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงนั้นคือการที่ประชาชนมีโอกาสอย่างอิสระปราศจากการบังคับควบคุม เพื่อให้ได้พัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดแจง ใช้ควบคุมระดมทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่อยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์เพื่อการดำรงชีพตามความจำเป็น เป็นการพัฒนาระบบเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปของการตัดสินใจที่จะกำหนดวิถีชีวิตของตนอย่างเชื่อมั่นเพื่อเป้าหมายแห่งการพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เดิมรัฐมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมของการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน และร่วมบำรุงรักษา มากกว่าการสมทบด้านวัตถุและเงิน ซึ่งอาจมีความจำเป็นอยู่ก็ตาม โดยภาพรวมแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนานั้น จะต้องเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบของการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน นโยบาย โครงการหรือกิจกรรม
4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม

5. ร่วมบริหารงาน พัฒนาทั้งสติปัญญา แรงงาน และทุนตามขีดความสามารถรวมทั้งการควบคุม ติดตาม ประเมินผล และซ่อมบำรุงรักษาผลที่เกิดจากการกระทำกิจกรรมนั้น ๆ

โคเฮน และ อัปฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977) (อ้างใน เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์, 2530) ได้เสนอกรอบความคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทไว้ว่ามี 3 มิติ มิติของการมีส่วนร่วมประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

1. มีส่วนร่วมอะไรบ้าง (What) แบ่งเป็น

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) คือร่วมคิดถึงปัญหาโดยระบุความต้องการของชุมชนจนเกิดโครงการเริ่มทำ และการตัดสินใจในการดำเนินการ โดยองค์กรของชุมชนหรือชาวบ้าน ซึ่งประเด็นนี้ ฟลอยด์ ฮันเตอร์ Floyd Hunter (อ้างในเบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์, 2530) อธิบายให้ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการต่างๆ เกิดจากแนวคิด 3 ประการคือ

1.1.1 ความสนใจและความห่วงใยในสภาพปัญหาที่เผชิญร่วมกันกลายเป็นความสนใจและกังวลใจของส่วนรวม

1.1.2 ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ผลักดันให้มุ่งสู่การรวมกลุ่มวางแผนดำเนินการร่วมกัน

1.1.3 การตกลงร่วมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา และมีความเข้มแข็งมากพอที่จะเกิดความคิดริเริ่มกระทำการตอบสนองความต้องการของผู้ที่เดือดร้อน

1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารงานกิจกรรม และการประสานงานขอความช่วยเหลือ

1.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ทางด้านวัตถุ สังคมของแต่ละบุคคล

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ของโครงการ

2. มีส่วนร่วมกับร่วมกับใคร (Who, Whom) ได้แก่

2.1 การพิจารณาองค์ประกอบของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับชาวบ้านในแต่ละขั้นตอนเช่น ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรที่ให้ทุน เป็นต้น

2.2 การพิจารณาคุณลักษณะทางประชากร สังคม และเศรษฐกิจของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระดับชั้นในสังคม ระยะเวลาอยู่อาศัย การถือครองที่ดิน

3. มีส่วนร่วมอย่างไร (How) ได้แก่

3.1 ลักษณะพื้นฐานของการมีส่วนร่วม การได้รางวัลตอบแทน หรือถูกบังคับให้ร่วม

3.2 รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การเข้าร่วมโดยตรง หรือผ่านองค์กรของชุมชน

3.3 ขนาดนองการมีส่วนร่วม เช่น ความถี่ และ ระยะเวลาของการเข้าร่วม

3.4 ผลที่เกิดจากการเข้าร่วม เช่น เป็นการเสริมพลังหรืออำนาจองค์กร หรือ เป็นการปฏิสัมพันธ์ธรรมดาเท่านั้น

โดยสรุปแล้ว การมีส่วนร่วม คือการร่วมมืออย่างจริงจัง ทุกฝ่ายมีการร่วมคิดร่วมวางแผน ตัดสินใจ คิดค้นปัญหา ร่วมลงทุน และรับผลประโยชน์ตอบแทน ร่วมปฏิบัติงานติดตามและประเมินผล และดำเนินการต่าง ๆ ในสังคม ตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในสังคมด้วยตนเอง

อัลเลน (Allen, 1990) (อ้างใน กันฉัตร ต้นเสถียร, 2537) ได้ให้ความเห็นว่า อุปสรรคที่ทำให้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เป็นจริง คือ การต่อต้านจากข้าราชการเพราะกลัวสูญเสียอำนาจ และจากการมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันระหว่างหน่วยงาน ที่ทำงานในลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าการให้การศึกษาแก่ชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วม คือ การให้การศึกษาแก่ข้าราชการให้ยอมรับแนวคิดนี้

โฮลสไตเนอร์ (Hollnsteiner, 1982) (อ้างใน กันฉัตร ต้นเสถียร, 2537) ได้เสนอว่า ในการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น คำว่าประชาชนไม่ได้หมายถึงทุกๆ คนในชุมชน แต่หมายถึง คนส่วนใหญ่ ซึ่งคือโอกาส และอำนาจ โดยกลุ่มคนเหล่านั้นจะต้องรวมตัวกันขึ้นมา

นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540) (อ้างใน ภราเดช พยัณวิเชียร, 2543) กล่าวว่านโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น มีดังนี้

1. พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่น รวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชน และประชาชนทั่วไป ในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ต้องมีความเสมอภาค เป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2. สนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปขององค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระ ภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ

3. เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผล ตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานรัฐ เอกชนให้สามารถร่วมมือกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น

4. ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรประชาชน ที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

5. แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากฎหมายและระบบประมวลของภาครัฐ ให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชน ท้องถิ่น ตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสในการควบคุมกำกับดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง

6. สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น

7. สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ในด้านการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างอิสระ และสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตัวเองอย่างมีทักษะการจัดการที่ถูกต้อง

8. สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และพัฒนาทางสังคมให้มีโอกาสเข้าช่วยเหลือ และยกระดับการมีส่วนร่วม จัดตั้งองค์กรชุมชนและองค์กรจัดการธุรกิจของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

แคร์รี่ (Cary, 1976) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 รูปแบบ คือ

1. การเป็นสมาชิก (Membership)
2. การเป็นผู้ร่วมประชุม (Attendance of Meeting)
3. การเป็นผู้จ่ายเงิน (Financial Contribution)
4. การเป็นกรรมการ (Membership of Committee)
5. การมีส่วนร่วมโดยการเป็นประธานหรือผู้นำ (Position of Leadership)

กรณีการ ชมดี (2524) ได้แบ่งลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ ร่วมประชุมร่วม ออกเงิน ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมเป็นผู้นำ ร่วมเป็นผู้สัมภาษณ์ ร่วมเป็นผู้ชักชวน ร่วมเป็นผู้บริจาค ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม ร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน และร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ และยังกล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นผลมาจากความเห็นร่วมกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นร่วมกันนั้น จะต้องต้องมีมากพอจนเกิดการริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ คือ ต้องเป็นความเห็นของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นๆ เหตุผลแรกที่คนเรารวมตัวกัน ควรจะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดที่ทำหรือทำในนามกลุ่มนั้น คือการกระทำผ่านองค์กร ดังนั้น องค์กรจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้

ปรัชญา เวสารัชช (2528) ได้ขยายความการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจต่างกันไปตามเศรษฐกิจของประเทศ นโยบายและโครงสร้างการบริการ รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชากร การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดกระบวนการพัฒนาเพื่อมุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน ซึ่งได้แก่

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบคลุมการสร้างโอกาส ที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนของชุมชนได้ร่วมกิจกรรมอันจะนำไปสู่ความมีอิทธิพลต่อกระบวนการพัฒนาและเอื้อให้ได้รับประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมสะท้อนการเข้าร่วมโดยสมัครใจและเป็นประชาธิปไตย ในกรณีต่อไปนี้

ก. การเอื้อให้เกิดความพยายามพัฒนา

ข. การแบ่งสรรผลประโยชน์จากการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน

ค. การตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย การวางแผนและการดำเนินการโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ไม่ว่าจะระดับท้องถิ่น ภูมิภาค และระดับชาติ จะช่วยก่อให้เกิดความเชื่อมโยงสิ่งทีประชาชนลงทุนลงแรงกับผลประโยชน์ที่ได้รับ

4. ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจต่างกันไปตามเศรษฐกิจของประเทศ นโยบาย และโครงสร้างการบริหาร รวมทั้งลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของประชากรการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการ แต่เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเกิดกระบวนการพัฒนาเพื่อมุ่งเอื้อประโยชน์ต่อประชาชน

ปรีดา ประพาศดิชอบ (2530) กล่าวว่า วิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมมีหลายระดับตั้งแต่การไป ถกเถียงแลกเปลี่ยน การวางแผนร่วมโดยชาวบ้าน และปฏิบัติตามแผน คือ การทำงานร่วมกันและ ประเมินผลร่วมกัน

ปกรณ์ ปรียากร (2530) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมี 4 ลักษณะ คือ

1. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดว่าอะไรคือความจำเป็นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่างๆเพื่อสนองความจำเป็นพื้นฐาน
3. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สูงขึ้น
4. เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะทำการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นรินทร์ แก้วมีศรี (2531) (อ้างใน นภัค วัฒนคุณ, 2545) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาจะเห็นได้ว่ากิจกรรมพัฒนาใด ๆ ก็ตามหากประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของไม่ได้ลงมือดำเนินกิจกรรมด้วยตนเองแล้วกิจกรรมนั้นก็มิอาจจะสำเร็จและดำรงอยู่ได้แต่หากประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจะสามารถมองเห็นผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ทั้งยังได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอจนเกิดความตระหนักในปัญหาของตนเองและหาทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่าง โดยกล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 2 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ประชาชนในพื้นที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกกระบวนการตั้งแต่ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหา การร่วมคิด และหาวิธีแก้ไขปัญหา ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ ร่วมตัดสินใจ และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน ให้บรรลุตามผลที่กำหนดไว้ และร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล

2. การมีส่วนร่วมไม่แท้จริง เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน เช่น เข้าร่วมปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว และยังสามารถอธิบายถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนว่ามีขั้นตอนในปฏิบัติคือ

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหา และสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมการตัดสินใจ ในขั้นตอนนี้ นับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะหากว่าบุคคลในชุมชนยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยตัวเองการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ก็ไม่อาจส่งประโยชน์ต่อชุมชนนั้นได้ เพราะบุคคลในชุมชนนั้นจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น บุคคลในชุมชนซึ่งเป็นผู้อยู่กับปัญหาจะเป็นผู้ที่รู้จักปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด แต่มักมองปัญหาของตนเองได้ไม่ชัดเจน หรือไม่เข้าใจส่วนลึกของปัญหา เมื่อมีบุคคลมาช่วยชี้แจงมองสาเหตุของปัญหาของตนเองได้เด่นชัดขึ้น ดังนั้นบุคคลในชุมชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเรียนรู้ปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาด้วยตนเอง ทั้งการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม เพื่อนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผน และดำเนินกิจกรรม เมื่อบุคคลในชุมชนได้เรียนรู้ปัญหาของตนเองแล้วขั้นตอนต่อไปของการมีส่วนร่วมคือต้องให้บุคคลเรียนรู้ในเรื่องของการวางแผนและดำเนินกิจกรรม การหาแหล่งทรัพยากรหรือความช่วยเหลือเพื่อจะมาสับสนุนกิจกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาด้วยกัน การแก้ไขปัญหาวิธีที่ดีที่สุดคือให้ผู้ที่ให้ความรู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าเป็นผู้คอยให้คำแนะนำจนกระทั่งบุคคลเหล่านั้นสามารถตัดสินใจได้ว่าจะเลือกใช้วิธีใดในการแก้ไขปัญหาที่ตนเองและชุมชนเผชิญอยู่

2.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าวจะสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นการปฏิบัติงานด้วยตนเอง จะทำให้ชุมชนได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด เมื่อเห็นประโยชน์จะดำเนินกิจกรรมนั้นด้วยตัวเองและร่วมรับผลประโยชน์นั้น ๆ ด้วย

2.4 การมีส่วนร่วมและการติดตามประเมินผล การประเมินผลด้วยตัวเองจะทำให้บุคคลและชุมชนมีความตระหนักว่ากิจกรรมที่ตนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทั้งหมดนั้นดีหรือไม่เพียงไรและควรพิจารณาว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ทำให้บุคคลได้เรียนรู้ประโยชน์ของการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ส่งผลถึงการดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อๆ ไปให้ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมาย

มิศรา สามารถ (2543) กล่าวถึงลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. พื้นฐานของการเข้าร่วม ลักษณะที่เข้ามามีส่วนร่วมมาจากแรงจูงใจภายในจะเป็นแรงหนุนหรือช่วยให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมที่มาจากปัจจัยภายนอก โดยอาศัยอำนาจบารมีหรือแรงบีบบังคับจากผู้มีอำนาจ ความเกรงใจ หรืออิทธิพลของผู้มีอำนาจจากชุมชนเอง ถึงจะสามารถกระทำได้สำเร็จแต่ก็ไม่มีผลผูกพันทางจิตใจ ความยั่งยืนต่อเนื่องของกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ ก็จะลดลง

2. รูปแบบของการเข้าร่วม การเข้าร่วมของประชาชนนั้น เป็นการเข้าร่วมโดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชนเอง โดยเฉพาะกิจกรรมที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับของประชาชนสำหรับการเข้าร่วมกิจกรรมโดยผ่านตัวแทนกลุ่ม เช่น กรรมการหมู่บ้าน การเข้าร่วมของประชาชนจะอยู่ในลักษณะผู้ให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ

3. ขอบเขตของการมีส่วนร่วมเป็นช่วงเวลาการมีส่วนร่วม การใช้เวลาเข้าร่วมในกิจกรรมหรือ โครงการต่าง ๆ จะใช้เวลามากน้อยต่างกัน ความถี่ห่าง จำนวนครั้งที่เข้าร่วม ความสม่ำเสมอ และฤดูกาลที่เหมาะสม ช่วงเวลาที่ใช้กิจกรรมแต่ละครั้ง

4. ผลของการเข้าร่วมและลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดการรวมพลังที่จะสร้างอำนาจต่อรองให้ชุมชนมีศักยภาพเป็นตัวของตัวเอง สร้างปฏิสัมพันธ์อันดี มีความสามัคคีในชุมชน

นำชัย ทนุผล (2543) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นประกอบไปด้วย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาเพราะประชาชนย่อมรู้ปัญหาของตนได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม คือการร่วมกันวางแผนโครงการดำเนินกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ หรือแก้ปัญหาของพวกเขาด้วยตัวเอง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมแรงร่วมใจในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาและแนวทางดำเนินกิจกรรมนี้จะมีผลทำให้ประชาชนในชุมชนเหล่านี้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ในกิจกรรมนั้น และจะนำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมที่วางไว้

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน และปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

แนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) กล่าวว่า ควรมีการพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ดำเนินการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการในการพัฒนาการท้องถิ่นแบบยั่งยืนในพื้นที่ของตนเองโดยพิจารณาจากที่ตั้ง กิจกรรม ความพร้อม และความต้องการของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

2. ดำเนินการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนแก่เยาวชน ประชาชน หรือผู้นำท้องถิ่น

3. ส่งเสริมให้ธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่นรวมตัวกันเป็นชมรม หรือสหกรณ์ เพื่อร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ส่งผลให้ธุรกิจท่องเที่ยวของท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่โดยให้องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษาแนะนำการจัดการ

4. ในการดำเนินการใด ๆ ก็ควรที่จะคำนึงถึงทรัพยากรของท้องถิ่นเป็นอันดับแรกไม่ว่าจะเป็นบุคลากร วัตถุดิบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์ทางท้องถิ่นนั้น ๆ

แนวคิดการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

การและฟื้นฟูทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง การปรับปรุงและส่งเสริมให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่เหมาะสมและประทับใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพเริ่มจากการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสม เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นว่าสภาพการณ์ที่น่าปรารถนาและหวังให้บรรลุเป้าหมายคืออะไร ซึ่งในกรณีนี้คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่เหมาะสม
2. นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจ
3. คนท้องถิ่นและชุมชนมีความพึงพอใจ

และนำมาสู่หลักการของการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คือการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้ตรงตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย

เมื่อมีเป้าหมายและหลักการที่ชัดเจนแล้ว จะนำมาสู่การเลือกทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการและการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวควรมีความสอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการที่กำหนดไว้ จะนำเสนอทฤษฎีและแนวคิดดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development)
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable tourism development)
3. ระบบการท่องเที่ยว (Tourism system)
4. การจัดการเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว (Tourism carrying capacity management)
5. การออกแบบสภาพแวดล้อมและการใช้พื้นที่ (Environmental design and landuse)
6. การสงวนรักษาโบราณและแหล่งประวัติศาสตร์

แนวคิดทฤษฎีทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว

ในพจนานุกรม Webster's Third New International Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า Tourism และ Tourist (วรรณ วลัยวนิช, 2539; อ้างอิงจาก Webster's Third New International

Dictionary) ไว้ว่า Tourism หมายถึง การท่องเที่ยว การเดินทางเพื่อสำราญใจ การบริหารงานธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วน Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยว ผู้ที่เดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง เพื่อไฝหาความสุข การพักผ่อนหรือเพื่อความรู้ทางวัฒนธรรม แล้วกลับมา ณ จุดเริ่มต้น กล่าวถึง “การท่องเที่ยว” ว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้าง มิได้มีความหมายเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึง การเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเพื่อทำการใดๆ ทั้งการเดินทางภายในประเทศและเดินทางระหว่างประเทศ การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้รับความรู้ ความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดังนั้น การท่องเที่ยวจึงเป็นธุรกิจที่กว้างขวาง สรุปได้ว่าการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ ประการแรก ต้องเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นชั่วคราว ประการที่สอง ต้องเดินทางด้วยความสมัครใจ และประการสุดท้าย เดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆ ก็ได้ที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือหารายได้ (วรรณ วลัยวานิช. 2539)

ปัจจัยของการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

1. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดใจให้เกิดความสนใจที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งนั้น พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยือนจะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวจะมีจุดที่เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจุดหนึ่งหรือหลายจุดก็ได้ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.1 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ธรรมชาติให้มา (Natural Attraction Factors) คือ ความงามตามธรรมชาติที่สามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น หาดทรายที่สวยงาม สภาพป่า และชีวิตสัตว์ป่า เป็นต้น

1.2 สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Historical and Cultural Attraction Factors) คือ สิ่งที่มนุษย์เราสร้างขึ้นแล้ว สามารถดึงดูดใจให้มนุษย์ไปเยือนหรือ ไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สิ่งก่อสร้างที่เป็นสถาปัตยกรรม ได้แก่ วัด วัง เป็นต้น หรือวิถีชีวิตของคน เช่น ตลาดน้ำ การแข่งกีฬา การแสดง หรือการจัดเทศกาล เช่น งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผลไม้ เป็นต้น

2. สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวสะดวกสบาย ที่สำคัญมากที่สุดคือที่พักแรม ในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ ฯลฯ รองลงมา คือ การบริการจราจร ร้านอาหาร บริการด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางบริการนักท่องเที่ยว

3. การเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นได้ ก็จะต้องมีการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่นั่นอย่างสะดวก

การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลักสามด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market of Tourist) แต่องค์ประกอบย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์การท่องเที่ยว

โรบินสัน (Robinson) ได้ศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวของบุคคลไว้ 8 ประการ (ดอกร้อ ปาณะดิษ.2544 อ้างอิงจาก (Robinson, 1976) คือ

1. เพื่อฟื้นฟูสุขภาพและร่างกาย
2. เพื่อสุขภาพอนามัย เพื่อสูดอากาศบริสุทธิ์ อากาศดี อากาศน้ำแร่
3. เพื่อเข้าร่วมหรือชมกิจกรรมทางกีฬา
4. เพื่อร่วมหรือ ไปชมสิ่งที่แปลกใหม่ในต่างประเทศ
5. เพื่อความรื่นเริง บันเทิงใจ ความสนุกสนาน ความสดชื่น เพื่อการพักผ่อน ซึ่งตามมติเอกฉันท์ของสหประชาชาติในการประชุมครั้งที่ 21 พ.ศ. 2510 อันเป็นปีการท่องเที่ยวสากลว่า “การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มนุษยชาติต้องการมากที่สุด ควรที่รัฐบาลของทุกประเทศและมนุษย์ทุกคนจะสนับสนุน” เบอคาร์ท และ เมดริก (Burkart & Medlik, 1985)

6. เพื่อสาเหตุส่วนตัว เช่น ไปเยี่ยมญาติ ไปพบเพื่อนใหม่หรือเพื่อหลบหนีจากคนที่ใกล้ชิดจำเจ

7. เพื่อเหตุผลทางด้านจิตใจ ศาสนา
8. เพื่ออาชีพและการธุรกิจ

จากเหตุจูงใจเพื่อการท่องเที่ยวที่กล่าวมานี้ คงจะ ไม่มีมูลเหตุจูงใจอันใดอันหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นที่เด่นที่สุดแต่มีลักษณะผสมผสานกัน

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (WTO, 2004) ได้อธิบายคำจำกัดความล่าสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ไว้ สรุปได้คั้งนี้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวขนาดเล็ก หรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche tourism segments) แต่

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวม ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน” (Mass Tourism) โดยทั่วไปแล้วการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อความเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคต ดังนั้นหลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความล่าสุดขององค์การการท่องเที่ยวโลก คือ

1. การท่องเที่ยวต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. การเคารพในสังคมและวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละชุมชน

3. การสร้างความเจริญ มั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรจะไม่ก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (Tourism Stakeholders) นอกจากนี้ ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชน และท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมสำคัญ ในการสร้างรายได้ในท้องถิ่นด้วย

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่ให้ความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจแล้ว การจะทำให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนได้ ยังต้องคำนึงถึง ความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวทุกฝ่ายรวมถึง ต้องสามารถรักษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และมีการดำเนินการวางแผนอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญจะต้องมีเครื่องมือที่ใช้วัดประสิทธิภาพต่อผลกระทบของการดำเนินการ เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงและแก้ไขเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและสังคมมีความสุข จากแนวคิดดังกล่าว ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ในการนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึงสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งสิ่งแวดล้อมที่กำเนิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นแล้วสืบทอดต่อกันมา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์

2. กลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในฐานะผู้บริโภคทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความต้องการ (Demand) ที่ทำให้คนในแหล่งท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยวตอบสนอง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยวและก่อผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมด้วยเหตุนี้นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจึงมีความจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3. กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจให้ความสนใจกับธุรกิจท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จนอาจจะเลยผลกระทบด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าจะให้เกิดการพัฒนากิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กลุ่มธุรกิจนี้จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นตัวกลางที่จะช่วยกลั่นกรองคุณภาพของนักท่องเที่ยว

4. ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิตทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชน ขณะเดียวกัน ในชุมชนเองก็ยังมีบทบาทเป็นผู้ดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกด้วย ที่ผ่านมากคนในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองเห็นผลประโยชน์ในเชิงรายได้ แต่อาจไม่ตระหนักและคาดการณ์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา นอกจากการตั้งรับกับทรัพยากรที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว คนในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวกลับไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าคนในชุมชนได้ประโยชน์เพียงส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้แนวทางการพัฒนากิจการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงให้ความสำคัญกับเรื่องกระจายผลประโยชน์ให้กับคนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งความรักท้องถิ่นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่อยู่ในหลักการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยอนุรักษ์วิถีชีวิต และทรัพยากรของชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับทรัพยากรของตนเอง ซึ่งเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่คนในชุมชนจะต้องมีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการให้ทรัพยากรของตนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือไม่และควรมีรูปแบบเช่นไร

5. นักวิชาการและสถาบันการศึกษา เข้ามามีบทบาทในการเป็นหน่วยงานสนับสนุน (Facilitator) ที่ช่วยนำความรู้ในทางวิชาการหรือภูมิปัญญาสากลมาใช้ในการศึกษาค้นคว้า เพื่อยกระดับและคำอธิบายองค์ความรู้ท้องถิ่น ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นสากลได้และยังทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการศึกษาค้นคว้ามากเท่าใด คนในชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว ก็จะเป็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากเท่านั้น นอกจากบทบาทในการเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าแล้ว นักวิชาการยังอาจเข้าไปมีบทบาทในการเป็นวิทยากรช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) ตามแนวคิดของ WTO หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกัน ในขณะเดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการ

ท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ หลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย หลักการที่สำคัญอยู่ 10 ประการ คือ

1. อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) หมายถึงต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างเพียงพอหรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัด ประกอบด้วย

1.1 การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่ดี รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า บำรุงให้เกิดประโยชน์นานเพิ่มพูน และเสริมสร้างไว้ให้มีมากเพียงพอต่อการใช้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม

1.2 การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากร ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมนั้น ส่งผลให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างยาวนาน

2. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing over-consumption and waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ หรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิภูลต้องหาวิธีการจัดการโดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห้งอาจนำระบบการหมุนเวียน การใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse – Renew - Recycle) ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์และนำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

3. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

4. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ต้องมีการประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล อบต.) กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพเพิ่มขึ้น

5. นำการท่องเที่ยวขยายฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy) ต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรม

การท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขาย/การท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้นเป็นการสร้างรายได้กระจายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

6. การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities) ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์กรร่วม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น เพื่อประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

7. มีการประชุมกับผู้เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public) ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันการศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหรือ ้ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

8. การพัฒนาบุคลากร (Training staff) ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ ใ้การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

9. การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly) ต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร แผ่นพับ หนังสือคู่มือ วิดีโอแผ่นซีดี เป็นต้น

10. ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking research) จำเป็นต่อการแก้ปัญหาและเพิ่มคุณค่าคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว โดยจะต้องมีการประเมินผลการตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ใช้บริการโดยตรง การสอบถามเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการนำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

นโยบายและแผนด้านการท่องเที่ยวของไทย

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 มีแนวคิดและแนวทางในการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) คนไทยมีคุณธรรม นำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบคลุมรอบอุ้น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

ในส่วนสำคัญที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาฯ สรุปที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาสำคัญคือ การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน ในส่วนสาระที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจบนหลักของความโปร่งใส ใช้ฐานทรัพยากรในพื้นที่ และเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างเศรษฐกิจชุมชนกับวิสาหกิจขนาดกลางและหรือวิสาหกิจขนาดใหญ่ สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงธุรกิจตลาดทั้งห่วงโซ่การผลิต โดยทบทวนกฎ ระเบียบ และกฎหมายให้เอื้อต่อการร่วมทุน และการให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี

1.2 สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างคุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง โดยรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็ง เมื่อนำภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์

2. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ แนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาลัทธิศาสตร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย

และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาดเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการถ่ายทอดและต่อยอดเทคโนโลยี และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ ในส่วนสาระที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ โดยพัฒนาการท่องเที่ยวไทย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาคบนฐานความโดดเด่นและหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และความเป็นไทย เพื่อขยายฐานการผลิตและการตลาดธุรกิจบริการให้ครอบคลุมระดับภูมิภาค บนฐานการสร้างความแตกต่างและความชำนาญเฉพาะด้านของบริการที่สำคัญ

1.1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานในพื้นที่ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นวิถีชีวิตชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อสร้างสินค้าท่องเที่ยวใหม่ๆ แก่ธุรกิจท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนพัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อรองรับตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน

1.1.2 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจและบริการที่มีศักยภาพให้เป็นที่ยอมรับ น่าเชื่อถือ และตอบสนองความต้องการของตลาดโลก รวมทั้งเพื่อรองรับนโยบายการเปิดเสรีภาคบริการ บนฐานความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและความเป็นไทย โดยเฉพาะธุรกิจบริการที่มีศักยภาพในการดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการในประเทศ

1.1.3 ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวและกลุ่มลูกค้าธุรกิจบริการอย่างต่อเนื่อง เพื่อรักษาฐานตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ๆ ที่มีคุณภาพและตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยอาศัยเครือข่ายความร่วมมือทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกัน

1.1.4 พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมเพื่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และการปรับปรุงกฎระเบียบข้อกฎหมาย การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการและขีดความสามารถการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1.5 สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

รวมทั้งสนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่นกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อช่วยสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน

1.2 การพัฒนาปัจจัยสนับสนุนการปรับโครงสร้างการผลิต

1.2.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ โลจิสติกส์เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้าง การผลิต โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิต ภาคธุรกิจ และภาคบริการของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและการบริหารจัดการ โลจิสติกส์ และระบบสื่อสาร โทรคมนาคมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

1.2.2.1 พัฒนาเครือข่ายโลจิสติกส์ในประเทศให้เชื่อมโยงอย่างบูรณาการ ทั้งเครือข่ายภายในและการเชื่อมโยงไปสู่ต่างประเทศ โดยการพัฒนาระบบ การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ ระบบการขนส่งสนับสนุน (Feeder) รวมทั้งศูนย์รวบรวมและกระจายสินค้าตามจุดยุทธศาสตร์บ้านการผลิตของประเทศ รวมทั้งยกระดับประสิทธิภาพกระบวนการอำนวยความสะดวกทางการค้า

1.2.2.2 ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์ในภาคการผลิตให้เชื่อมโยงถึงกันตลาดห่วงโซ่อุปทาน และพัฒนาธุรกิจให้บริการโลจิสติกส์ บุคลากร และกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

1.2.2.3 สนับสนุนการใช้รูปแบบและวิธีการบริหารจัดการขนส่งเพื่อ ประหยัดพลังงาน โดยเฉพาะระบบขนส่งทางราง ทางน้ำ และทางท่อใต้มากขึ้น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนการใช้พลังงานในภาคขนส่งไปสู่รูปแบบที่มีต้นทุนต่ำ การประยุกต์ใช้วิธีการจัดการขนส่งที่ทันสมัย และการใช้เทคโนโลยีการขนส่ง เพื่อนำไปสู่การลดต้นทุนการขนส่ง

1.2.2.4 พัฒนาโครงข่ายและบริการสื่อสาร โทรคมนาคมที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าในการลงทุนและมุ่งเน้นให้มีการแข่งขันด้านการให้บริการอย่างเสรีเพื่อสนับสนุนภาคการผลิต ภาคธุรกิจ และบริการ รวมทั้งรองรับการพัฒนาระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับให้บริการแก่ประชาชน และภาคธุรกิจ

1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพและการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ

1.3.1 การรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ โดยเฉพาะการพัฒนา ระบบการจัดการร่วมเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้อยู่ภายใต้ขีด

ความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพมากกว่า การเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยว

1.3.2 การพัฒนาคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะในส่วนของส่งเสริมการใช้ความหลากหลายทางชีวภาพ ในการสร้างความมั่นคงของภาคเศรษฐกิจและชุมชน ในส่วนสาระที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่

1.3.2.1 การสนับสนุนภาคการผลิตและบริการที่ชุมชนมีศักยภาพในการจัดการ โดยพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้มีอำนาจในการจัดการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยการวิเคราะห์ทิศทางและโอกาสทางการตลาด จัดทำแผนที่นำทางของการพัฒนาและแนวทางส่งเสริมในภาพรวม โดยเริ่มต้นจากการสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นมาเป็นลำดับ ส่งเสริมการรวมตัวเชื่อมโยงขยายเครือข่าย เพื่อสร้างฐาน การผลิตและการตลาดที่เข้มแข็ง

1.3.2.2 พัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็งโดยการฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านการผลิต การจัดการ และการตลาด โดยสร้างตัวอย่างที่ได้มาตรฐานเพื่อการเรียนรู้ ส่งเสริม SMEs ให้มีระบบการจัดการที่ดี มีการรวมกลุ่มเพื่อสนับสนุนการค้าเนินกิจการ สนับสนุนการวิจัยตลาดของสินค้าและบริการที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อรักษาขีดความสามารถ และพัฒนาให้ก้าวหน้า ควรสร้างบุคลากรและแรงงานให้เพียงพอ สอดคล้องกับทิศทางการขยายตัว และสนองตลาดที่กว้างขวางขึ้น

ยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2550-2554 เพื่อแปลงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ไปสู่การปฏิบัติโดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของประเทศให้เต็มตามศักยภาพ โดยเฉพาะการพัฒนาเชิงกลุ่มพื้นที่ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. ดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อรักษาฐานตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ โดยเฉพาะตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีอำนาจการซื้อสูง เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักแก่ประเทศ

3. พัฒนาเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมการผลิตสินค้าหัตถกรรมของชุมชน และธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจ ส่งเสริมการจ้างงานและกระจายรายได้สู่ชุมชน

เป้าหมาย

เพิ่มจำนวนวันพัก และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคุณภาพ เพื่อเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. พัฒนาระดับคุณภาพสินค้าการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับความต้องการตลาดโลก โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ

1.1 พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและวัฒนธรรมให้เป็น Destination ของตลาดท่องเที่ยวโลก

1.2 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ (New Product) เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เช่น แหล่งมรดกโลกและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.3 เร่งฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เสื่อมโทรม และแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ เพื่อรักษาเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเดิม

1.4 พัฒนาธุรกิจบริการเชื่อมโยงกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อขยายตลาดการท่องเที่ยวให้กว้างขวางมากขึ้น เช่น ธุรกิจ MICE ธุรกิจสปาแหล่ง Shopping รวมถึงร้านจำหน่ายสินค้า OTOP เป็นต้น

1.5 ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สื่อถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย (Thainess and Hospitality) เพื่อใช้ความแตกต่างของศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนสร้างเป็นจุดขายใหม่ๆ แก่ธุรกิจท่องเที่ยวไทย

1.6 สร้างมาตรการจูงใจเพื่อส่งเสริมการลงทุนภาคเอกชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภท Man made ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ

2. พัฒนาระดับมาตรฐานธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยสนับสนุนต่อการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว

3. พัฒนาระดับมาตรฐานธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว ตลอดห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม (ธุรกิจหลัก ธุรกิจรอง ธุรกิจสนับสนุน)

4. พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว อาทิ คุณภาพของบุคลากร มาตรฐานการรักษามาตรฐานความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการพื้นฐานต่างๆ รวมทั้งเครือข่ายคมนาคมเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และเชื่อมโยงภายในกลุ่มคลัสเตอร์ต่างๆ

5. การส่งเสริมการตลาด เพื่อรักษารฐานตลาดเดิม และขยายตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ แนวทางที่สำคัญ คือ

5.1 ศึกษา Market Segment ให้ชัดเจน เพื่อเจาะตลาดกลุ่มเป้าหมาย

5.2 ส่งเสริมตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพและมีอำนาจซื้อสูง เพื่อเพิ่มจำนวนวันพักและ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัว

5.3 ขยายตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ตลาดรัสเซีย และกลุ่มประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมของรัสเซีย (CIS) และตะวันออกกลาง โดยเชื่อมโยงกับการเปิดสายการบินตามเส้นทางการบินไปยังประเทศดังกล่าว

6. สร้างความร่วมมือระหว่าง Stakeholders กลุ่มต่างๆ ในธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อร่วมดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว (Low-season)

7. การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายและยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ที่ต้องการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในรูปแบบพิเศษเบ็ดเสร็จสอดคล้องตามแนวนโยบายของรัฐบาล ซึ่งในการพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วนของโครงการ (โครงการที่มีลำดับความสำคัญสูง) ได้กำหนดหลักเกณฑ์เบื้องต้น คือ 1) เป็นโครงการต่อเนื่อง 2) สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และ 3) ตอบสนองวัตถุประสงค์และเป้าหมายของยุทธศาสตร์

8. ปรับปรุงกลไกการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความชัดเจนของนโยบายและแนวปฏิบัติ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับท้องถิ่น แนวทางที่สำคัญคือ

9. กำหนดนโยบายและกลไกการบริหารการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ให้เป็นเอกภาพชัดเจน เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

10. ใช้แนวคิด Cluster เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

11. ปรับปรุงระบบบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ การมีส่วนร่วม ของชุมชนในท้องถิ่น และการอนุรักษ์พัฒนา โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) และผลตอบแทนที่คุ้มค่า

แผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2551-2554

วิสัยทัศน์

1. เป็นองค์กรหลักในการบูรณาการขับเคลื่อนนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้ เป็นไปอย่างมีเอกภาพ มีระบบ และเชื่อมโยงกันทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชีย สนับสนุนการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของประเทศให้เกิดความสมดุล ยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้

2. เป็นองค์กรหลักด้านกีฬา นันทนาการ การออกกำลังกาย และวิทยาศาสตร์การกีฬา ผลิต และพัฒนาบุคลากรด้านพลศึกษาเพื่อมวลชน (Sport for All) เพื่อความเป็นเลิศและอาชีพ (Sport for Excellence) เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการการตลาดและการท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ

2. บูรณาการ ประสานงานการขับเคลื่อนนโยบายและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้มี เอกภาพ เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบกับทุกภาคส่วน สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของประเทศให้เกิดความสมดุล และยั่งยืน

3. พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็น ศูนย์กลางด้านการท่องเที่ยวของภูมิภาค

4. พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว กีฬา วิทยาศาสตร์การกีฬา และนันทนาการให้ได้ มาตรฐานสากล

5. ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาการจัดการศึกษาด้านพลศึกษา กีฬา นันทนาการ การออก กกำลังกาย และวิทยาศาสตร์การกีฬา

6. ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและผลักดันการนำนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ สนับสนุนในทุกภาคส่วนให้เป็นไปได้ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชียที่สามารถกระจายรายได้และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง

ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเฉพาะการท่องเที่ยว มีดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทย

เป้าหมาย

1. รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
2. สัดส่วนของรายได้จากการท่องเที่ยวต่อผลผลิตมวลรวมของประเทศ (GDP) เพิ่มขึ้น
3. ประเทศไทยมีส่วนแบ่งด้านการตลาด (Market Share) ด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญในภูมิภาคได้อย่างต่อเนื่อง
4. ประเทศไทยได้รับการยอมรับว่ามีสินค้าและบริการการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ปลอดภัย และยั่งยืน
5. ประเทศไทยมีบทบาทและภาพลักษณ์ที่โดดเด่นด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริมให้ปี พ.ศ.2551-2552 เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวไทย ประทับใจไทยแลนด์
2. ส่งเสริมตลาดและการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและยั่งยืน
3. เสริมสร้างศักยภาพเครือข่ายพันธมิตรด้านการเตรียมความพร้อมสินค้าและบริการด้านการลงทุน และด้านการตลาด
4. พัฒนาระบบสารสนเทศในการบริการและบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว
5. สร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว
6. ส่งเสริม สนับสนุน อุตสาหกรรมการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย

7. เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตรา ดูแล และการปฏิบัติตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่
8. ผลักดันมาตรการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวและบริการ

เป้าหมาย

1. บูรณาการและขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศให้มีเอกภาพ
2. สร้างและพัฒนาระบบเชื่อมโยงกลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทั้งในระดับชาติ ภูมิภาคและท้องถิ่น

3. ผลักดันสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและมาตรฐาน
4. ส่งเสริมและ/หรือฟื้นฟู พัฒนาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
5. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
6. ส่งเสริมและ/หรือฟื้นฟูให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม

กลยุทธ์หลัก

1. ส่งเสริม พัฒนาและยกระดับสินค้า บริการ และมาตรฐานด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ
2. เร่งพัฒนา ฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพให้ได้มาตรฐาน และยั่งยืน
3. ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ
4. ผลักดันให้มีการปรับปรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว
5. สนับสนุนและผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มความร่วมมือและเครือข่ายพันธมิตรเพื่อสร้างความเชื่อมโยงของพื้นที่ท่องเที่ยวและสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการ
6. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงกลุ่มพื้นที่และกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพในลักษณะของเขตพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพอากาศไทยตามแผนพัฒนากองทัพอากาศแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559)

กระทรวงการทัพอากาศและกีฬา (2554) ได้กล่าวว่าการแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมการทัพอากาศมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทุกประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับการลงทุนและพัฒนาด้านการทัพอากาศเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศประกอบกับบริบทที่เปลี่ยนไป ทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการทัพอากาศ ที่นับวันจะมีความซับซ้อน รุนแรง และเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนากองทัพอากาศไทย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพอากาศไทยขึ้นเป็นแผนพัฒนากองทัพอากาศแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559)

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยเป็นแหล่งทัพอากาศที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการทัพอากาศในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน”

เป้าประสงค์

1. ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการทัพอากาศของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
2. รายได้จากกองทัพอากาศของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า
3. สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

1. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการทัพอากาศของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.1 อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการทัพอากาศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.2 อันดับขีดความสามารถด้านสถานะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับที่ 1-7 ของทวีปเอเชีย
 - 1.3 อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติ และวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 อันดับ หรือเป็นลำดับที่ 1-7 ของทวีปเอเชีย

2. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5
3. กลุ่มท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา 8 กลุ่มท่องเที่ยว

พันธกิจ

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล
2. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมสังคม และวิถีชีวิตของชุมชน
3. เตรียมความพร้อมของภาคบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ
4. สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ
5. บูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้างกลไกในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2559 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดในด้านการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยลดลง โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ได้แก่ ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1.1 พัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวแนวทางการ

ดำเนินการ

1.1.1 พัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง โดยการบูรณาการการขนส่งทุกรูปแบบให้มีการเชื่อมโยง เชื่อมต่อระหว่างศูนย์กลางขนส่งประเภทต่างๆ ในจังหวัดเดียวกันและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงพัฒนาระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย สะดวก สะอาด และมีมาตรฐานสากล

1.1.2 ส่งเสริมสนับสนุนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

1.1.3 ปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เป็นระบบเดียวกันทั่วประเทศ และถูกต้องตามหลักสากล

1.1.4 พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกให้มีมาตรฐานความปลอดภัยตามหลักสากล และสามารถเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนาการคมนาคมทางบก

1.1.5 พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางอากาศ ให้มีความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน ในการเปิดเส้นทางการบินใหม่ๆ

1.1.6 พัฒนาท่าเรือ และส่งเสริมการลงทุนสร้างท่าเทียบเรือ เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทั้งด้านอันดามันและฝั่งอ่าวไทย เส้นทางการเดินเรือเพื่อการท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำโขง ให้มีศักยภาพในการเป็นท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว

1.2 พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวแนวทางการดำเนินการ

1.2.1 พัฒนาลสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถป้ายสื่อความหมาย ทางลาด บันไดเลื่อน ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ห้องน้ำ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1.2.2 การพัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร โทรคมนาคม ระบบสารสนเทศ และซอฟต์แวร์ดิจิทัลคอนเทนต์เพื่อการท่องเที่ยว สนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ e-commerce อย่างแพร่หลายส่งเสริมการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวออนไลน์ และการเชื่อมโยงระบบบริการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทางเว็บไซต์

1.2.3 นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพทั้งระบบ เช่น ระบบตรวจสอบคนเข้าเมือง เชื่อมโยงการจองบัตรโดยสารระหว่างเครื่องบิน รถไฟ และรถโดยสารประจำทาง และการซื้อ-ขาย ระหว่างผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว

1.2.4 สร้างและพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกจุดผ่านแดน ปรับปรุงสภาพจุดผ่านแดนต่างๆ ให้มีสภาพที่ดีและสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบบริเวณชายแดนให้มีความสะดวกรวดเร็ว

1.2.5 พัฒนาศูนย์กลางให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกแบบครบวงจรเบ็ดเสร็จที่สามารถสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว ประสานแก้ไขความเดือดร้อนช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย และกระจายให้ครอบคลุมตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

1.3 สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวทั่วประเทศเพื่อบ้านและในภูมิภาค

แนวทางการดำเนินการ

1.3.1 ผลักดันให้เกิดนโยบายการบินพาณิชย์ที่ค่อนข้างเปิด (Liberal Air Policy) โดยให้ท่าอากาศยานในประเทศทุกแห่งมีกฎเกณฑ์สร้างแรงจูงใจให้สายการบินนานาชาติมาใช้ท่าอากาศยานในประเทศมากขึ้น เช่น การเก็บค่าธรรมเนียมประเภทต่างๆ ในท่าอากาศยานให้มีสัดส่วนลดน้อยลง หรือเลิกเก็บค่าธรรมเนียมบางรายการรวมทั้งการปรับปรุงเงื่อนไขต่างๆ ในส่วนของขการสัญจรทางอากาศระหว่างประเทศคู่สัญญาให้มีแรงจูงใจมากขึ้น เพื่อเสริมศักยภาพของขท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิให้เป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค และพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย หาดใหญ่ กระบี่ และท่าอากาศยานตรัง ให้มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการบินของอนุภูมิภาค

1.3.2 พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยขยายเส้นทางเดินรถประจำทางและรถไฟ และผลักดันให้มีการเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายแดน

1.3.3 พัฒนาร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางลำน้ำโขง เส้นทางแนวชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ฝั่งทะเลอันดามัน และหมู่เกาะต่างๆ เส้นทางเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ตามกรอบความร่วมมือ ASEAN, IMT-GT, ACMECS, BIMSTEC และ GMS

1.3.4 ผลักดันการเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมทั้งทางบกและอากาศระหว่างประเทศให้เสร็จโดยเร็ว ตามแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และแนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor)

1.3.5 ผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการเดินทางสู่ภูมิภาคลุ่มน้ำแม่โขง โดยเชื่อมโยงโลจิสติกส์ของการเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศให้มีความสะดวก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

การขยายตัวของการท่องเที่ยวโดยเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวหรือการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวในขณะที่การรองรับขยายไปไม่ทัน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีความเสื่อมโทรมยุทธศาสตร์จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีทิศทาง ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ โดยคำนึงถึงขีด

ความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์มากเกินไป การกำหนดมาตรการในการแก้ไขกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยสามารถมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว

2.1 พัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ

แนวทางการดำเนินการ

2.1.1 พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย เน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม ตามกลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมล้านนาและภาคเหนือตอนบน กลุ่มท่องเที่ยวมรดกโลกเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มท่องเที่ยวอารยธรรมอีสานใต้ กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขง กลุ่มท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำภาคกลาง กลุ่มท่องเที่ยว Active Beach กลุ่มท่องเที่ยวRoyal Coast และกลุ่มท่องเที่ยวมหัศจรรย์สองสมุทร

2.1.2 พัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว โดยผลักดันและกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อลดความซ้ำซ้อนของการดำเนินงาน และบูรณาการงานร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 สนับสนุนการท่องเที่ยวชายแดน (Cross Border Tourism) โดยการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกลุ่มท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ 8 กลุ่ม กับกรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ASEAN\IMT-GT ACMECS BIMSTEC และ GMS

2.1.4 ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในพื้นที่

2.2 การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

2.2.1 ฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพเสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมเพื่อนำไปสู่กระบวนการต่อยอดในการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เอกสิทธิ์ของสถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

2.2.2 ดำเนินการและจัดทำฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรมทั่วประเทศ และจัดทำแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงโทรม และระบบการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.3 การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

2.3.1 วางแผนจัดการภูมิสถาปัตยกรรมทางการท่องเที่ยวในทุกระดับทั้งระดับชาติ ระดับกลุ่มท่องเที่ยว ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ โดยการอนุรักษ์ ซ่อมแซม และบำรุงรักษาสถาปัตยกรรมที่เป็นจุดเด่น พร้อมทั้งสร้างสถาปัตยกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่

2.3.2 จัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับ เพื่อให้การใช้ประโยชน์เหมาะสมกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว และไม่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน โดยกำหนดการเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เพื่อไม่ให้มีการใช้ประโยชน์เกินขีดความสามารถในการรองรับทางการท่องเที่ยว

2.3.3 ผลักดันให้มีการออกกฎ ระเบียบ และบทลงโทษที่ชัดเจนในการกำกับดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งมาตรการเกี่ยวกับการป้องกันและการปราบปรามผู้บุกรุกแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติโดยมิชอบ และสอดส่องดูแลการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

2.3.4 พัฒนาระบบสาธารณสุขูปโภคเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของสถานพยาบาลในแหล่งท่องเที่ยว ระบบการจัดการขยะ น้ำเสีย มลพิษและระบบเครือข่ายเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค

2.3.5 สนับสนุน และกำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาและผลกระทบอันเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน การใช้พลังงานสะอาด การใช้เคมีภัณฑ์ที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้บริโภค การกำหนดมาตรการการลดพลังงานของสถานประกอบการ

2.3.6 หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของการท่องเที่ยวไทย เช่น ความปลอดภัย การเอารัดเอาเปรียบและหลอกลวงนักท่องเที่ยว สินค้าที่ไม่มีคุณภาพ การท่องเที่ยวทางเพศ โสเภณี การค้ามนุษย์ และโรคเอดส์ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่องครบวงจร ความพร้อมของภาคบริการและการท่องเที่ยว แม้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบภายในประเทศ แต่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ประเทศไทยยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและสปาที่มีมาตรฐานสูง บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้มีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม วัฒนธรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

3.1.1 สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ ครอบครัว และฮันนีมูน เป็นต้น

3.1.2 ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมทางความคิด เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้าการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดำเนินถึงคุณค่าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจด้านนันทนาการ โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน การจัดการสินค้า OTOP และของที่ระลึก เป็นต้น

3.1.3 ผลักดันให้งานเทศกาล ประเพณี และกิจกรรมในไทยเป็นงานเทศกาลระดับโลก เช่น สงกรานต์ ลอยกระทง แม่ฟ้าหลวง เทศกาลดนตรี และศิลปะ เป็นต้น

3.1.4 ส่งเสริม สนับสนุน อุตสาหกรรมภาพยนตร์และการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย รวมถึงการผลักดันให้มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อส่งเสริมสนับสนุนธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศทั้งภาคการผลิต การบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง

3.1.5 สํารวจและคําศรเรอกลัษณัและจุดเด่นของจังหวดั กลุ่มจังหวดั เพื่อสร้ําและกําหนดภาพลัษณั (Brand Image) ทํางการทอ่งเท้ยวไ้เป็นจุดขายแก่นักทอ่งเท้ยวกลุ่มเป้ําหมายเฉพาะ

3.1.6 ส่งเสริมและจ้ดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และระดับชาติ เพื่อสนับสนุนการทอ่งเท้ยว และการกระจายรายไ้สู่ทอ่งถ้นและชุมชน

3.1.7 ส่งเสริมการจัดประชุม สัมมนา จ้ดนิทรรศการ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

3.2 การเสริมสร้ําโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการทอ่งเท้ยว

แนวทางการดําเนินการ

3.2.1 ผลักดันไ้มีการกําหนดเขตเศรษฐกิจด้านการทอ่งเท้ยว/เขตพัฒนาการทอ่งเท้ยวและส่งเสริมการพัฒนาณิชมอุตสาหกรรมบริการด้านการทอ่งเท้ยว ตามกฎหมายว่าด้วยนโยบายการทอ่งเท้ยวแห่งชาติ เพื่อไ้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าการลงทุนด้านการทอ่งเท้ยว

3.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนด้านการทอ่งเท้ยว โดยสนับสนุนไ้ภาคเอกชนและนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการทอ่งเท้ยว โดยภาครัฐจ้ดจ้ดไ้มีสิ่งจูงใจและสิ่งอํานวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสม

3.2.3 เสริมสร้ําความเข้มแข็งของภาคเอกชน ทอ่งถ้น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมทอ่งเท้ยว โดยการสนับสนุนเงินทุน วิชาการ การไ้ความรู้และไ้คำปรึกษาในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจ การสร้ําแบรนด์ และเอกลักษณ์ของสินค้าไ้ตรงกับความต้องการของตลาดทอ่งเท้ยว การจ้ดหาแหล่งเงินกู้การค้าประกันและเงินทุน การลดต้นทุนในการก้ยืม การไ้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การสนับสนุนธุรกิจที่จ้ดตั้งใหม่ และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่มีความสลัษซ้บซ้อน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพของสินค้า เป็นต้น

3.2.4 สนับสนุนไ้ภาคธุรกิจรวมกลุ่มกัน เพื่อร่วมมือกันในการไ้บริการทางการทอ่งเท้ยว เพื่อสร้ําความแข็งแกร่งในการรองรับการเปิดการค้าเสรีทางการทอ่งเท้ยวในอนาคต

3.2.5 สนับสนุนให้กลไกกองทุนต่างๆ ที่มีอยู่ เช่น กองทุนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยมีขอบเขตที่เอื้อต่อการค้า การลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการภาคบริการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

3.3 การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

3.3.1 พัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยวเพื่อใช้เป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล

3.3.2 ส่งเสริมและผลักดันให้สถานประกอบการได้นำมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวไปใช้ในทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง

3.3.3 สนับสนุนกิจกรรมด้านการตรวจประเมินและรับรองสถานประกอบการตามแนวทางสากล

3.3.4 ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมที่จูงใจผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย รวมทั้งผลักดันเครื่องหมายรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือ และเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ

3.3.5 จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวให้ครบถ้วน ทันสมัย เชื่อมโยงไปยังบริการที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง

3.4 การป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางแก่นักท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

3.4.1 เตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามของโรคติดต่อ ภัยพิบัติทางธรรมชาติการระบาดของโรค และภัยพิบัติอื่นๆ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการวิกฤตการณ์(Crisis Management) การเตรียมความพร้อมเพื่อการตอบสนองอย่างฉับไว และการกู้คืนวินาศภัยในภาวะฉุกเฉิน ครอบคลุมถึงการเตรียมความพร้อม การวางมาตรการป้องกันและแก้ไขเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และมาตรการฟื้นฟูภายหลังเกิดเหตุการณ์

3.4.2 กำหนดมาตรการในการป้องกัน ดูแล รักษาความปลอดภัยทางการท่องเที่ยว รวมถึงการท่องเที่ยวที่สร้างผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศ ให้เกิดการบังคับใช้อย่างจริงจัง และมีการบังคับใช้บทลงโทษตามกฎหมาย

3.4.3 ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ และมาตรฐานความปลอดภัยในสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ และมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง

3.4.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการเป็นตำรวจอาสาสมัคร ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนของตนเอง อาสาสมัครด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนตำรวจท่องเที่ยว และอาสาสมัครรักษาความปลอดภัยทางทะเล (Lifeguard)

3.4.5 สนับสนุนส่งเสริมตำรวจท่องเที่ยว หน่วยงาน องค์กร และชุมชน ให้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

3.5 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

แนวทางการดำเนินการ

3.5.1 พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเอกชนในสาขาท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากร ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมถึงศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ ให้ได้มาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการท่องเที่ยว

3.5.2 พัฒนาและผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียน

3.5.3 ผลักดันให้มีการจัดตั้งสถาบันกลางเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อย่างเป็นรูปธรรม โดยทำหน้าที่ในการกำหนด กำกับ และพัฒนาคุณภาพของบุคลากรและการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพให้มีมาตรฐานตรงตามตำแหน่งที่ตลาดแรงงานต้องการและมีความเพียงพอ

3.5.4 ส่งเสริมให้มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นทั้งทางการปฏิบัติงานเฉพาะทาง วิชาชีพที่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับสถานประกอบการขนาดกลางและ

ขนาดย่อม รวมทั้งหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหารตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงสำหรับบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และหลักสูตรพัฒนาผู้สอน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย โดยการดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประมุขสิทธิ์ในการจัดงานระดับโลก/ภูมิภาคเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศจัดงานแสดงต่างๆ (Event) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นมีการใช้จ่ายมากขึ้น

4.1 สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

4.1.1 ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย และสร้างความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทั้งในภาพรวมและในเชิงลึกอย่างต่อเนื่อง

4.1.2 เผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้และความตระหนักในความสำคัญของภาพลักษณ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น

4.1.3 เพิ่มบทบาท/สถานะของไทยในเวทีระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวให้โดดเด่นยิ่งขึ้น และส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเวทีโลก โดยใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือระดับโลก (UNWTO, APEC) กรอบความร่วมมือเอเชีย (ACD) และกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค

4.1.4 สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นไทย (Thainess) ตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่งอื่น ให้คนไทยมีจิตขายร่วมกันในเรื่องของความมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี พร้อมต้อนรับผู้มาเยือน และร่วมกันเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

4.2 สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

4.2.1 จัดทำข้อมูล และรวบรวมข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและจัดเก็บในระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ผ่านทางเว็บไซต์กลาง ที่สามารถสืบค้นได้ถึงระดับพื้นที่ ทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีรายละเอียดด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

4.2.2 เพิ่มและปรับปรุงช่องทางการจัดจำหน่าย การขยายช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านเครือข่ายธุรกิจ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น

4.2.3 ส่งเสริมการกระจายตลาดการท่องเที่ยวอย่างสมดุลทั้งในเชิงพื้นที่ เวลา และกลุ่มตลาดรวมถึงส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดสินค้าทางการท่องเที่ยวสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและรสนิยมของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม MICE กลุ่มครอบครัว กลุ่มฮันนีมูน กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลกลุ่มท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health and Wellness) กลุ่มท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงกีฬาและนันทนาการ เป็นต้น

4.2.4 พัฒนาขีดความสามารถด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานด้านการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

4.3 ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

แนวทางการดำเนินการ

4.3.1 พัฒนาการตลาด และส่งเสริมการขาย ในกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพ เช่น กลุ่ม MICE กลุ่มครอบครัว กลุ่มฮันนีมูน เป็นต้น โดยสร้างจุดขายใหม่ด้านการท่องเที่ยว กิจกรรมและข้อเสนอพิเศษ เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาประเทศไทย

4.3.2 ดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประมุขสิทธิ์การจัดงานระดับโลก ระดับภูมิภาค รวมถึงการจัดงานประชุม และงาน Event ระหว่างประเทศ

4.3.3 สร้างจุดขายใหม่ด้านการท่องเที่ยว เช่น การเป็น Hospitality and Wellness Center of the World เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวระดับบน รวมทั้งสนับสนุนวัฒนธรรมความคิด

สร้างสรรค์ และนำความคิดสร้างสรรค์ไปต่อยอดกับอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น การออกแบบการผลิตภาพยนตร์

4.3.4 ประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการส่งเสริมการตลาด และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศระดับโลกและระดับภูมิภาค เช่น UNWTO APEC ACD AED GMS IMT-GT BIMSTEC และ ACMECS เพื่อการสร้างโครงข่ายความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มพื้นที่การท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

4.4 สร้างกระแสการรับรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

4.4.1 โฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติผ่านสื่อทุกช่องทางอย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายประเทศไทยผ่านสื่อออนไลน์ในทุกรูปแบบอย่างต่อเนื่อง

4.4.2 ใช้วิธีการทำการตลาดโดยกลุ่มคนที่อยู่ในต่างประเทศ เช่น สถานทูตไทยประจำประเทศต่างๆ เป็นที่เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว วัฒนธรรมและสินค้าไทยให้แก่ชาวต่างชาติ

4.4.3 พัฒนาเว็บไซต์สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในภาพลักษณ์พร้อมจัดตั้งศูนย์ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกอย่างครบวงจร เพื่อให้การบริการข้อมูลการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์รวดเร็วทันสมัย เช่น การจองที่พัก การเดินทาง เป็นต้น โดยพัฒนาให้มีหลากหลายภาษาเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น

4.5 การสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

แนวทางการดำเนินการ

4.5.1 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวชาวไทยผ่านสื่อต่างๆ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง

4.5.2 ร่วมกับภาคเอกชนในการจัดทำแพคเกจพิเศษเสนอขายนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทาง

4.5.3 จัดงานส่งเสริมการขายในรูปแบบต่างๆ ทั้ง Trade + Consumer Fair และ Road Show ภายในประเทศ

4.5.4 ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การบินไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย สมาคมผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยนำเสนอ Special Offer หรือ จัด Promotion สำหรับคนไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่หน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนขาดความรู้ด้านการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาไกล ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันการกำหนดภารกิจขอบเขตของงานการพัฒนาให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร

5.1 การสร้างและพัฒนาไกลในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

5.1.1 เชื่อมโยงบทบาทและภารกิจ ของหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ให้มีความสอดคล้องกัน และประสานกับกระทรวงอื่นๆและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงานสนับสนุน เพื่อให้การกำหนดนโยบายและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

5.1.2 การสร้างพันธมิตร หุ้นส่วน หรือเครือข่ายระหว่างภาครัฐและเอกชนให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดย การอำนวยความสะดวก การลดขั้นตอนในการทำงาน การระดมทุน การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่จะดำเนินงานร่วมกัน เช่น การส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวต่างประเทศ การแสดงสินค้าและบริการ เป็นต้น

5.1.3 สนับสนุน และผลักดันให้เกิดความก้าวหน้าตามกรอบความร่วมมือต่างๆที่รัฐบาลได้ดำเนินการไว้แล้ว เช่น IMT-GT ACMECS BIMSTEC และ GMS โดยควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์และผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ที่ริเริ่มไว้แล้วให้รวดเร็วยิ่งขึ้น

5.1.4 ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

5.1.5 บูรณาการงานด้านการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ในการประสานงานและการสั่งการในการป้องกัน ฝ้าระวังเตือนภัย กำกับดูแล และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งในกรณีก่อน-หลังเกิดเหตุฉุกเฉินทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว

5.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

5.2.1 อำนวยความสะดวก สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้ ความเข้าใจในการบริหารจัดการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

5.2.2 กระจายอำนาจ และจัดสรรผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เพื่อลดความขัดแย้งและสามารถสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการสภาพและกำลังรองรับของชุมชนและระบบนิเวศในท้องถิ่น

5.2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่นขึ้นเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีการบริหารเป็นรูปธรรม โดยมีภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาสังคมในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของตนเอง

นิยามและความหมายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวความคิดที่เพิ่งปรากฏขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ และยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่นๆ ที่ให้ความหมายเช่นเดียวกัน ที่สำคัญได้แก่ Nature Tourism, Bio-tourism, Green Tourism เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การท่องเที่ยวดังกล่าวล้วนแต่เป็นการบ่งบอกถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งจากการประชุม Globe 1990 ณ ประเทศแคนาดา ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยว แบบยั่งยืนว่า "การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการอนุรักษ์โอกาสต่างๆ ของชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวนี้มีความหมายรวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย" โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นการท่องเที่ยว ที่ดำเนินการภายใต้ขีดจำกัดความสามารถของธรรมชาติ และต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชากร ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณี ที่มีต่อขบวนการท่องเที่ยว อีกทั้งต้องยอมรับให้ประชาชนทุกคนได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน และต้องชี้้นำภายใต้ความปรารถนาของประชาชนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยวเหล่านั้น (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม แห่งประเทศไทย, 2539) สำหรับความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้มีบุคคลหรือองค์กรต่างๆ ให้ความหมายและคำจำกัดความไว้มากมาย เป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งและได้รับการอ้างอิงถึงเสมอ ที่สำคัญมีดังนี้

เซบาลอส-ลาสคูเรน (Ceballos Lascurain, 1991) เป็นคนแรกที่ได้ให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "เป็นการท่องเที่ยว รูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติโดยไม่รบกวนหรือทำลายธรรมชาติ แต่มีวัตถุประสงค์ เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้นๆ" ซึ่งเอลิซาเบท บู (Elizabeth Boo, 1991) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพิ่มเติมว่า "การท่องเที่ยวแบบธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ ในส่วนของเงินทุน สำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษา และ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม" ซึ่งสอดคล้องกับ ดิ อีโคทัวริซึม โซไซตี้ (The Ecotourism Society, 1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ โดยไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศและในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น" เวสเตอร์น (Western, 1993) ได้ปรับปรุงคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ The Ecotourism Society ให้สั้น แต่มี

ความหมายสมบูรณ์มากขึ้นคือ "การเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นดีขึ้น" จากคำจำกัดความดังกล่าว เดอะ คอมมอนเวลท์ ดิพาร์ทเมนต์ ออฟ ทัวริซึม (The Commonwealth Department of Tourism, 1994) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเพิ่มเติมว่า เชนอนุรักษ์คือ การท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน คำว่าธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังหมายถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นด้วย ส่วนคำว่ารักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืนนั้นหมายถึง การส่งผลประโยชน์ต่างๆ ให้กลับสู่ชุมชนท้องถิ่นและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ เสรี เวชบุษกร (2538) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า "การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว ที่เป็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งรวมถึงวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น โบราณสถาน โบราณวัตถุที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วย"

จากการให้ความหมายและคำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ข้างต้นจะสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ และแหล่งวัฒนธรรม อย่างมีความรับผิดชอบต่อไม่ก่อการรบกวนหรือลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเที่ยวชม ศึกษาเรียนรู้ หรือชมทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า รวมทั้งเที่ยวชมวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาตินั้น ทั้งช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเกิดประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น

แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สุรเชษฐ์ เศษฐมาส และครรรชนี เอ็มพันธุ์ (2538) ; สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) ได้กล่าวถึงแนวคิด ที่เป็นพื้นฐานหรือหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยสรุปได้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ (Nature-based) แหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่มีความเป็นเอกลักษณ์แต่ละท้องถิ่น (Identical or unique) ของพื้นที่นั้น
2. เป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ (Responsibly travel) มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable management) ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือเกิดอันตรายต่ำ (No or low impact) และยังช่วยส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ให้ยั่งยืนต่อไป
3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning) และการให้การศึกษา (Education) เกี่ยวกับระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความรู้ (Knowledge) ความ

ประทับใจ (Appreciation) และประสบการณ์ (Experience) ซึ่งสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการอนุรักษ์ต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4. เป็นการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การกระจายรายได้ในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน (Involvement of local community or people participation) ในภาคบริการต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น (Local benefit) มากกว่าการท่องเที่ยวที่เคยส่งเสริมกันมาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบันที่เรียกว่า Conventional tourism ซึ่งจะเป็นการท่องเที่ยวแบบหมู่คณะ (Mass tourism) ที่ส่งผลประโยชน์ส่วนใหญ่ให้กับผู้ประกอบการ หรือบริษัทนำเที่ยวเท่านั้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่

เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับระบบนิเวศ (Eco - system) ในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature - based tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ

เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ (Responsible travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ

เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์

ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม

เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมชุมชน (Community participation-based tourism)

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบที่สมบูรณ์ตามลักษณะดังกล่าวข้างต้น จัดได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งไปความสมบูรณ์จะลดน้อยลงจนอาจกลายเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ คือ การมุ่งเน้นในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อประสานการท่องเที่ยวกับความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ (Eco - system) มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับความสนใจประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการพัฒนาอารยธรรมของมนุษย์ในการเอาชนะธรรมชาติ (ที่รวมเอาลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งเที่ยวนั้นๆ ไว้) ลักษณะเฉพาะนี้จึงทำให้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไม่ใช่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural tourism และ Historical tourism) แม้ว่าจะมีความคาบเกี่ยวกันในพื้นที่ก็ตาม ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural tourism) จึงไม่ใช่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั้งหมด ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดการการท่องเที่ยวด้วย

ดร.รชนี เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2539) กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วการวางแผนการท่องเที่ยวซึ่งรวมไปไปถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้วยนั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resource)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่ยังคงสภาพดั้งเดิมของระบบนิเวศ (First hand ecosystem) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ส่วนใหญ่มักปรากฏอยู่ในพื้นที่พื้นที่อนุรักษ์ เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานประวัติศาสตร์ เป็นต้น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2539) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติว่าเป็นแหล่งที่มีจุดเด่นเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (Nature attractions) ตัดขาดจากโลกภายนอก (Solitude) นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมาย (Destination) พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวจะมีทรัพยากรที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ความดึงดูดใจเหล่านั้นเป็นความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง อาจไม่เป็นสิ่งดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวประเภทอื่น ดังนั้นทรัพยากรจึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตลาดการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในบางพื้นที่ยังมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ดังนั้นทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวจึงหมายถึงรวมถึงศักยภาพในการจัดกิจกรรมของนักท่องเที่ยวด้วย โดยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature destination) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural destination) ซึ่งรวมเอาแหล่งท่องเที่ยวศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี (Historical, Archaeological and Regions destination) และแหล่งท่องเที่ยวศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี (Art, Culture and Traditional destinations)

ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ถือเป็นอุตสาหกรรมบริการอย่างหนึ่ง ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวข้างต้นจัดได้ว่าเป็นสินค้าเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นวัตถุดิบประเภทใช้แล้วไม่หมดไปหากมีการควบคุมป้องกันด้วยการวางแผนอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนให้แหล่งท่องเที่ยวยังมีประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืนโดยไม่เสื่อมโทรมลงไป ทั้งยังไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศจนเกินขีดความสามารถที่จะรองรับได้ (Carrying capacity)

2. นักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (2540) ระบุว่านักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สามารถจำแนกได้เป็น 4 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 นักท่องเที่ยวแบบหัวกระทิ (Hard-core nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า ขณะเดินทางท่องเที่ยวชมธรรมชาติ

ประเภทที่ 2 นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติแบบอุทิศตน (Dedicated nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่เน้นจะลงไปเที่ยวสถานที่ธรรมชาติ เพื่อจะได้รู้ได้เข้าใจในธรรมชาติหรือประเพณีท้องถิ่น

ประเภทที่ 3 นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติเป็นหลัก (Mainstream nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่ชอบไปสถานที่ที่ไม่เคยไปมาก่อน เช่น ไปเยือนลุ่มน้ำอเมซอน (Amazon) อุทยานกอริลลาในรวันดา (Rawanda Gorilla Park) หรือจุดหมายปลายทางอื่นๆ ที่เป็นการริเริ่มสำหรับโปรแกรมท่องเที่ยวพิเศษ

ประเภทที่ 4 นักท่องเที่ยวชมธรรมชาติตามโอกาส (Casual nature tourists) เป็นนักท่องเที่ยวที่บังเอิญต้องไปชมธรรมชาติ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมท่องเที่ยวที่ตนได้เลือกไป

นอกจากนี้ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2539 ได้กล่าวถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า จะต้องเป็นนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกใน การอนุรักษ์ธรรมชาติ

3. การตลาด

การตลาดเป็นส่วนสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปท่องเที่ยว โดยเป็นสื่อกลางระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และแหล่งท่องเที่ยว ในเชิงการตลาดนั้นจะต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีลักษณะอย่างไร โดยการให้ข้อมูลและสิ่งที่คาดหวังจากการท่องเที่ยว (Expectation) อย่างถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวในลักษณะนี้เหมาะสมกับความสนใจ หรือตรงตามความต้องการของตัวนักท่องเที่ยวหรือไม่ และสามารถยอมรับกฎ หรือกติกาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้หรือไม่

ดังนั้น เห็นได้ว่าการตลาดเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกสรรประเภทและคุณภาพของนักท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ (Qualitative tourism) มากกว่าการท่องเที่ยวในเชิงปริมาณ (Quantitative tourism) อันจะเป็นหนทางนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งส่วนใหญ่งานด้านการส่งเสริมการตลาดเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ดร.รชนี เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส, 2539)

4. การบริการ

การท่องเที่ยวรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จำเป็นต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวในขณะที่ท่องเที่ยว แต่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นต้องการบริการที่เน้นการให้ข้อมูลข่าวสาร และการบริการเพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้รับประสบการณ์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นท้องถิ่น เช่น บริการด้านสื่อความหมายธรรมชาติ การมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในภาคบริการ ซึ่งได้แก่ การจัดที่พักที่สอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น (Eco-lodge) เป็นมัลติเทคนิคนำทางในการเดินป่า เป็นต้น

กิจกรรมที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กิจกรรมท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม นับได้ว่ามีความหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมบางประเภทอาจมีลักษณะที่บ่งชี้ว่าเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ขณะที่บางกิจกรรมอาจมีความกำกวม ซึ่งต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบ วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรม และการให้บริการว่ามุ่งเน้นอะไรและอย่างไร เช่น เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ศึกษาหาความรู้ ผจญภัย กีฬา สุนัขสวน เพื่อความบันเทิง สัมผัสองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว แลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ เป็นต้น

ดร.ชนิ เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส (2539) กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องมีเรื่องของการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ที่ธรรมชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งศูนย์วิจัยป่าไม้ (2538) ได้แบ่งกลุ่มกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งมีทั้งกิจกรรมหลัก และกิจกรรมเสริม คือ

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism activities) เป็นกิจกรรมหลัก
2. กิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการได้ใกล้ชิดชื่นชมธรรมชาติ (Scenic activities)
3. กิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นการผจญภัยตื่นเต้นท้าทายกับธรรมชาติ (Adventurous recreational activities) เป็นกิจกรรมเสริม

ซึ่งจะต้องเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องและไปด้วยกันได้ดีกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่กระทำในพื้นที่ธรรมชาติ มีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่ม ต่อกิจกรรม เพื่อไม่สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การเดินป่า (Hiking/ Trekking) กิจกรรมศึกษาธรรมชาติ (Nature education) กิจกรรมถ่ายรูปธรรมชาติ บันทึกเทปวีดีโอ เทปเสียงธรรมชาติ (Nature photography video taping and sound of nature audio taping) กิจกรรมส่องสัตว์/ดูนก (Animal/Bird watching) กิจกรรมศึกษา/เที่ยวถ้ำ (Cave exploring/ Visiting) กิจกรรมศึกษา ท้องฟ้า

และดาราศาสตร์ (Sky interpretation) กิจกรรมล่องเรือศึกษาธรรมชาติ (Boat sightseeing) กิจกรรมพายเรือแคนู (Canoeing)/ เรือคายัค (Kayak) / เรือใบ (Row boating)/ เรือใบ (Sail boating) กิจกรรมดำน้ำชมปะการังน้ำตื้น (Snorkel or Skin diving) และกิจกรรมดำน้ำลึก (Scuba diving)

2. กิจกรรมท่องเที่ยวประเภทขึ้นชมธรรมชาติและกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทพักผ่อนหย่อนใจ
 กายทำท่ายกับธรรมชาติได้แก่ กิจกรรมชม ทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ (relaxing) กิจกรรมจักรยานตามเส้นทางธรรมชาติ (Terrain/ mountain biking) กิจกรรมปีน/ไต่เขา (Rock/ Mountain climbing) กิจกรรมพักแรมด้วยเต็นท์ (Tent camping) กิจกรรมเครื่องร่อนขนาดเล็ก (Hang glider) กิจกรรม ล่องแพยาง/ไม้ไฟ (White water rafting) กิจกรรมพักผ่อนรับประทานอาหาร (Picnicking) กิจกรรมเที่ยวน้ำตก (Waterfall visits/ Exploring) และ กิจกรรมวินด์เซิร์ฟ (Wind surfing)

แนวคิด 7 Greens ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2554) กำหนดขึ้นตามองค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของการท่องเที่ยว โดยมีนัยเชิงพฤติกรรมและให้กรอบหรือแนวทางการดำเนินงานในการปกป้องรักษาสีเขียวและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของผู้เกี่ยวข้องภาคส่วนต่างๆ ดังนี้

หัวใจสีเขียว : Green Heart

ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีการรับรู้และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อรับมือกับภาวะโลกร้อนพร้อมมีการปฏิบัติเพื่อรักษาสีเขียวและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม

แนวปฏิบัติ: สร้างการรับรู้ และความตระหนักถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งทรัพยากรธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สร้างการรับรู้ และความตระหนักเกี่ยวกับภาวะโลกร้อนที่มีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อภาวะโลกร้อน รวมทั้งการปรับตัวเพื่อรับมือกับภาวะโลกร้อนและแนวทางปฏิบัติที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการปฏิบัติที่ช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

รูปแบบการเดินทางสีเขียว : Green Logistics

วิธีการเดินทางและรูปแบบการให้บริการในระบบการคมนาคมหรือการขนส่งทางการท่องเที่ยวจากแหล่งพำนัก/อาศัย ไปยังแหล่งท่องเที่ยว ที่เน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและช่วยรักษาสีเขียว

แนวปฏิบัติ: รมรณรงค์ให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อหรือเลือกใช้น้ำมันที่ประหยัดพลังงาน หรือใช้พลังงานทดแทนที่เดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวจากที่พักอาศัยไปยังแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการขนส่งทางการท่องเที่ยวทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้ง เครือข่ายธุรกิจปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถ ลดการใช้ พลังงานหรือใช้พลังงานทดแทน รัฐให้การส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการขนส่งทางการท่องเที่ยวทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ รวมทั้งเครือข่ายธุรกิจที่มีการดำเนินธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และลดการใช้พลังงานหรือใช้พลังงานทดแทนในรูปแบบของภาษีและแรงจูงใจอื่นๆ

แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว : Green Attraction

แหล่งท่องเที่ยวที่มีการพัฒนาและบริการจัดการตามกรอบนโยบายที่สะท้อนถึงการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และมีปณิธานในการปกป้องและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

แนวปฏิบัติ: มีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการบริหารจัดการแหล่งและมีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อมและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก มีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการรักษา มรดกทางวัฒนธรรม และสร้างผลกระทบน้อยที่สุด มีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านสังคม และเศรษฐกิจแก่ชุมชนโดยรอบ และเกิดผลกระทบน้อยที่สุด

ชุมชนสีเขียว : Green Community

แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมือง และชนบท ที่มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน

แนวปฏิบัติ: มีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีระบบการบริหารจัดการชุมชนและมีการปฏิบัติที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภายใต้กรอบแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง มีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการถ่ายทอด สืบสานและดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นมีการปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสภาพสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนโดยรวม และก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด มีการต้อนรับและบริการต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวได้มาตรฐานและสะท้อนถึงความเป็นไทยที่ดี

กิจกรรมสีเขียว : Green Activity

กิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่ให้ความเพลิดเพลิน หรือสนุกสนาน ให้โอกาสในการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักท่องเที่ยว โดยส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

แนวปฏิบัติ: เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกลมกลืนกับคุณค่าและความโดดเด่นของทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และสร้างผลกระทบน้อยที่สุด กิจกรรมท่องเที่ยวที่จัดให้มีขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท ให้ประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นแก่นักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ผู้ประกอบการนำเที่ยวจัดรายการนำเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและลดการใช้พลังงาน หรือใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ หรือใช้พลังงานสะอาดมีคุณภาพและมั่นคงที่ท้องถิ่น ดำเนินกิจกรรมนำเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ตามกรอบจรรยาบรรณได้อย่างสูงสุด

การบริการสีเขียว : Green Service

รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่าง ๆ ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี ควบคู่ไปกับการมีปณิธานและการดำเนินการรักษาสีเขียว พร้อมช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการให้บริการต่างๆ

แนวปฏิบัติ: ผู้ประกอบการที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวทุกแขนงมีการพัฒนาหรือปรับปรุงระบบการบริหารจัดการธุรกิจและการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการรักษาสิ่งแวดล้อม และลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกผู้ประกอบการที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวทุกแขนงมีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อมรดกทางวัฒนธรรมและสร้างผลกระทบน้อยที่สุดผู้ประกอบการที่ให้บริการทางการท่องเที่ยวทุกแขนงมีการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้านสังคม และเศรษฐกิจแก่ชุมชน โดยรอบและสร้างผลกระทบน้อยที่สุด

ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม : Green Plus

บุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรให้การสนับสนุนร่างกาย หรือสติปัญญา หรือ บริจาคทุนทรัพย์ เพื่อร่วมมือดำเนินการในการปกป้องรักษาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ/หรือลดภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อน รวมถึงการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน

แนวปฏิบัติ: บุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีส่วนร่วมหรือสนับสนุนการรักษาหรือฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจกจัดตั้งสำนักงาน “ภาคีสสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยว” เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือ ระดมทุนทรัพย์ และรับรองมาตรฐานทางการท่องเที่ยวส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและค้นคว้าออกแบบสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถใช้สนับสนุนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูหรือรักษาสีเขียว และลดการปล่อย

ก๊าซเรือนกระจกจากการท่องเที่ยวจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนในด้านการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ข้อมูลทั่วไปของอำเภอปาย จ.แม่ฮ่องสอน

ลักษณะภูมิศาสตร์

ประกอบด้วย 2 ส่วนที่สำคัญคือ

1. ที่ราบลุ่มแม่น้ำปาย และแม่น้ำวงกร มีพื้นที่ร้อยละ 95 ของตำบล สภาพพื้นที่เป็นที่ราบ ดินตะกอน แม่น้ำปายจะไหลผ่านทางทิศเหนือของพื้นที่หมู่บ้านในเขตตำบลเวียงใต้ ที่อยู่ติดกับ แม่น้ำสาขานี้ มี 4 หมู่บ้านด้วยกัน คือ บ้านห้วยปู บ้านเมืองพร้าว บ้านป่าขาม และบ้านเมืองแพร์ ส่วนแม่น้ำวงกรไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ลงไปสู่ลำน้ำปายอีกทีหนึ่ง พื้นที่ของ หมู่บ้านในเขต ของตำบลเวียงใต้ ที่ได้รับการหล่อเลี้ยงจากแม่น้ำสาขานี้มี 8 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสันติชล บ้านใหม่ สหสัมพันธ์ บ้านเมืองพร้าว บ้านเจ้าหม้อ บ้านห้วยปู บ้านเมืองแพร์ และบ้านแสงทองเวียงใต้

2. เนินเขาและที่ลาดเนินเขา มีพื้นที่ร้อยละ 5 ของพื้นที่ตำบล สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็น เนินเขาเตี้ย มีความสูงจากระดับน้ำทะเล กระจายตัวเป็นบริเวณกว้างทางด้านทิศตะวันออกของ พื้นที่ซึ่งครอบคลุมใน 2 พื้นที่ คือ บ้านสันติชล และบ้านใหม่สหพันธ์ และเป็นที่อยู่อาศัยของชาว เผ่าจีนฮ่อและลีซู

ลักษณะภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเขตร้อน สภาพอากาศ มี 3 ฤดู คือ

1. ฤดูฝน เริ่มประมาณเดือนพฤษภาคมและไปสิ้นสุดกลางเดือนตุลาคม โดยได้รับอิทธิพล จากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ และมีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม

2. ฤดูหนาว เริ่มประมาณเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพล จากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับเป็นระยะที่มีอุณหภูมิต่ำสุด อากาศจึงหนาวเย็นมาก

3. ฤดูร้อน เริ่มประมาณเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้มักจะมีพายุฝนฟ้า คะนองและมีลูกเห็บตกเป็นประจำ อุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน

เขตปกครอง

จำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ 8 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเมืองพร้าว

หมู่ที่ 2 บ้านเจ้าหม้อ

หมู่ที่ 3 บ้านป่าขาม

หมู่ที่ 4 บ้านเมืองแพร่

หมู่ที่ 5 บ้านน้ำสุ

หมู่ที่ 6 บ้านห้วยปูลู

หมู่ที่ 7 บ้านใหม่สหสัมพันธ์

หมู่ที่ 8 บ้านแสงทองเวียงใต้

ชาย 2,637 คน

หญิง 1,955 คน

ระบบการผลิตและอาชีพของชุมชนตำบลเวียงใต้

ชุมชนตำบลเวียงใต้ เป็นชุมชนที่พึ่งพาด้านการเกษตรเป็นหลัก โดยสามารถจำแนกลำดับอาชีพตามความสำคัญดังนี้

1. การเกษตร เป็นอาชีพหลักของชุมชนพืชที่สำคัญ คือ ข้าว ถั่วเหลือง กระเทียม และลีนจี
2. การค้าและการบริการ ประกอบไปด้วยร้านขายสินค้าที่ระลึก ร้านค้าทั่วไป สถานบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น

วิถีชีวิตกับวัฒนธรรมปาย

ปายเป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีวัฒนธรรมที่ผสมผสานกันอยู่จากหลากหลายวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เป็นวัฒนธรรมล้านนาหรือที่รู้จักกันว่าไทยใหญ่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนเองนั้น เป็นพื้นที่ของชาวไทยใหญ่รวมถึงมีวัฒนธรรมแบบไทยใหญ่มาหลายร้อยปี อำเภอปาย ประกอบไปด้วย 8 ตำบล 66 หมู่บ้าน ประชากรโดยมากเป็นชาวไทยใหญ่ นอกจากนี้ปายยังประกอบไปด้วยชนกลุ่มน้อยซึ่ง เป็นชาวจีนยูนนานจำนวนหนึ่งด้วย และส่วนมากนับถือศาสนาอิสลาม สามารถแยกแยะได้จากผ้าที่คลุมหัวและหน้า (สำหรับผู้หญิง) หรือหมวกแบบมุสลิมและการไว้หนวดเครา (สำหรับผู้ชาย) ชาวยูนนานเข้ามาอาศัยอยู่ในปายและส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดแม่ฮ่องสอนช่วงปลายยุค

1940 (ราวพ.ศ.2483-2493) ชาวจีนได้อพยพเข้ามายังพม่าและดินแดนทางภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อหลบหนีลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ครอบครองประเทศจีนในปี 1949 (พ.ศ.2492) ชนกลุ่ม

ที่ 3 คือลีสอ เป็นชาวทิเบต-พม่า ชาวลีสอเริ่มเข้ามายังดินแดนแถบภาคเหนือของไทยจากบริเวณที่ราบสูงของทิเบตประมาณ 200 ปีก่อน หากกล่าวกันถึงคนไทยที่อาศัยอยู่ในเมืองปาย มีจำนวนมากที่ย้ายตัวเองมาจากเชียงใหม่ หรือมาจากกรุงเทพ เนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของการท่องเที่ยวที่เริ่มมีมาเมื่อประมาณ 6 ปีที่แล้ว การผสมผสานกันทางด้านวัฒนธรรมทำให้ปายมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แตกต่างจากเมืองต่าง ๆ ที่มีขนาดเดียวกันในประเทศไทย เมืองที่มีความเกี่ยวพันกันเหนียวแน่นคือ ขุนยวม แม่สะเรียง และแม่ฮ่องสอน

แม้ว่าจะมีชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่มากมายทางตอนเหนือของไทย หากแต่พื้นที่ดั้งเดิมของพวกเขาอยู่ที่รัฐฉาน รัฐขนาดใหญ่ในประเทศพม่าซึ่งอยู่ติดกับจังหวัดแม่ฮ่องสอนของประเทศไทย ชาวไทยใหญ่ในพม่าบางส่วนอาศัยอยู่ที่รัฐกะลีนและกะยีน ในมณฑลชเลย์ รวมถึงดินแดนทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน และทางตอนเหนือของเวียดนามด้วย ชนชาวไทยใหญ่โดยมากพูดภาษาไทยใหญ่หรือฉาน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกันกับภาษาไทยและภาษาลาว ภาษาไทยใหญ่มีตัวอักษรเป็นของตนเองซึ่ง รากฐานมาจากภาษาพม่า แต่จำนวนผู้ที่สามารถอ่านเขียนภาษาไทยใหญ่ในปายมีจำนวนไม่มากนัก โดยมากสามารถพูดภาษาไทยเหนือ ผู้ที่เข้าเรียนหนังสือจะมาสามารถอ่านเขียนภาษาไทยกลางได้ด้วย ชาวไทยใหญ่ตั้งรกรากอยู่ในบริเวณหุบเขาที่มีแม่น้ำ ไหลพาดผ่าน ทำการเพาะปลูกข้าวซึ่งมีบุคคลจำนวนมากประสบความสำเร็จจากการค้าขาย เป็นเจ้าของร้าน และเป็นช่างฝีมือ คนไทยต่างถิ่นจำนวนมากแสดงความชื่นชมวัฒนธรรมไทยใหญ่ และกล่าวกันว่าชาวไทยใหญ่เป็นชาวนาที่มีวินัยและศรัทธาในศาสนาพุทธ มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย

ประเพณีของชาวไทยใหญ่จะคล้ายกับของไทยซึ่งเกี่ยวเนื่องกับพุทธศาสนา ช่วงระหว่างงานชาวไทยใหญ่จะเข้าไปกราบไหว้พระ ทำบุญตักบาตร ฟังพระเทศน์ สวดมนต์ตามวัด ซึ่งวัดทั้งหมดในเขตเทศบาลเมืองปายสร้างขึ้นในแบบสถาปัตยกรรมไทยใหญ่

นอกเหนือจากความเชื่อทางศาสนาพุทธแล้ว ชาวไทยใหญ่โดยมากเชื่อถือในเรื่องผีและวิญญาณด้วย จะมีกรเช่นอาหารให้กับดวงวิญญาณที่สิงสถิตอยู่ตามที่ต่าง ๆ ทั้งบนดิน ในน้ำ และในป่าโดยทั่วไปชาวไทยใหญ่จะเฉลิมฉลองในเดือนเจ็ด ซึ่งจะพบเห็นการเช่นอาหารรวมทั้งผลไม้ตามศาลในหมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วทั้งเมืองปาย

สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอปาย

อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง

อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอีกแห่งหนึ่ง สำหรับผู้ที่เดินทางจากเชียงใหม่ไปปาย การเดินทางจากจังหวัดเชียงใหม่ ตามทางหลวงหมายเลข 107 (เชียงใหม่ - ฝาง) เลี้ยวซ้ายตรงสามแยกตลาดแม่มาลัย จากนั้นไปตามทางหลวงจังหวัดหมายเลข

1095 (แม่มาลัย - ปาย) เมื่อถึงหลักกิโลเมตรที่ 65 -66 เลี้ยวขวา เดินทางต่อไปอีก 6 กม. ก็จะถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติ ที่นี้มีทรัพยากรที่สมบูรณ์คล้ายเป็นของขวัญที่ธรรมชาติถักทอไว้ให้ จุดชมวิวน้ำค้างหรือที่รู้จักกันคอกี้วลม จุดชมทะเลหมอกที่สวยงามยามอรุณรุ่ง ที่สามารถเห็นพระอาทิตย์ขึ้นผ่านไอหมอก นอกเหนือจากจุดชมวิวยังมีน้ำพุร้อนโป่งเดือด และเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติโป่งเดือด ภายในอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำค้างมีบ้านพักรับรอง จัดเตรียมไว้สองจุด คือ บริเวณที่ทำการอุทยานแห่งชาติ และบริเวณโป่งเดือดนอกจากนี้หากต้องการใกล้ชิดธรรมชาติ ก็สามารถกางเต็นท์นอนได้ในสถานที่จัดไว้ให้ มีทั้งเต็นท์และเครื่องนอนสำหรับบริการให้กับนักท่องเที่ยว

น้ำพุร้อนปาย

อยู่ในป่าแม่ปายฝั่งซ้ายตอนบนท้องที่ตำบลแม่ฮี้ โดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1095 (ปาย-แม่มาลัย) ข้ามสะพานแม่น้ำปายถึงบริเวณหลักกม.ที่ 87-88 แยกซ้ายเข้าไปอีก 2 กม. ตามทางเข้าบ้านท่าปาย เหนือ ทางลาดยางตลอดทั้งสาย สภาพของโป่งน้ำร้อนเป็นบ่อน้ำร้อน น้ำกำลังเดือด และมีหมอกควันปกคลุมพื้นที่ พร้อมทั้งมีน้ำร้อนไหลเรื่อย ๆ ทั่วบริเวณกว้างมีบ่อใหญ่สองบ่อ นอกนั้นมีลักษณะเป็นน้ำพุคบบางจุดความร้อนประมาณ 80 องศาเซลเซียส และรอบๆ โป่งร้อนเป็นไม้สักที่สมบูรณ์มาก

วัดกลาง อ.ปาย

ตั้งอยู่ที่ตำบลเวียงใต้ ภายในวัดมีพระเจดีย์องค์ใหญ่ ศิลปะไทยใหญ่แท้ประดิษฐานอยู่กลางลานวัดมีเจดีย์ทรงมอญรายล้อม โดยรอบได้เจดีย์ทำเป็นซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปประจำวัน เหนือฐานเจดีย์องค์ใหญ่ทำเป็นมณฑปยอดมงกุฎ ภายในวัดมีวัตถุโบราณ สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 อยู่ในตัวเมืองปาย

เจดีย์พระธาตุแม่เย็น

อยู่ที่บ้านแม่เย็น ตำบลแม่ฮี้ ตามเส้นทางสายแม่ฮ่องสอน-ปาย ตั้งอยู่บนเนินสูง และเมื่อขึ้นไปนมัสการ องค์พระธาตุแม่เย็น จะมองเห็นทิวทัศน์ของอำเภอปาย

วัดน้ำฮู

ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศตะวันตกประมาณ 3 กม. เป็นที่ประดิษฐาน หลวงพ่ออุ่นเมือง ซึ่งเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ทำด้วยโลหะทองสัมฤทธิ์ หน้าตักกว้าง 28 นิ้ว สูง 30 นิ้ว พระพุทธรูปองค์นี้พระเศียรกลวง ส่วนบนเปิดปิดได้และมีน้ำขังอยู่ เป็นพระพุทธรูปสิงห์สาม อายุประมาณ 500 ปี เมื่อพ.ศ. 2515 มีพระครูคงจกจากอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มานมัสการและสงสัยว่าข้างในพระจะมีน้อยจึงเปิดดูพบว่ามีน้ำจริง ๆ ข่าวนี้แพร่ออกไปก็มีผู้คนหลั่งไหลมาขอ น้ำไปสักการะพอน้ำในพระเศียรหมดก็จะมีไหลออกมาอีกในลักษณะซีกออกมาตลอดเวลา น้ำตกอยู่ระหว่างทางไป

น้ำตกหมอแปง ด้านหลังมืองค์พระเจดีย์ ตามประวัติเล่าว่า พระสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงสร้างเพื่อบรรจุพระอัฐิของพระพี่นางสุพรรณกัลยา

น้ำตกหมอแปง อ.ปาย

น้ำตกหมอแปง เป็นน้ำตกขนาดกลาง อยู่ในบริเวณ หมู่บ้านหมอแปง ทางทิศเหนือของตัวอำเภอ ใช้เส้นทางสายปาย-แม่ฮ่องสอน เส้นทางเป็นถนนคอนกรีต และเป็นถนนลูกรังในช่วงสุดท้ายที่จะถึงทางขึ้นน้ำตก ซึ่งไม่สามารถนำรถยนต์ขึ้นไปได้ นอกจากเป็นรถขับเคลื่อนแบบ 4 ล้อรถจักรยานยนต์สามารถนำขึ้นไปได้ แต่ต้องใช้ความระมัดระวังในการขับขี่ น้ำตกมีบริเวณสำหรับกางเต็นท์ แต่ไม่มีร้านค้า

กอดแล (ปาย แคนย่อน)

อยู่ในเขตบ้านร่องเหย่ง ห่างจากอำเภอประมาณ 7 กม. สามารถเดินทางได้โดยทางหลวงหมายเลข 1095 (ปาย-แม่มาลัย) บริเวณหลักกม.ที่ 88 อยู่ทางด้านขวามือ และต้องเดินเข้าไปอีกประมาณ 200 เมตร ลักษณะเป็นผืนดินที่ถูกกัดเซาะเป็นร่องลึกคล้ายหน้าผาดัดต่อกันเป็นบริเวณกว้างประมาณ 5 ไร่เศษ (คล้ายกับแพะเมืองผีของจังหวัดแพร่) สามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล

กิจกรรมการท่องเที่ยว

ปั่นจักรยานชมเมืองปาย

เส้นทางปั่นจักรยานสาย เชียงใหม่-แม่มาลัย-ปาย เป็นเส้นทางที่ทำให้นักปั่นเสือภูเขาเส้นทางคดเคี้ยว เลาะเลี้ยวไปตามหุบเขา สองข้างทางรายล้อมไปด้วยพืชพรรณไม้และป่าเขาลำเนาไพร เขตติดต่อระหว่าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่และอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สามารถขึ้นชมกับทิวทัศน์อันสวยงามของทะเลหมอกที่ ห้วยน้ำดัง ซึ่งจักรยาน สามารถเช่าได้ใน อำเภอปาย โดยมีบริการจักรยานให้เช่าแก่นักท่องเที่ยวอยู่หลายร้าน

นั่งช้าง ชมไพรใน อ.ปาย

กิจกรรมที่บริการให้นักท่องเที่ยวได้เพลิดเพลินในการชมธรรมชาติ อีกอย่างหนึ่งคือ นั่งช้างนักท่องเที่ยวนั่งช้างสามารถติดต่อบริการนั่งช้างได้ที่ ปางช้างบ้านท่าปาย ใกล้กับท่าปายสปาแคว้นบั้งริสอร์ทเป็นเส้นทางเดียวกับการไปน้ำพุร้อนบ้านท่าปาย

ล่องแก่ง แม่น้ำปาย

แม่น้ำปายเป็นแม่น้ำสายหลักของจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีต้นกำเนิดมาจากทิวเขาถนนธงชัยและแดนาว แล้วไหลผ่าน 3 อำเภอในจังหวัดเดียว คือ อ.ปาย-อ.ปางมะผ้า-อ.เมือง ก่อนจะไหลลงสู่แม่น้ำสาละวิน แต่ละช่วงมีทิวทัศน์ที่สวยงาม การล่องแก่งแม่น้ำปาย รวมระยะทางประมาณ 50

กิโลเมตรความยากของแก่งมีตั้งแต่ระดับ 1-4 ช่วงฤดูฝนอาจจะถึงระดับ 5 ซึ่งมีความยากมาก และระดับน้ำรุนแรงนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสธรรมชาติที่สวยงามและความสนุกสนานตลอดสายน้ำ เช่น เล่นน้ำตก ผจญภัยแช่ตัวในบ่อโคลน กระโดดหน้าผาสูง ช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการล่องแก่ง คือ เดือนมิถุนายน-กุมภาพันธ์ของทุกปี โดยการล่องแก่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญท้องถิ่น

ล่องแพยาง

อำเภอปาย นับว่าเป็นแห่งแรกในประเทศไทยที่ได้ริเริ่มกิจกรรมนี้ การล่องแพยางไปตามสายน้ำแม่ปาย เป็นแม่น้ำที่มีเกาะแก่งมากที่สุดและสวยงามมาก เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยวเมื่อน้ำมักจะไม่พลาด ซึ่งการล่องแพสามารถเลือกได้ ในกิจกรรม 1 วัน หรือ 2 วัน โดยส่วนใหญ่กิจกรรมการล่องแก่งจะไปเริ่มที่ลำน้ำของ ในเขต อ.ปางมะผ้า และไปสิ้นสุดที่ลำน้ำปาย ในพื้นที่ของที่ทำกรอุทยานแห่งชาติ น้ำตกแม่สุรินทร์ บ้านปางหมู อ.เมือง แม่ฮ่องสอน ในระหว่างการล่องแก่งนั้นก็มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การตั้งแคมป์ในป่า การแช่โคลนจากบ่อน้ำพุร้อนตามธรรมชาติ เพื่อผิวพรรณเปล่งปลั่งกิจกรรมการล่องแก่ง จะมีในช่วง ต้นเดือนมิถุนายนและไปสิ้นสุดในเดือนกุมภาพันธ์ของปีต่อไปในช่วงฤดูแล้งน้ำน้อยจะไม่สามารถล่องแก่งได้ ก่อนการล่องแพจะต้องมีการฝึกการพายเรือ และการแนะนำ วิธีการปฏิบัติในการพายแพยางอย่างละเอียดจากผู้คัดท้ายเรือ หรือที่เรียกว่า กัปตัน

พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของอำเภอปาย

ตั้งแต่เริ่มมีการท่องเที่ยวมาจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ปี 2524 มาจนถึงปัจจุบัน มี 2 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 มีแบ็คแพ็คเข้ามา ชาวบ้านมีการแบ่งบ้านให้พัก เพราะว่าที่พักไม่มี เริ่มตั้งแต่ 2524-2534 ยังไม่มีผู้ประกอบการ มีแต่ชาวบ้านทำกันเอง พอแบ็คแพ็คเริ่มมากขึ้นเพราะมีผู้ประกอบการจากเชียงใหม่พาเข้ามา แล้วทัวร์ป่าได้รับความนิยมมาก ในปี พ.ศ. 2534-2535 ช่วงนั้นเพราะที่นักท่องเที่ยวเปลี่ยนจากการท่องเที่ยวที่เชียงใหม่ มาที่ปาย ช่วงแรก ๆ ยังไม่มีผู้ประกอบการที่เป็นคนนอก ชาวบ้านเขาก็จัดการเองได้ แบบค่อยเป็นค่อยไป คีนละ 20-5 บาท ซึ่งถือว่าถูกมาก แต่ชาวบ้านหาเงินได้ยากมากมีรายได้ก็น้อย จึงเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง แต่ชาวบ้านก็อยู่กันแบบพออยู่พอเพียง ปีหนึ่งมีนักท่องเที่ยวน้อยพอปี 2534-2535 นักท่องเที่ยวต่างชาติเริ่มรู้จักปายมากขึ้น คนก็เริ่มรู้จัก มาปี 2540 เศรษฐกิจฟุบ ก็เริ่มมีคนกรุงเทพฯ ศรีเอทีฟกลุ่มหนึ่งเข้ามาสร้างสีสันให้กับปาย ทำให้ปายมีบุคลิกไม่เหมือนกับเมืองที่อื่น เพราะยังไม่ค่อยมีใครรู้จักด้วย

ช่วงที่ 2 ปี 2534-2542 ชาวบ้านเริ่มมีการเรียนรู้ว่า ถ้ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาก็สามารถทำธุรกิจได้ผู้ประกอบการจากเชียงใหม่ก็มาซื้อที่ดินเมืองปายสร้างที่พัก มีคนต่างพื้นที่มาซื้อที่ มีการสร้างเกสต์เฮาส์ริมน้ำ แต่ก็ยังไม่มาก ทำให้มีการขายที่ เช่าที่กันเล็ก ๆ ช่วงที่สองนี้ ที่ริมน้ำจะมีคนเชียงใหม่เข้ามาทำธุรกิจ แต่พอหลังเศรษฐกิจฟุบ ก็ยังคงมีคนเข้ามาเที่ยวเรื่อย ๆ แต่พอหลังจากปี

2542 ก็เริ่มจะมีสื่อเข้ามาประชาสัมพันธ์แล้วมี ททท. ส่งเสริมการท่องเที่ยวไป ปี 2539-2540 แม่ฮ่องสอนก็เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมาก ปายก็ได้ผลพลอยได้จากตรงนั้นด้วย นักท่องเที่ยวผ่านไปแม่ฮ่องสอน แล้วพักแวะที่ปายก็มีเทรีคกิ้งครีเอทีฟกลุ่มหนึ่งก็มาสร้างปายให้มีสีสันให้เหมาะกับคนเมืองที่อยากมาเสพธรรมชาติบริสุทธิ์ พอปี 2542 ก็เริ่มมีรีสอร์ทเข้ามาซื้อที่ พอปี 2544 นักท่องเที่ยวก็เริ่มเข้ามากันมากขึ้น เพราะว่าได้รับข่าวสารจากสื่อ ซึ่งสื่อถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปายเปลี่ยนแปลง เพราะโดยส่วนใหญ่ สื่อมักจะเขียนถึงปายในเรื่องของความสวยงาม โรแมนติก แต่ไม่ได้มีการเขียนโฆษณาถึง ร้านค้าของคนท้องถิ่น เพราะจะทำให้เกิดการอุดหนุนธุรกิจในพื้นที่ให้คนในพื้นที่มีรายได้ และสามารถสืบทอดกิจการ เพื่อคนในพื้นที่จะไม่ต้องไปหางานนอกพื้นที่

ส่วนชุมชนที่ยังอยู่ได้ ที่เป็นบ้านเก่า ๆ ส่วนใหญ่จะเป็นชุมชนมุสลิม ซึ่งเขาอยู่อย่างพอเพียง จึงไม่ยอมขายที่ ชาวบ้านคนอื่นได้มีการขายที่ไปหมดแล้ว ตลาดปายหรือกาดหลู่ ซึ่งเป็นความทรงจำของชาวบ้านมากกว่า 90 ปี หลายชั่วอายุคนก็ยังต้องปิดตัวลงเมื่อปี 2547 เพราะนายทุนบอกว่าจะเป็นไนท์บาซาร์ แต่ว่ามีคนมาจองไม่มาก ไม่คุ้มทุนก็เลยไม่ทำ ซึ่งจะเห็นว่ามีตลาดเกิดใหม่มากมาย มีตลาดเช้าตลาดเย็น ตลาดจันทร์ ก่อนนี้มีกาดหลู่เป็นตลาดของชาวบ้านไทใหญ่ที่มีเช้าและเย็น พอปิดตัวลงเทศบาลก็รับซื้อที่ดินข้างนอกเพื่อทำตลาดเทศบาล ไม่ให้คนไปขายในเขต อบต. แย่งอำนาจกัน พอเทศบาลเปิดตลาด อีกไม่นาน อบจ. ก็ไปเปิดตลาดข้างสนามบิน เปิดวันจันทร์ กาดวันจันทร์ แล้ว อบต.เวียงใต้ก็มีกาดวันพุธ เป็นพ่อค้าเร่มาแบบซูเปอร์มาเก็ตเคลื่อนที่ซึ่งทำให้ร้านค้าเดิมในปายเกิดปัญหาและการเกิดขึ้นของร้านสะดวกซื้อ ซึ่งเดิมเคยเป็นร้านค้าของคนจีนเป็นโชห่วยเล็ก ๆ เขาต้องยอมให้ร้านสะดวกซื้อ มาเช่าที่ดิน บ้านเก่า ๆ ที่ยังหลงเหลืออยู่ตอนนี้ก็เป็นบ้านของครอบครัวมุสลิมอีหาม่มสมชายกับพี่น้องของเขา ที่เหลือก็เป็นบ้านเศรษฐีเก่าของปายที่เป็นพ่อค้าข้าง เราจะพบว่าสังคมเปลี่ยน คนก็ขายที่ด้วยเหตุผลหลาย ๆ อย่าง ที่ปายยังอยู่ได้และเป็นเอกลักษณ์ก็เพราะยังมีชุมชนมุสลิม เพราะเขาอยู่อย่างพอเพียง

ขณะเดียวกันก็มีผู้ประกอบการมากขึ้น มีการแข่งขันกันเยอะ ปี 2545 ที่ดินเริ่มแพง เมื่อลงทุนมากก็ต้องเอาทุนคืน ทำทุกวิถีทาง ชาวบ้านคนที่ทำอยู่ก่อนเขาไม่มีทุนมาก แต่ผู้ประกอบการต่างถิ่นใหม่ๆ มีเงิน มีอำนาจ มีเส้นสาย ก็เลยทำให้ทุกอย่างมันเปลี่ยนไปตามอำเภอใจ แล้วคนพวกนี้จะประสานงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่เองก็ลำบากเพราะทำอะไรไม่ได้ เขาก็ถูกบีบจากข้างบนจากกระทรวง บางทีนายทุนมาซื้อที่ดินริมน้ำ มีการรुक้าแม่น้ำ รูปแบบของร้านค้าก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นเอาใจนักท่องเที่ยวมากกว่าการอนุรักษ์รูปแบบวัฒนธรรมเดิม ๆ ของพื้นที่

การที่ผู้ประกอบการมาเยอะมันก็มีการแข่งขัน ทุกคนก็จะคิดว่า ต้องมีนักท่องเที่ยวมาตลอดถึงจะอยู่ได้ แต่นักท่องเที่ยวมาช่วงแค่ 4 เดือนแล้วเลี้ยงทั้งปีไม่ไหว เพราะต้องมีรายจ่ายอื่น ๆ ทำให้ต้องทำเป็นแพ็คเกจ คนกลุ่มนี้เร่งให้ปายเติบโตโดยใช้สื่อ แล้วก็มีสื่อที่พร้อมจะโฆษณาให้ด้วย เอื้อ

กัน ไปกันมาผลกระทบที่เกิดขึ้นค่อนข้างมาก ชุมชนดั้งเดิมก็ลดน้อยลง ย้ายออกไปบ้าง แต่งงานย้ายครอบครัวไปบ้างวัฒนธรรมอาจไม่เท่าไร แต่ทรัพยากรถูกทำลาย อย่างน้ำขาดแคลน จะเห็นชัดในหน้าแล้ง ซึ่งน้ำเป็นตัวบอกว่าความสามารถในการรองรับของพื้นที่แค่ไหน รีสอร์ทใช้น้ำเปลืองแล้วมีแอร์ ไฟที่ดับ ๆ ดิ ดิ ในเมืองปายก็เพราะมีรีสอร์ท เสาไฟฟ้าแรงสูงก็เข้ามา การบริโภคทรัพยากรมาก รีสอร์ทขนาดใหญ่มีประมาณ 10 แห่ง

ผลกระทบจากนโยบายการท่องเที่ยวของรัฐ

นโยบายจากภาครัฐ อย่างที่เห็นชัด คือ นโยบายเรื่อง Long Stay หรือการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพสปา หรือการท่องเที่ยวเพื่อชุมชนซึ่งมีเมื่อปี 2540 หลังเศรษฐกิจฟุบ อันนั้นเน้นชุมชนเป็นพื้นฐาน รัฐได้ทำการวางแผนโดยระบุแนวทางให้กับชุมชน ทั้งๆ ที่จริงแล้วชาวบ้านในชุมชนได้มีวิธีหรือแนวทางที่ทำมาก่อนหน้านั้นแล้ว เพียงแต่ว่ารัฐอาจจะไม่ได้อยู่ในพื้นที่จึงไม่เห็น ว่าชาวบ้านนั้นได้ทำ Home Stay กันอยู่แล้ว แต่รัฐกลับไปวางแผนว่าชุมชนจะต้องดำเนินการตามทฤษฎี หรือแนวทาง ทำให้ท้ายที่สุดท้ายจึงเกิดปัญหาและความสับสนในแนวทาง ระหว่างแนวทางเดิมกับแนวทางที่รัฐวางให้ สุดท้ายชาวบ้านผลเสียจึงเกิดกับชาวบ้านที่มีความสับสนว่าสิ่งที่ตนทำมาแต่เดิมนั้นถูกหรือผิด

ผลกระทบอีกประการคือ พ.ร.บ. โรงแรม มีอยู่เพียงเกณฑ์เดียวและบังคับใช้ไปทั่วประเทศ แต่การท่องเที่ยวไม่ได้มีแค่ลักษณะเดียว แต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกัน ซึ่งทางรัฐไม่ได้มองไปยังจุดเล็กๆ ที่แตกต่าง หรือจะสร้างจุดแตกต่างนี้ให้ดำรงเอกลักษณ์ของตัวเองไว้ พ.ร.บ.เก่า ไม่ค่อยมีการปรับให้เหมาะสมกับธุรกิจขนาดเล็กแบบของชุมชน พ.ร.บ.ได้กำหนดเรื่องการต่อใบอนุญาตโดยมีค่าใช้จ่ายปีละหมื่น และต้องจ่าย 5 ปี จากการที่ค่าใช้จ่ายสูงมากชาวบ้านในพื้นที่จึงไม่มีงบประมาณในการดำเนินการ และลงทุน จึงส่งผลให้มีนายทุน ผู้ประกอบการรายใหญ่จากนอกพื้นที่เข้ามาดำเนินการแทน

นอกจากนั้นนโยบายของรัฐหลายอย่างที่ทำให้ชาวบ้านต้องมีข้อจำกัดในการทำธุรกิจ หรือประกอบอาชีพ โดยส่วนของการราชการตั้งเงื่อนไขใบอนุญาตสูงเกินไป การเน้นถึงเศรษฐกิจชุมชน แต่ก็ไปคิดที่กฎหมายเหล่านี้ มันทำให้บ้านพักที่ชาวบ้านเคยทำไว้บริการนักท่องเที่ยว กลายเป็นเกสต์เฮาส์เถื่อนเพราะว่าเป็นหลังคาตองตึง บ้านไม้ไผ่ ซึ่งจะเห็นว่าข้อกำหนดต่าง ๆ ตรงข้ามกับนโยบายของรัฐที่บอกว่าอนุรักษ์ป่าเขาไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 21-30 ปี ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพค้าขายและเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้นำชุมชนไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กร ส่วนที่เป็นสมาชิกมีภูมิลำเนาอยู่ในบ้านสบรวก (สามเหลี่ยมทองคำ) ด้านความคิดเห็นส่วนใหญ่เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมมากทั้งทางกายภาพ และสิ่งแวดล้อมโดยรวม ด้านน้ำเสียจากสถานประกอบการบ้านเรือนอยู่ในระดับมาก ด้านความต้องการการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เพื่อหาสาเหตุ การวางแผนฟื้นฟู การดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติการฟื้นฟู และการประเมินผลด้านการตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทนตระหนักถึงปัญหาอยู่ในขั้นปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นจำนวนนักท่องเที่ยวลด การรับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการมีส่วนร่วม คือ ต้องการรายได้เพิ่ม ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความภูมิใจ ความมั่นคงในชีวิต และความปลอดภัย ข้อเสนอแนะต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ประชาชนท้องถิ่น เจ้าข้อสถานประกอบการ สื่อมวลชน นักท่องเที่ยว และภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกัน แก้ไข โดยบรรจุเป็นแผนพัฒนา 5 ปีของจังหวัด

จักรกฤษ พานิชกุล (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า ชุมชนมีบทบาทความเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยจัดการปัญหาจากการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการเลือกคณะกรรมการชุมชนและจัดประชุม ดำเนินแก้ปัญหาพร้อมกัน บทบาทการจัดการกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่จึงไม่ปรากฏชัดเจน เพราะเป็นการดำเนินการกันเองภายในชุมชน จึงมีแนวทางในการส่งเสริมบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม สร้างความตระหนักให้ชุมชนเห็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การอบรมให้ความรู้แก่ชุมชน และสร้างบทบาทแก่ชุมชน เพื่อให้เกิดการร่วมมือกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบปัญหาสิ่งแวดล้อม สาเหตุ ความรุนแรง มาตรการ กฎ และสิทธิการมีส่วนร่วม อย่างชัดเจน และเปิดโอกาสให้ชุมชน แสดงความคิดเห็น แนวทางแก้ไข และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรพบว่า ภูมิลำเนา มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วม หรือสร้างปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน และผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนอาชีพมีผลกับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชน แนวทางแก้ไข

ภูมิลาเนาเดิมและอาชีพมีผลต่อแนวทางการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม

นภดล นพรัตน์ (2551) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในด้าน การค้นหาปัญหา การวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม และการติดตามประเมินผลในระดับปานกลาง มีส่วนร่วมน้อยในการตัดสินใจพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ปัจจัยภายใน ประชาชนตระหนักถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม และตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ปัจจัยภายนอก ประชาชนรับข้อมูลข่าวสาร และได้รับการชักชวนจากบุคคล หรือหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน หรือผู้นำหมู่บ้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนระดับมาก มีแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ และการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้านการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และการได้รับการชักชวนจากบุคคล หรือหน่วยงานในภาครัฐ ภาคเอกชน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนของประชาชนมากกว่าปัจจัยภายในซึ่ง ได้แก่ทัศนคติของประชาชนประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และการตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นมาก ได้แก่ ขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมไม่เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่สิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิทัศน์เสื่อมโทรม เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ประกอบการท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่น

ปกรณ จินาคำ (2547) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาบ้านห้วยฮี อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษา รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท รายจ่ายต่ำกว่า 1,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมอันดับ 1 รองมาคือการจัดกลุ่มองค์กรในชุมชน และการจัดงบประมาณการเงิน ตามลำดับ เมื่อพิจารณาประเด็นย่อยของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยว 3 ด้านหลักพบว่า ทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสมาชิกกลุ่มการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อมของชุมชนมากที่สุด ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการป้องกันสิ่งแวดล้อมจากการทำลายโดยธรรมชาติและมนุษย์มากที่สุด การจัดองค์กรในชุมชนผู้เป็นสมาชิกจะให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์ในชุมชน

มากที่สุด ผู้ไม่ได้เป็นสมาชิกให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบของชุมชนมากที่สุด การจัดงบประมาณการเงินทั้งผู้เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการเลือกตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารงบประมาณมากที่สุด ปัญหาและอุปสรรค ผู้ที่เป็นสมาชิกให้ความเห็นว่า ปัญหาของการไม่มีความรู้ความเข้าใจในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการจัดการท่องเที่ยว ตามลำดับ ผู้ไม่เป็นสมาชิกให้ความเห็นว่า ปัญหาความขัดแย้งชุมชน หน่วยงาน และความไม่พร้อมของการรองรับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

รามศรี พรหมชาติ (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในขั้นตอนการค้นพบปัญหาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนจึงขาดบทบาทในการดำเนินกิจกรรม ขึ้นการวางแผน ดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย เนื่องขั้นตอนต่างๆเกิดจากหน่วยงานกำหนดขึ้นและประชาชนจึงค่อยรวมตัว ขั้นตอนการลงทุน ปฏิบัติตาม และขึ้นประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมน้อย เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมน้อยในขั้นต่างๆ จึงทำให้ประชาชนไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในกิจกรรมและไม่ให้ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น เนื่องจากประชาชน มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ จึงขาดความรู้ความเข้าใจ ภาครัฐหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นผู้ดำเนินการทุกขั้นตอน จึงทำให้ประชาชนไม่เห็นถึงปัญหาหรือความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากการศึกษาวิจัยได้แนวทางการแก้ไขโดยการ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เพื่อสร้างความตระหนักและวางแผนทรัพยากรท้องถิ่น ให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร และกำหนดศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยจัดตั้งคณะกรรมการ ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นและให้เข้ามามีส่วนร่วม โดยจัดการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและเปิด โอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นเป็นต้น

วิมลสิริ เหมทานนท์ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว : ศึกษากรณีชุมชนบ้านบางลำพู จากการศึกษาวิจัยพบว่า การรับรู้นโยบายด้านการท่องเที่ยวของกรุงเทพมหานคร การรับรู้กระแสโลกค่านิยม นโยบายการมีส่วนร่วม ความต้องการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม ความต้องการรักษาโบราณสถาน และระดับการรักษาผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่าง

ในด้านมีการรับรู้นโยบายการท่องเที่ยว ความต้องการรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิม ความต้องการรักษาโบราณสถาน และการรักษาผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง แต่ในด้านการรับรู้กระแสโลกในนโยบายการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยทำการศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่บางลำพู 4 ชั้นตอนพบว่า การมีส่วนร่วมใน ด้านการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองมาคือการคิดแก้ไขปัญหา การร่วมวางแผนและ โครงการ และการติดตามและประเมินผลตามลำดับ เพื่อให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ร่วมวางแผนโครงการ ติดตามผลงาน และร่วมแก้ไขปัญหาให้มากขึ้น

งานวิจัยต่างประเทศ

เอสเตบัน รูอิซ บอลเลสเตอร์ส (Esteban Ruiz-Ballesteros, 2011) ศึกษาเรื่องความยืดหยุ่นของระบบนิเวศสังคมและชุมชน ตามแนวทางการท่องเที่ยวจาก Agua Blanca, เอกวาดอร์ ความยืดหยุ่นของระบบนิเวศทางสังคม (SER) เป็นกรอบทฤษฎีที่ให้วิธีการเดิมในการศึกษาความยั่งยืนทางสังคมและระบบนิเวศ ได้เห็นว่าการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถทำได้หากระบบนิเวศ-สังคมมีความยืดหยุ่นเพียงพอ การศึกษานี้เป็นความพยายามที่จะเปิดเส้นทางใหม่สำหรับการพัฒนาวิธีการและระเบียบในการวิเคราะห์ โดยการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ขอบเขตที่ประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาของปัจจัยในการท่องเที่ยวทั้งหมดผลของการสำรวจนี้ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในระบบสังคมและระบบนิเวศที่ยั่งยืนตามมา การวิจัยครั้งนี้จะมีสองประโยชน์พื้นฐาน การสืบหาขอบเขตที่ CBT เป็นกลยุทธ์การพัฒนาที่บำรุงความยืดหยุ่นของระบบทางสังคมและระบบนิเวศ และจะสนับสนุนให้เราได้วิเคราะห์ว่ามีการฟื้นตัวทางสังคมและระบบนิเวศหรือไม่ ซึ่งในประสบการณ์ของ CBT จะดำเนินการสามารถวัดความสำเร็จของกิจกรรมท่องเที่ยวนี้ได้ กรณีของ Agua Blanca แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนก่อให้เกิดความยืดหยุ่นของระบบนิเวศทางสังคม จากมุมมองนี้การวิเคราะห์ของ SER อาจเกี่ยวข้องกับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นเครื่องมือใหม่ที่สามารถนำไปสู่ การวางแผนและกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับความคิดริเริ่มการท่องเที่ยว

ฮุยหวัง เจ้าผิง ลี่เจิน จิงจิง และ รุย (Hui Wang, Zhaoping Yang, Li Chen, Jingjing Yang, Rui Li, 2010) ศึกษาเรื่อง ส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มน้อยในการท่องเที่ยว: กรณีของหมู่บ้าน แคนนาส ตูวา ในซินเจียง ประเทศจีน โดยทั่วไปนักวิชาการตะวันตกยืนยันว่ามีส่วนร่วมของการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์สำหรับชุมชน แต่ในประเทศจีน โดยเฉพาะในบางพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย กระบวนการที่นี้จะไม่ง่ายในทางปฏิบัติ จากการศึกษาใน Kanas Nature Reserve ของ

ชินเจียง โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบสอบถามในเชิงลึกกับชาวบ้านในตุว้า ผู้ได้สิทธิประโยชน์จากการท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้เสียในท้องถิ่นเกี่ยวกับการตรวจสอบส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่ามี การมีส่วนร่วมของชุมชนในระดับต่ำ สำหรับการที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของชุมชนและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในระยะยาวประสบความสำเร็จ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงในผู้มีสิทธิตัดสินใจ สถานิติบัญญัติ นักพัฒนาท่องเที่ยวและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ ให้ผู้อาศัยมีส่วนร่วมในการวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อให้มีความคิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ของตนเองและเข้าร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เริ่มใช้ความคิดของตัวเอง จึงจะเพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยวได้ ต้องสร้างแรงจูงใจให้ผู้อาศัยให้มีความสนใจในการท่องเที่ยวในระยะยาว หน่วยงานการจัดการจะต้องปรับปรุงการกระจายตัวของรายรับจากการท่องเที่ยวเพื่อสมาชิกในชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างการศึกษานิวศวิทยาและการฝึกอบรมชาวบ้าน เรื่องการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มแนวคิดของการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วม รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการวางแผนและการกำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวที่อยู่ในระดับสูงและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ฮวานซุก คริส ชอย และ เออร์แคน ลีราคาซ่า (HwanSuk Chris Choi and Ercan Sirakaya, 2005) ศึกษาเรื่อง ตัวชี้วัดความยั่งยืนสำหรับการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน โดยวัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้คือการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อวัดการท่องเที่ยวชุมชนพัฒนา Community tourism Development (CTD) โดยใช้เทคนิคเดลฟายดัดแปลงเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าว หลังจากรอบที่ 3 ของการอภิปราย สมาชิก 38 คนซึ่งเป็นนักวิจัยทางวิชาการในการท่องเที่ยวจึงถึงมติว่าตัวชี้วัดชุดต่อไปจะมี 125 ตัว: การเมือง (32) สังคม (28), นิเวศ (25) เศรษฐกิจ (24), เทคโนโลยี (3) และมิติทางวัฒนธรรม (13) สำหรับ CTD ตัวชี้วัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนี้จะสามารถใช้เป็นจุดเริ่มต้นสำหรับตัวชี้วัดในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคได้หากวิจัยเพิ่มเติมหลังจากรอบอภิปรายสามรอบ สมาชิกผู้เข้าร่วมลงมติให้ตัวชี้วัดถูกแบ่งออกเป็นสามประเภทด้วยกันคือ ตัวชี้วัดการตรวจสอบ ตัวชี้วัดหลัก และ ตัวบ่งชี้ปัญหาตัวชี้วัดที่ตรวจสอบสามารถช่วยชุมชนท้องถิ่นตรวจสอบสภาพปัจจุบันของทรัพยากรของพวกเขา อย่างไรก็ตามตัวบ่งชี้ที่รายการตรวจสอบไม่ได้วัดผลกระทบการพัฒนาหรือความคืบหน้า แต่จะเน้นความพร้อมของทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อตอบสนองความต้องการทั่วไปสำหรับการวางแผนที่มีประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน สมาชิกผู้เข้าร่วมให้ตัวชี้วัดแยกเป็น 26 รายการ และมี 4 องค์ประกอบคือ ทรัพยากรมนุษย์ นโยบายและกฎระเบียบ เงินทุน การวางแผนและการศึกษา อย่างไรก็ตามรัฐบาลท้องถิ่นมักจะไม่ได้มีทรัพยากรเพียงพอที่จะตอบสนองตัวชี้วัดการตรวจสอบทั้งหมด เนื่องจาก การสนับสนุนของภาครัฐระดับชาติและนานาชาติเป็นสิ่งสำคัญของตัวชี้วัดเหล่านี้การศึกษานี้ขยายความเข้าใจในปัจจุบันของเขตของ SCT โดยการพัฒนา

ระบบการตรวจสอบและ SIS สำหรับการจัดการการพัฒนาของชุมชนท้องถิ่น วิธีกรแบบองค์รวมเพื่อการพัฒนาการท้องถิ่นอย่างยั่งยืนควรจะเป็นความรับผิดชอบทางด้านนิเวศวิทยา สังคมที่เหมาะสม และทางวัฒนธรรมอย่างเป็นธรรม ทางการเมือง สนับสนุนเทคโนโลยี และสุดท้ายศักยภาพทางเศรษฐกิจ สำหรับชุมชนพื้นที่ การตระหนักถึงแนวคิดนี้ในระดับท้องถิ่น, การศึกษาครั้งนี้ได้หาประสิทธิภาพของตัวชี้วัดสำหรับชุมชนในชนบทที่ขาดไม่ได้ในการวางแผนในขั้นตอนการพัฒนาการท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การตรวจสอบผลกระทบของการท้องถิ่นในระดับท้องถิ่นจะมีประโยชน์มากขึ้นด้วยตัวชี้วัด 125 ที่สามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบผลกระทบของการท้องถิ่นในชุมชนชนบท

โทซัน เซวัต (Tosun Cevat , 2000) ศึกษาเรื่องข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาการท้องถิ่นในประเทศกำลังพัฒนา การศึกษานี้เสนอแนวคิดเชิงบรรทัดฐานของแนวทางการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีต้นกำเนิดในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะวิเคราะห์และอธิบายถึงข้อจำกัดในการท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิธีการในบริบทของประเทศที่กำลังพัฒนา พบว่ามีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ในโครงสร้าง และวัฒนธรรม ของการมีส่วนร่วมของชุมชนใน TDP ในประเทศที่กำลังพัฒนาจำนวนมาก แม้ว่าจะไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ในขณะที่ข้อจำกัด เหล่านี้มักจะฝังแน่นในประเทศกำลังพัฒนามากกว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นเพราะโครงสร้างทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่แลกเปลี่ยนในประเทศกำลังพัฒนาอย่างมาก ในทางกลับกันมันก็ยังพบว่าแม้จะมีข้อจำกัดเหล่านี้อาจแตกต่างกันไปในช่วงเวลาที่เหมาะสมกับประเภทขนาดและระดับของการพัฒนาการท้องถิ่น ตลาดบริการ และคุณลักษณะทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นและขนาดของการท้องถิ่นที่พัฒนาอยู่นอกเหนือการควบคุมของ ชุมชนท้องถิ่น การกำหนดและการดำเนินการการพัฒนาการท้องถิ่นในวิธีการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาต้องมีการเปลี่ยนแปลงโดยรวม ในสังคมการเมือง โครงสร้างทางกฎหมาย ในการบริหาร และเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งทางเลือกทางการเมืองและการตัดสินใจยุ่งยากทางสังคมและเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมการค้า ไม่ใช่การทำงานร่วมกันโดยเจตนา เพื่อที่จะให้มีการมีส่วนร่วมในการท้องถิ่นในประเทศกำลังพัฒนา ต้องอาศัยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากหน่วยงานผู้บริจาครายใหญ่ระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน ผู้ประกอบการท้องถิ่นระหว่างประเทศ และ บริษัทข้ามชาติ

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จ. แม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาการท่องเที่ยว รูปแบบการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนให้เกิดความเหมาะสมต่อพื้นที่ และทรัพยากร โดยดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. ขั้นตอนการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1. ประชาชนที่อาศัยใน อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนจำนวน 27,787 คน เลือกอายุระหว่าง 18 – 60 ปี (สำนักทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน 2554)

ประชากรในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน			
อำเภอ/ตำบล	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเวียงใต้	2,637	1,955	4,592
ตำบลเวียงเหนือ	1,850	1,725	3,575
ตำบลแม่นาเติง	3,106	3,036	6,142
ตำบลแม่ฮี้	1,527	1,470	2,997
ตำบลทุ่งยาว	2,113	1,998	4,111
ตำบลเมืองแปง	1,616	1,673	3,289
ตำบลโป่งสา	1,600	1,481	3,081
รวม (อำเภอปาย)	14,449	13,338	27,787

(สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ตรวจสอบประชากรจากทะเบียนบ้าน 2554)

2. ผู้นำชุมชน ได้แก่ ปลัดอำเภอ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ สมาชิกเทศบาลเขต 2 ผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านในตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าเย็บ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน เนื่องจากผู้นำชุมชนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสภาพการท่องเที่ยว และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมถึงเป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าเย็บได้

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนในท้องถิ่นเลือกจากตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้และตำบลแม่สี เนื่องจากเป็นตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีผู้นิยมเดินทางไปท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่สุด ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวมากที่สุด และประสบปัญหาจากการท่องเที่ยวมากที่สุดใน 7 ตำบลของอำเภอป่าเย็บ โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงใน สิทธิ ชีรสรณ์, 2552) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% หรือ 0.05

$$n = \frac{N}{(1 + Ne^2)}$$

เมื่อ	n	=	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	ขนาดประชากร
	e	=	ระดับความคลาดเคลื่อน
นั่นคือ	n	=	$\frac{11,164}{1 + 11,164 (0.05)^2}$
		=	386.16

จากการคำนวณที่ได้ เพื่อลดความคลาดเคลื่อน และง่ายต่อการทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 400 คนใช้วิธีการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างในตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้ และตำบลแม่สี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยทำการสุ่มแบบบังเอิญ

2. กลุ่มผู้นำชุมชน ได้แก่ ปลัดอำเภอ นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ สมาชิกเทศบาลเขต 2 ผู้ใหญ่บ้านตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าเย็บ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น 11 ราย กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงโดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามประชาชน แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยว ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 3 ข้อมูลความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามแนวคิด 7 Greens และข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบวัดที่มีการประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และมีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับความต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับความต้องการมีส่วนร่วมมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับความต้องการมีส่วนร่วมปานกลาง

2 คะแนน ระดับความต้องการมีส่วนร่วมน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับความต้องการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้ว จะใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากรแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อำเภอเมืองปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด ผู้วิจัยกำหนดการแปลความหมายตามเกณฑ์ของเบสท์และคาห์น (Best & Kahn, 1993) ซึ่งมีค่าคะแนนดังนี้ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In dept Interview) กำหนดประเด็นคำถามอย่างกว้าง โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น

ประเด็นตัวอย่างการสัมภาษณ์

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด
4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

การตรวจสอบเครื่องมือ

1. หาความตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา ไปเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่ามีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถาม ตามสูตรดังนี้

$$IOC = \frac{R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
 R แทน ผลรวมของคะแนนความคิดของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

- +1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง
- 0 หมายความว่า ไม่มั่นใจว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้อง
- 1 หมายความว่า มั่นใจว่าแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้อง

2. การหาความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงหรือเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 คน เพื่อที่จะตรวจสอบหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม โดยจะมีค่าระหว่าง $0 \leq \alpha \leq 1$ ค่าใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่า มีความเชื่อมั่นสูง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎีและหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหา จะได้มีความชัดเจนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยยิ่งขึ้น
3. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำมาแก้ไข
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงและแก้ไขในขั้นที่ 4 เสนอพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์โดยหาค่า IOC (Index of Congruence) โดยจะเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป เพราะถือว่าค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ (สิทธิ์ ชีรสรณ์, 2552) ผลจากการหาค่า IOC ของแบบสอบถามผลที่ได้คือค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามเท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.60 แสดงว่าข้อคำถามชุดนี้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา
6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากนั้น นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยการนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มประชาชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ไม่ใช่อำเภอป่าายจำนวน 30 คนเพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (α -Coefficient of Cronbrach) (Cronbach, 1970) โดยค่าที่ได้ต้องมีค่าใกล้เคียง 1 มากที่สุด โดยผู้วิจัยกำหนดค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา 0.7 ขึ้นไป เพราะถือว่าค่าที่ได้เพียงพอและเป็นที่ยอมรับทางสถิติ (ยุทธ ไกยวรรณ และ กุสุมา ผลาพรหม, 2553) ผลจากการหาค่าข้อมูลที่เก็บได้ มาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาหรือค่าความเที่ยงได้ค่าเท่ากับ 0.95 ซึ่งมากกว่า 0.60 จึงจะสรุปได้ว่าแบบสอบถามที่ใช้มีความเที่ยงที่เชื่อถือได้
7. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม :

เดินทางลงพื้นที่ เพื่อทำการเก็บแบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 15 - 30 ธันวาคม 2554 ซึ่งสิ้นสุดลงเมื่อได้รับแบบสอบถามที่ตอบเสร็จสิ้นแล้วครบ 400 ชุด

สัมภาษณ์เชิงลึก :

ขั้นตอนในการสัมภาษณ์เชิงลึกมีดังต่อไปนี้

1. กำหนดกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์ ดังนี้ ปลัดอำเภอ นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ สมาชิกเทศบาลเขต 2 ผู้ใหญ่บ้านในตำบลเวียงใต้ และผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน ในด้านปัญหา แนวทางการฟื้นฟูพัฒนา และการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นรายบุคคล

2. กำหนดช่วงเวลาในการสัมภาษณ์ 15 -20 กุมภาพันธ์ 2555

3. นัดหมายการสัมภาษณ์โดยใช้การติดต่อทางโทรศัพท์ดังนี้

วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2555

16.00 น. ผอ. ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน สถานที่ โรงแรมเบลล์วิลล่า

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2555

13.00 น. นายกอบต. สถานที่ องค์การบริหารส่วนตำบล

15.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านใหม่สหสัมพันธ์ สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่สหสัมพันธ์

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2555

09.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านน้ำสุ สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำสุ

14.30 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านแสงทองเวียงใต้ สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านแสงทองเวียงใต้

15.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองพร้าว สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองพร้าว

16.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านห้วยปู สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านห้วยปู

17.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองแพร่ สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองแพร่

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2555

9.30 น. ปลัดอำเภอ สถานที่ ที่ว่าการอำเภอป่า

11.00 น. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเจ้าหม้อ สถานที่ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านเจ้าหม้อ

12.00 น. สมาชิกเทศบาลเขต 2 สถานที่ ที่ทำการสมาชิกเทศบาลเขต 2

4. เดินทางไปสัมภาษณ์ตามนัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งวิธีวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ถิ่นที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางและความเรียง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนต่อสภาพแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test Independent เพื่อหาค่าความแตกต่างของระหว่างกลุ่มคนในชุมชน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test Independent เพื่อหาค่าความแตกต่างของระหว่างกลุ่มคนในชุมชน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการตระหนักถึงปัญหาการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยว และข้อมูลแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว และข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอแนะ ปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test Independent เพื่อหาค่าความแตกต่างของระหว่างกลุ่มคนในชุมชน
5. นำผลการสัมภาษณ์ มาสรุปจัดหมวดหมู่และอภิปรายผล
6. เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ผู้วิจัยได้จำแนกผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง จากประชาชนที่อาศัยในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน แล้วทำการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผลทางสถิติ จากนั้นจึงทำการแปลผลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกได้ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ตามแนวคิด 7 Greens

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้นำชุมชน จำนวน 11 ราย โดยทำการสัมภาษณ์ และบันทึกเสียง ถอดเทป จำแนกได้ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด
4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นประชาชนในพื้นที่ ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	142	35.50
หญิง	252	63.00
ไม่ระบุ	6	1.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 และเป็นเพศชาย จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18 - 35 ปี	300	75.00
36 - 50 ปี	82	20.50
51 - 60 ปี	18	4.50
มากกว่า 60 ปี	0	0.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 18 - 35 ปี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมา คือ 36 - 50 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	25	6.25
มัธยมศึกษา	187	46.75
ปวช./ปวส.	55	13.75
ปริญญาตรี	118	29.50
สูงกว่าปริญญาตรี	8	2.00
ไม่ระบุ	7	1.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	141	35.25
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	57	14.25
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	110	27.50
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	35	8.75
อื่น ๆ	48	12.00
ไม่ระบุ	9	2.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 รองลงมา คือ ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
5,000 บาท หรือน้อยกว่า	44	11.00
5,001- 15,000 บาท	129	32.25
15,001- 25,000 บาท หรือมากกว่า	96	24.00
ไม่มีรายได้	124	31.00
ไม่ระบุ	7	1.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-15,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รองลงมา คือ ไม่มีรายได้ จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.00

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปาย (ผู้ที่ไม่มีส่วนร่วม ข้ามไปข้อ 9)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
มีส่วนร่วม	205	51.25
ไม่มีส่วนร่วม	163	40.75
ไม่ระบุ	32	8.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีส่วนร่วม จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมา คือ ไม่มีส่วนร่วม จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.75

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยว

ลักษณะการให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
บริการที่พัก	72	18.00
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	24	6.00
ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	81	20.25
ผลิตและขายสินค้าทางการเกษตร/ของป่า	9	2.25
บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	15	3.75
จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	9	2.25
บริการสถานที่จอดรถ	9	2.25
บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	10	2.50
อื่นๆ	22	5.50
ไม่ระบุ	149	37.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ระบุ เนื่องจากไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.25 และการให้บริการนักท่องเที่ยวสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปายส่วนใหญ่ ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25 รองลงมา คือ บริการที่พัก จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการดำเนินการ

ลักษณะการดำเนินการ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นเจ้าของ	147	36.75
เป็นลูกจ้าง	66	16.50
อื่นๆ	18	4.50
ไม่ระบุ	169	42.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ระบุ เนื่องจากไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.25 และลักษณะการดำเนินการสำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปายส่วนใหญ่ เป็นเจ้าของ จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมา คือ เป็นลูกจ้าง จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วม

เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีเวลา	60	15.00
ไม่มีเงินทุน	11	2.75
ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง	63	15.75
อื่นๆ	4	1.00
ไม่ระบุ	262	65.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ระบุ เนื่องจากมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปาย จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 65.50 และเหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมสำหรับผู้ที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปายส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.75 รองลงมา คือ ไม่มีเวลา จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามด้านที่โครงการจะเข้าร่วมกับการท่องเที่ยว (ตอบมากกว่า 1 ข้อ)

ด้านที่โครงการจะเข้าร่วม	จำนวน	ร้อยละ
บริการที่พัก	93	23.25
บริการอาหารและเครื่องดื่ม	110	27.50
ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	79	19.75
ผลิตและขายสินค้าทางการเกษตร/ของป่า	47	11.75
บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	136	34.00
จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว	104	26.00
บริการสถานที่จอดรถ	60	15.00
บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	49	12.25
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการจะเข้าร่วมด้านบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมา คือ บริการอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50

ตอนที่ 2 ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ได้ดังนี้

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
ธรรมชาติ	134	33.50
ประวัติศาสตร์และ โบราณคดี	23	5.75
ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	12	3.00
วิถีชีวิต	17	4.25
ผจญภัย	12	3.00
อื่นๆ	4	1.00
ไม่ระบุ	198	49.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่ระบุ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูด จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมา คือ ธรรมชาติ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 33.50

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรดึงดูดใจนักท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน	ร้อยละ
วัดหลวง	192	48.00
วัดกลาง	101	25.25
วัดน้ำฮู	60	15.00
วัดพระธาตุศรีชุม	127	31.75
วัดศรีดอนชัย	44	11.00
วัดทุ่งโป่ง	96	24.00
น้ำตกหมอแปง	144	36.00
วัดพระธาตุแม่เย็น	82	20.50
น้ำตกแม่เย็น	97	24.25
น้ำตกแพมบก	62	15.50
กองแลน	109	27.25
โป่งน้ำร้อนเมืองแปง	193	48.25
โป่งน้ำร้อนท่าปาย	100	25.00
หมู่บ้านสันติชล	171	45.75
คอยขุนแม่ยะ	200	50.00
สะพานประวัติศาสตร์ป่า	124	31.00
บ้านกระเหรียงแม่ปิง	236	59.00
ถนนคนเดินป่า	148	37.00
ร้านกาแฟคอฟฟี่อินลิฟ	222	55.50
อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง	223	55.75
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้บ้านกระเหรียงแม่ปิง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นทรัพยากรดึงดูดใจนักท่องเที่ยว จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 59.00 รอมมา คือ อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม
จำแนกตามกิจกรรมที่ควรจัดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เที่ยวชมน้ำตก	156	39.00
เดินป่า	211	52.75
ล่องแก่ง	227	56.75
ขี่ช้างชมธรรมชาติ	224	56.00
นั่งเรือชมทะเลสาบ	172	43.00
ดูนก	135	33.75
ปั่นจักรยาน	112	28.00
พายเรือ	144	36.00
พักผ่อนเรือนแพ	48	12.00
ตกปลา	82	20.50
ว่ายน้ำ	96	24.00
ตั้งแคมป์/กางเต็นท์	79	19.75
เที่ยวถ้ำ	151	37.75
ถ่ายรูปธรรมชาติ	120	30.00
อื่นๆ	0	0.00

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ให้ล่องแก่ง เป็นกิจกรรมที่ควรจัด
เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.75 รองมา คือ ขี่ช้างชมธรรมชาติ จำนวน
224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00

ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิด 7 Greens

ผลการวิเคราะห์ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้ดังนี้

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว

ความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
1 ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.36	1.43	ปานกลาง
2 ชี้แจงระเบียบหรือข้อปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว	3.77	1.28	มาก
3 ป้องกันและแก้ไขพลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและนักท่องเที่ยว	3.99	1.27	มาก
4 ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	4.09	1.31	มาก
รวม	3.80	1.02	มาก

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.80 อันดับหนึ่ง คือ ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.09 อันดับสอง คือ ป้องกันและแก้ไขพลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.99 อันดับสาม คือ ชี้แจงระเบียบหรือข้อปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.77

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านชุมชนสีเขียว

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านชุมชนสีเขียว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
5	ได้กำหนดสถานที่ท่องเที่ยวและเขตอนุรักษ์เพื่อ กิจกรรมท่องเที่ยว	3.85	1.23	มาก
6	มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว	3.96	1.22	มาก
7	มีส่วนร่วมบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และ เผยแพร่ข้อมูล	3.86	1.05	มาก
8	เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนและนโยบายการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.50	1.16	มาก
9	จัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจาก การท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม	3.49	1.28	มาก
10	จัดทำการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์	3.63	1.16	มาก
11	มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถ เผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว	3.90	1.03	มาก
12	รณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญ ของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว	4.04	1.06	มาก
	รวม	3.78	0.87	มาก

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.78 อันดับหนึ่ง คือ รณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.04 อันดับสอง คือ มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.96 อันดับสาม คือ มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.90

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้าน ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ความต้องการมีส่วนร่วม		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม				
13	ปลูกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	4.06	1.11	มาก
14	สนับสนุนกิจกรรมรักษาหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.99	1.20	มาก
15	ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน	4.05	1.23	มาก
รวม		4.03	1.04	มาก

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.03 อันดับหนึ่ง คือ ปลูกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.06 อันดับสอง คือ ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.05 อันดับสาม คือ สนับสนุนกิจกรรมรักษาหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.99

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านการบริการสีเขียว

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการบริการสีเขียว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
16	ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว	3.82	1.23	มาก
17	เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.73	1.26	มาก
18	ส่งเสริมการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และหัตถ์กรรมหรือไม้อ่อนุญาตให้มีการจัดแสดงที่ส่งผลกระทบต่อประเพณีหรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	3.75	1.28	มาก
19	สนับสนุนให้พนักงานต้อนรับและพนักงานบริการอื่นๆ แต่งกายด้วยชุดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น	3.81	1.20	มาก
	รวม	3.78	1.04	มาก

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.78 อันดับหนึ่ง คือ ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.82 อันดับสอง คือ สนับสนุนให้พนักงานต้อนรับและพนักงานบริการอื่นๆ แต่งกายด้วยชุดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.81 อันดับสาม คือ ส่งเสริมการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และหัตถ์กรรมหรือไม้อ่อนุญาตให้มีการจัดแสดงที่ส่งผลกระทบต่อประเพณีหรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.75

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
20	ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ยานพาหนะ เพื่อการประหยัดพลังงาน	3.73	1.20	มาก
21	ออกระเบียบหรือกฎหมายควบคุมมาตรฐานของ ถนน ยานพาหนะ ที่ใช้ในชุมชน	3.75	1.17	มาก
22	มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดย ถนน ยานพาหนะ อย่างสม่ำเสมอ	3.69	1.28	มาก
	รวม	3.72	1.13	มาก

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.72 อันดับหนึ่ง คือ ออกระเบียบหรือกฎหมายควบคุมมาตรฐานของถนน ยานพาหนะ ที่ใช้ในชุมชน อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.75 อันดับสอง คือ ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ยานพาหนะ เพื่อการประหยัดพลังงาน อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.73 อันดับสาม คือ มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดย ถนน ยานพาหนะ อย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.69

ตารางที่ 19 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้าน หัวใจสีเขียว

ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านหัวใจสีเขียว		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
23	ร่วมส่งเสริมการ ลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการกรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.82	1.21	มาก
24	จัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริหารการท่องเที่ยวนุรักษ์แก่ประชาชนในชุมชน	3.61	1.20	มาก
25	มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูปของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.69	1.22	มาก
รวม		3.71	1.11	มาก

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.71 อันดับหนึ่ง คือ ร่วมส่งเสริมการ ลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการกรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.82 อันดับสอง คือ มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูปของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.69 อันดับสาม คือ ร่วมส่งเสริมการ ลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการกรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.82

ตารางที่ 20 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความต้องการมีส่วนร่วม จำแนกตามด้านกิจกรรมสีเขียว

ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรมสีเขียว		ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความต้องการ
26	มีการฟื้นฟูกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี	3.89	1.17	มาก
27	มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	4.04	1.03	มาก
28	มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	3.99	1.13	มาก
รวม		3.97	1.02	มาก

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.97 อันดับหนึ่ง คือ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.04 อันดับสอง คือ มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.99 อันดับสาม คือ มีการฟื้นฟูกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.89

ตอนที่ 4 ทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 : ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และ เพศหญิง แตกต่างกัน

H_0 : ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และ เพศหญิง ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และ เพศหญิง แตกต่างกัน

ตารางที่ 21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อให้ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.44	1.56	3.31	1.36	0.88	0.38
2	ชี้แจงระเบียบหรือข้อปฏิบัติแก่ นักท่องเที่ยว	3.61	1.37	3.84	1.23	-1.70	0.09
3	ป้องกันและแก้ไขพลเสียต่อ สิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและ นักท่องเที่ยว	3.64	1.47	4.17	1.11	-3.74	0.00*
4	ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟู แหล่งท่องเที่ยว	3.74	1.51	4.28	1.15	-3.69	0.00*
	รวม	3.61	1.19	3.90	0.91	-2.52	0.01*

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิง ($\bar{X} = 4.17$) ให้ความเห็นว่า ป้องกันและแก้ไขพลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.64$) , หัวข้อ ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เพศหญิง ($\bar{X} = 4.28$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.74$) และภาพรวมของความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว เพศหญิง ($\bar{X} = 3.90$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.61$)

ตารางที่ 22 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านชุมชนสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
5	ได้กำหนดสถานที่ท่องเที่ยวและเขตอนุรักษ์เพื่อกิจกรรมท่องเที่ยว	3.75	1.29	3.90	1.21	-1.16	0.25
6	มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว	3.67	1.41	4.12	1.08	-3.30	0.00*
7	มีส่วนร่วมบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูล	3.72	1.17	3.96	0.97	-2.06	0.04*
8	เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนและนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.56	1.15	3.50	1.16	0.46	0.64
9	จัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม	3.41	1.38	3.57	1.22	-1.19	0.24
10	จัดทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.65	1.17	3.64	1.15	0.04	0.97
11	มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว	3.89	1.02	3.92	1.04	-0.31	0.76
12	รณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว	4.01	1.03	4.06	1.07	-0.47	0.64
	รวม	3.71	0.94	3.83	0.83	-1.40	0.16

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิง ($\bar{X} = 4.12$) ให้ความเห็นว่า มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.67$) และหัวข้อ มีส่วนร่วมบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูล เพศหญิง ($\bar{X} = 3.96$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.72$)

ตารางที่ 23 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
		13	ปลูกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	3.94	1.24		
14	สนับสนุนกิจกรรมรักษาหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	3.76	1.40	4.13	1.04	-2.72	0.01*
15	ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน	3.86	1.43	4.17	1.09	-2.22	0.03*
รวม		3.85	1.20	4.15	0.91	-2.60	0.01*

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิง ($\bar{X} = 4.13$) ให้ความเห็นว่า สนับสนุนกิจกรรมรักษาหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.76$) หัวข้อ ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน เพศหญิง ($\bar{X} = 4.17$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.86$) และภาพรวมของความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพศหญิง ($\bar{X} = 4.15$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.85$)

ตารางที่ 24 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านการบริการสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
16	ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว	3.68	1.38	3.91	1.13	-1.69	0.09
17	เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว	3.49	1.42	3.90	1.11	-3.01	0.00*
18	ส่งเสริมการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และหลีกเลี่ยงหรือไม่อนุญาตให้มีการจัดแสดงที่ส่งผลกระทบต่อประเพณีหรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น	3.51	1.47	3.90	1.14	-2.71	0.01*
19	สนับสนุนให้พนักงานต้อนรับและพนักงานบริการอื่นๆ แต่งกายด้วยชุดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น	3.73	1.27	3.87	1.15	-1.09	0.28
	รวม	3.60	1.18	3.90	0.93	-2.53	0.01*

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิง ($\bar{X} = 3.90$) ให้ความเห็นว่า เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.49$) หัวข้อ ส่งเสริมการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และหลีกเลี่ยงหรือไม่อนุญาตให้มีการจัดแสดงที่ส่งผลกระทบต่อประเพณีหรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น เพศหญิง ($\bar{X} = 3.90$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.51$) และภาพรวมของความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียว เพศหญิง ($\bar{X} = 3.90$) เห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 25 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
20	ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ยานพาหนะ เพื่อการประหยัด พลังงาน	3.54	1.38	3.85	1.07	-2.31	0.02*
21	ออกระเบียบหรือกฎหมายควบคุม มาตรฐานของถนน ยานพาหนะ ที่ใช้ ในชุมชน	3.61	1.32	3.85	1.07	-1.91	0.06
22	มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/ พัฒนาโดย ถนน ยานพาหนะ อย่าง สม่ำเสมอ	3.62	1.30	3.73	1.27	-0.85	0.40
	รวม	3.59	1.24	3.81	1.06	-1.90	0.06

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และ เพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่เพศหญิง ($\bar{X} = 3.85$) ให้ความเห็นว่า ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ยานพาหนะ เพื่อการประหยัดพลังงาน ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.54$)

ตารางที่ 26 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านหัวใจสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
23	ร่วมส่งเสริมการลงทุนหรือระดมทุน ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.80	1.34	3.86	1.13	-0.46	0.64
24	จัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะ การบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่ ประชาชนในชุมชน	3.40	1.27	3.75	1.14	-2.83	0.00*
25	มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูป ของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของ ชุมชนเพื่อส่งเสริมการประกอบการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	3.46	1.35	3.83	1.12	-2.70	0.01*
	รวม	3.55	1.23	3.81	1.03	-2.12	0.04*

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และ เพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่ เพศหญิง ($\bar{X} = 3.75$) ให้ความเห็นว่า จัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่ประชาชนในชุมชน ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.40$) , หัวข้อ มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูปของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพศหญิง ($\bar{X} = 3.83$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.46$) และภาพรวมของความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียว เพศหญิง ($\bar{X} = 3.81$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.55$)

ตารางที่ 27 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว จำแนกตามเพศ

	ความต้องการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรมสีเขียว	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
26	มีการฟื้นฟูกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี	3.70	1.29	4.02	1.07	-2.53	0.01*
27	มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ	3.86	1.19	4.16	0.90	-2.64	0.01*
28	มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว	3.82	1.31	4.10	0.99	-2.26	0.02*
	รวม	3.79	1.16	4.10	0.91	-2.70	0.01*

* $p < 0.05$ ($t_{\infty} = \pm 1.96$)

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย และเพศหญิง มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียวแตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยที่ เพศหญิง ($\bar{X} = 4.02$) ให้ความเห็นว่า มีการฟื้นฟูกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.70$), หัวข้อ มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพศหญิง ($\bar{X} = 4.16$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.86$), หัวข้อ มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว เพศหญิง ($\bar{X} = 4.10$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.82$) และภาพรวมของความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว เพศหญิง ($\bar{X} = 4.10$) ให้ความเห็นว่า ส่งผลต่อความต้องการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มากกว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.79$)

2) ผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นภาครัฐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้นำชุมชน ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 คำถามการสัมภาษณ์

ชื่อ นายวิรัช แสงทองอร่าม ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้
เพศ ชาย อายุ 59 ปี สถานที่ปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ทาง อบต.เวียงใต้ มีแผนและนโยบายในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หลักๆ จะเป็น ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ทาง อำเภอปาย มีชุมชนและชนเผ่าใหญ่ๆ 3 ชุมชน ได้แก่ ชาวจีนยูนนาน ชนเผ่าลีซู และชาวไทยใหญ่ ทาง อบต.เวียงใต้ได้จัดทำเป็นแผนพัฒนาชนเผ่า 3 ปี โดยใช้งบประมาณ ในการสนับสนุนชนเผ่าเหล่านี้ในการฟื้นฟู พัฒนา และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิมให้คงเดิมมากที่สุด โดยโครงการนี้เริ่มทำมาหลายปีแล้ว และจะเป็นแผนสนับสนุนต่อไป ตลอดทุกๆปี เช่นการอุดหนุนชนเผ่าลีซู ในการนำไปซื้อเครื่องดนตรีพื้นเมือง เครื่องแต่งกาย เครื่องนุ่งห่ม รวมทั้งเงินสนับสนุนในการจัดงานเทศกาล หรือประเพณีของชนเผ่า ซึ่งแสดงออกถึง วิถีชีวิต และวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนเผ่าลีซู โดยจะให้ทางชุมชน ชาวบ้าน หรือชนเผ่า ร่วมคิดร่วม ประชุมและจัดทำเป็น โครงการให้ผู้นำชุมชนมาเสนอยัง อบต. แล้วทางอบต. จะพิจารณาและ จัดสรรงบประมาณรวมทั้งเสนอแนวคิดหรือข้อควรปรับปรุงกลับไปยังชุมชน

ส่วนใหญ่เมื่ออดีตใน อำเภอปาย ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ 80% จะเป็นชาวไทยใหญ่ ทาง อบต. จึง มีโครงการให้สอนหนังสือภาษาไทยใหญ่เพื่อให้รักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ให้คงไว้ อย่างชนเผ่าลีซูมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เข้มแข็งมาก ทาง อบต. มีการสนับสนุนมาโดยตลอด เช่นที่ผ่านมารจัดเทศกาล หรือประเพณี อย่างเทศกาลกินวอ (เทศกาลกินเลี้ยง เลี้ยงผี ปีใหม่) จะมีการเดินรำแบบชนเผ่าเรียกว่ารำจะคี เราก็สนับสนุนงบประมาณให้คงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี เหล่านี้ ทั้งยังส่งผลให้ชาวบ้านในชนเผ่าสามัคคี นักท่องเที่ยวที่พบเห็นก็จะชื่นชอบสนใจเข้าร่วม กิจกรรมด้วย บ้างก็นำกล้องถ่ายภาพ และอัดวิดีโอ กลับไปเผยแพร่เพื่อตักตวงนักท่องเที่ยวเข้ามา

และ อบต. ยังเล็งเห็นถึงปัญหานักท่องเที่ยวกระจุกตัวบางพื้นที่ในช่วงไฮซีซั่น ยกตัวอย่าง ถนนคนเดินจะมีนักท่องเที่ยวนิยมเดินจับจ่ายใช้สอยมากที่สุด แต่เดิมนั้น ไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวที่

เป็นปลายจึงสร้างแผนจัดทำโครงการถนนสายวัฒนธรรมขึ้น โดยเป็นถนนคนเดินต่อไปยังหมู่บ้านน้ำฮู จนไปสุดที่หมู่บ้านจินยูนนาน โดยจะร่วมกับทาง อบจ. จัดให้เป็นยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของทางจังหวัดต่อไป

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาหลักๆของการดำเนินงานของ อบต. คือ เรื่องของงบประมาณ ได้มาไม่น้อยแต่ต้องจัดสรรให้ดี อย่าง อบต. จะจัดงบประมาณให้ทางชุมชนมากก็ไม่ควร ต้องคอยควบคุมให้เหมาะสมตลอด ยกตัวอย่าง อบต.มอบงบประมาณในการจัดงานประเพณี วัฒนธรรม หรือเทศกาลให้ทางชนเผ่าเพื่อซื้ออุปกรณ์ เครื่องเล่น ไม้ต่างๆ ในการทำพิธี อบต. ต้องให้ชาวบ้านทำรายงานค่าใช้จ่าย และต้องคอยตรวจสอบดูแลตลอดให้เหมาะสม หาก อบต. ให้ง่ายๆชาวบ้านก็จะเอาแต่ขอ อบต. ต้องหาทางสร้างอาชีพให้คนในชุมชนด้วย ให้ชาวบ้านรู้จักหาเองทำเองได้ จึงจะสามารถอยู่อย่างยั่งยืน ถือเป็นอุปสรรคใหญ่ๆของทาง อบต.

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปางหรือไม่ว่าเป็นไปในรูปแบบใด

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ทางอบต.จะมีการจัดประชาคมกัน โดยให้ทางชุมชนเข้าร่วมคิด รวบรวมแผน และเสนอโครงการโดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักแล้วนำมาเสนอขง อบต. หลังจากผ่านการประชาคมของทางหมู่บ้านแล้ว จากนั้นเมื่ออนุมัติโครงการจัดทำเป็นแผน นโยบายต่าง ๆ นั้น จะให้ชาวบ้านคนในชุมชนร่วมกันทำกิจกรรมต่อไป

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาง ในด้านใดบ้าง

ที่ควรปรับปรุงเห็นควรว่าหน่วยงานภาครัฐควรลงมาช่วยให้ความร่วมมือมากกว่าในปัจจุบัน ทางท้องถิ่นนอกจากจะมีงบประมาณน้อยแล้ว ความสามารถของชุมชนยังไม่เพียงพอในการพัฒนา ฟื้นฟู การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยากให้ภาครัฐเข้ามาส่งเสริมในการร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา และกำหนดเป็นแผนหรือโครงการ

ส่วนทาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รวมทั้งภาคเอกชน ให้มองในภาคธุรกิจให้ค่อยลงหันมาสนใจฟื้นฟู พัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนมากกว่า ซึ่งทาง อบต. มีส่วนมากไปในด้านชุมชนทาง อบต. ไม่มีปัญหาด้านความร่วมมือ แต่อยากให้ทางภาครัฐเข้ามาดูแลชุมชนอย่างลึกซึ้ง ก่อนที่จะพัฒนา หรือฟื้นฟูสิ่งใดๆ ต้องให้ชาวบ้านมีกิน มีรายได้ก่อน จึงต้องการให้เข้ามาช่วย อบต. ในการสร้างอาชีพ สร้างความรู้ ให้กับทางชุมชนโดยยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตดั้งเดิม

ชื่อ นายประทีป พันธุ์เสนา ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ หัวหน้าฝ่ายบริหาร อำเภอปาย
 เพศ ชาย อายุ 59 ปี สถานที่ทำงาน ที่ว่าการอำเภอปาย

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่
 รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ทางจังหวัดมีโครงการกู้เงินจากทางสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ามาร่วมสร้างเขื่อนกั้นน้ำ
 นอกจากช่วยป้องกันเรื่องน้ำท่วมแล้ว ยังทำให้การเดินทางมาท่องเที่ยวปาย ลดมลพิษลงด้วย โดย
 การจัดให้มีเรือเฟอร์รี่ข้ามจากฝั่งพม่ามาอำเภอปาย และยังสามารถ เดินทางโดยเรือจากเชียงใหม่มา
 อำเภอปายได้ ซึ่งส่งผลดีต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก

นอกจากนั้นยังมีโครงการปลูกป่าสักในหมู่บ้านจันทุนาน และดูแลพื้นที่ผืนป่าเดิมอีกด้วย
 และส่งเสริมให้ชาวบ้านชุมชนต่างๆอนุรักษ์การแต่งกายตามชนเผ่าเดิมที่มีอยู่ทั้งหมดใน อำเภอปาย

ทั้งนี้ ทางอำเภอยังผลักดันพัฒนาโครงการถนนสายวัฒนธรรม บริเวณหน้าอำเภอ ให้เป็น
 ถนนโบราณ ซึ่งรักษาวัดธรรม ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมของปาย ไว้ โดยใช้ชื่อว่า กาดแสงเทียน ไม่
 มีการใช้ไฟฟ้าตลอดถนนแต่เป็นการใช้เทียนจุด ผู้ที่เดินในตลาดก็จะถือเทียนเดินชมในตลาด สิ้นค้า
 และอาหาร รวมทั้งบรรจุภัณฑ์ล้วนเป็นของพื้นเมืองและธรรมชาติ จะไม่มีการใช้ถุงพลาสติกเลย ที่
 ผ่านมาทางอำเภอพยายามพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จากการจัดถนนดังกล่าวมาแล้ว 2-3 ครั้ง ถนน
 ดังกล่าวยังไม่ติดตลาดยังไม่มีชื่อเสียงเหมือนถนนคนเดินซึ่งมีนักท่องเที่ยวน้อย แม้กระทั่งจัด
 ในช่วงไฮซีซั่นก็ตาม แต่ไม่มีนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร จึงเห็นควรให้มีการพัฒนาทางด้านแม่ค้า หรือ
 สิ้นค้าต่อไป

อีกโครงการคือ โครงการอนุรักษ์บ้านเรือนเก่าแก่ของปายไว้ให้คงเดิม เช่นบ้านพัก
 นายอำเภอ ที่เป็นบ้านเรือนไทยทรงเดิมของทางปายแท้ๆ อายุ 100 กว่าปี จะไม่ทำการปรับแต่ง
 เปลี่ยนแปลงแต่ประการใด จะใช้การบำรุงรักษาไว้ให้คงเดิม ส่วนบ้านเรือนของชาวบ้านหากใครมี
 บ้านทรงเก่าโบราณ เราจะให้ทำเรื่องขอขึ้นจดทะเบียนอนุรักษ์ไว้ แล้วจะมีงบประมาณค่ารักษาดูแล
 ให้ รวมทั้งอนุรักษ์บ้านตามชนเผ่าไว้ให้คงเดิม

และยังมีโครงการ ปฏิทินท่องเที่ยว ถือเป็นลักษณะของปฏิทินการท่องเที่ยวในอำเภอปาย
 วางแผนให้มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ให้สามารถเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี โดยอาศัย
 กิจกรรมด้านประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตชาวบ้านดั้งเดิมให้นักท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับ
 ชาวบ้านและชุมชนไปพร้อมกัน ที่ผ่านมาก็มีนักท่องเที่ยวเข้าร่วมบ้าง

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาหลักคืองบประมาณ อย่างเช่นการจัดคาดแสงเทียน ต้องใช้งบประมาณมากเนื่องจากยังเป็นตลาดที่ยังไม่ติดยังไม่มียกทองเที่ยวเหมือนถนนคนเดิน ทำให้ต้องใช้งบประมาณสร้างร้านค้าให้ และยังคงจ้างแม่ค้าให้มาขายอีกด้วย งบประมาณส่วนใหญ่ได้มาจาก งบประมาณผู้ว่าราชการจังหวัด, อบจ., อบต., เทศบาล, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และภาคเอกชน แต่ยังถือว่าไม่พอ และในรายชื่อของภาคเอกชนจะเป็นการขอจัดงานเองแล้วมักจะทำในเชิงธุรกิจและเป็นการนำวัฒนธรรมภายนอกเข้ามา เช่นที่ผ่านมามีการจัดงานเทศกาลดนตรีเร็กเก้ ตอนเสนอแผนงานเอกชนจะทำออกมาดีมากแต่เมื่อปฏิบัติจริงจะไม่เคารพกติกาที่ตั้งไว้ ทำให้ไม่เป็นที่ไม่พอใจของชาวบ้านอย่างมาก คือจะมองแต่ธุรกิจเพียงอย่างเดียวทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีท่าทีในด้านลบกับภาคเอกชน

ปัญหาด้านการอนุรักษ์ก็เช่นกันหลายหน่วยงานในอำเภอป่าสักจัดโครงการปลูกป่า เช่นป่าสักเมื่อปลูกมากไปไม้ก็ร่วงมาก ต้องมีการกำจัดโดยการเผาทุกปี แต่เมื่อต้น ไม้มากไปไม้ก็ร่วงมาก ทำให้ต้องมีการเผาเศษใบไม้ถี่มากขึ้น ทางจังหวัดก็จะสั่งห้ามไม่ให้เผาเนื่องจากส่งควันอาจทำให้นักท่องเที่ยวหนีได้ให้กระจายไปเผาช่วงไม่มีนักท่องเที่ยว แต่เมื่อเป็นอย่างนั้นการที่ต้น ไม้มากก็จะหมักหมม ไม้มากเผารั้งหนึ่งก็จะทำให้ไม่สามารถควบคุมไว้ได้เกิดเป็นไฟป่าที่อันตรายต่อประชาชนเอง

หรือแม้กระทั่งการอนุรักษ์บ้านชนเผ่า บ้านชนเผ่าบางชนเผ่าดั้งเดิมจะไม่มีหน้าต่าง เพื่อป้องกันความหนาวและแมลง ในป่าเขาแมลงจะเยอะมาก ชาวเผ่าก็จะทำอาหาร ก่อไฟในบ้านที่ไม่มีทางระบาย ทำให้ส่วนมากเป็นโรคทางเดินหายใจ ทางสาธารณสุขจึงเข้าไปทำบ้านให้ปลอดโปร่ง โดยสร้างหน้าต่างลูกกลอนามัย แต่ชาวบ้านก็ไม่ชินเพราะแมลงสามารถเข้ามาได้ตลอดทำให้อยู่ไม่ได้ แต่อนุรักษ์ไว้ก็เป็นปัญหาสุขภาพอีก

ด้านการอนุรักษ์บ้านไทยเดิม ก็มีปัญหาคือ ทางอำเภอให้แจ้งขึ้นทะเบียนอนุรักษ์ไว้ ชาวบ้านผู้เฒ่าผู้แก่ก็เห็นชอบอยากอนุรักษ์ แต่รุ่นลูกหลานก็อยากจะขายมากกว่า ขายให้นายทุนบ้านเก่าๆขายได้เงินมาก เอาไปซื้อบ้านที่พัทลุงที่เจริญ สวยงาม สะดวกสบายได้คุ้มกว่า เราก็จะทำการอนุรักษ์ไว้ยาก

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าสักหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ทุกแผนงานจะมีชุมชนเป็นหลักอยู่แล้ว ในทุกโครงการที่กล่าวมาเป็นการสนับสนุนด้านความคิด หรือแม้กระทั่งงบประมาณแต่ทุกตัวโครงการชาวบ้านต้องเป็นผู้ปฏิบัติทั้งสิ้น ซึ่งชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือแต่จะมีปัญหาในข้างต้นที่กล่าวมาซึ่งทางเราก็หาทางพัฒนา แก้ไขกันมา โดยตลอด

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในพื้นที่ อำเภอบาง ในด้านใดบ้าง

ทางอำเภอได้มีการปรับปรุงพัฒนา แผน นโยบาย หรือตัวโครงการในทุกด้านตลอดเวลา อย่างเวลาจัดกิจกรรมใดไปแล้ว ดำเนินโครงการใดไป มีปัญหาอะไรเราจะคอยหาทางปรับปรุงโดยตลอด

มีด้านวัฒนธรรมที่หลากหลายของปาย เราจะปรับให้เป็นแบบผสมผสานกลมกลืน และฟื้นฟูความเป็นเอกลักษณ์ให้มากขึ้น

ส่วนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ เราจะให้ชาวบ้านทุกคนปลูกคนละต้น แล้วคิดซื้อไว้ที่ต้นไม้อย่าง ต้นไม้ของใครคนนั้นคอยดูแล ใช้ประโยชน์ชุมชนเป็นแกนหลัก หรืออาจใช้เป็นวิธีการปลูกป่าเสริม เช่น ปลูกเป็นสวนไม้ผล

ทั้งนี้ อดีตนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวปายเพราะธรรมชาติที่สวยงาม และวัฒนธรรมที่หลากหลาย นักท่องเที่ยวหลงใหลในความเป็นปาย แต่ปัจจุบันปายเปลี่ยนไปมากในทางที่ด้อยลง และปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดสไตล์เดียวกับปายขึ้นมาแข่งเป็นจำนวนมาก เช่น เชียงใหม่ แม่สะเลียง แดงแม่น้ำสาละวิน ตลอดถนนเส้นแม่สออด ปายจึงจำเป็นต้องให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานร่วมกันหาทางปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อชี้แจงและเสนอแนะ

หน้าหนาวคือหน้าไฮซีซั่นของปายจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาช่วงนี้ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย แต่นักท่องเที่ยวต่างชาติจะมาในช่วงหน้าฝน เนื่องจากทิวทัศน์สวยกว่า เขียวกว่า ฤดูร้อนมากกว่าหน้าหนาวที่แห้งแล้ง และไม่ต้องแย่งกันเที่ยวแย่งกันกินอีกด้วย

อย่างที่หมู่บ้านจืนยูนนานจะทำสวนคอกบัวทองเราไม่มีทางสู้ที่ อุมกอ ได้ที่นั่นจะสวยและเยอะมากขึ้นตามธรรมชาติ ทางที่ดีเราต้องตอบโจทย์ความเป็นปายของเราให้ได้

สุดท้ายผม ผมอยู่ที่นี้ทำงานที่นี้มา 30 กว่าปี อยากเสนอข้อชี้แจงว่าเหตุที่นักท่องเที่ยวลดลง มีหลากหลายสาเหตุมาก อดีตนักท่องเที่ยวที่ขึ้นมาเที่ยวที่ปายส่วนมากล้วนแต่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เรียกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นผู้บุกเบิกมาเที่ยวปาย แต่เขามาเพื่อท่องเที่ยว ธรรมชาติส่วนหนึ่งแต่หลักๆคือเรื่องยาเสพติด ชาวต่างชาติเข้ามาที่นี้ ธรรมชาติสวยงาม เงียบสงบ หายาเสพติดง่ายเนื่องจากติดกับทางรัฐฉาน พม่า เข้าอยู่กันเป็นเดือนๆเม็ดเงินไหลเข้ามาเยอะมาก ทำให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็ว แต่ทางภาครัฐ ก็เข้ามาช่วยเราในการกวาดล้างยาเสพติด ซึ่งทุกวันนี้ก็ยังคอยกวาดล้างอยู่เป็นประจำ เมื่อกวาดล้าง ทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาตินี้ลดลงทันทีถึง 50% แต่ทางเราก็ยอม เพราะก็ไม่ได้อยากให้มาท่องเที่ยวกันในด้านนี้เพียงแต่อยากชี้แจงเรื่องดังกล่าว ที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินี้ลดลงแต่มีคุณภาพมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรนักท่องเที่ยวชาวไทยจะ

เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ป่าอยู่ได้หากไม่ได้มาแต่ช่วง โฮโฮชัน และถึงขั้นฟูแต่ทุกด้านจนป่าเป็นเหมือนเดิมชาวต่างชาติก็ไม่มีทางมีจำนวนมากเท่าเมื่อครั้งอดีตได้ นี่คือเรื่องจริง

ชื่อ นายวิศณุ อรุณบำรุงวงศ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานแม่ฮ่องสอน
เพศ ชาย อายุ 45 ปี สถานที่ทำงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานแม่ฮ่องสอน

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ทาง ททท. มีโครงการที่ใหญ่สุดตอนนี้เป็นโครงการส่งเสริมบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อมพื้นที่เมืองปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทาง ททท. ร่วมกับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินการโครงการนี้เพื่อให้ได้แผน Road Map 5 ปี บริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วน ททท. แม่ฮ่องสอนมีโครงการอื่นที่ยังถือว่าเป็นทางตรงไม่ได้เป็นเพียงทางอ้อมมากกว่า อย่างที่ผ่านมามีกิจกรรม จัดอบรมเยาวชน ให้เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการดูแลรักษาพื้นที่ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม ทั้งยังปลูกฝังให้เป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ยังไม่เห็นแผนโครงการนี้ในปีหน้า

2. และอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ส่วนในด้านของปัญหานั้น คือเรื่องงบประมาณจากทางกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนกลางสนับสนุนมาน้อย แม้กระทั่งการเสนอโครงการหรือแผนต่างๆเป็นไปได้อย่างยากลำบาก บางทีทางผู้บังคับบัญชาไม่เห็นด้วย มองว่าไม่ได้เป็นหน้าที่ของทางกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เช่น โครงการเก็บขยะรักษาสิ่งแวดล้อมก็เป็นหน้าที่ของทาง ภาครัฐ เทศบาลหรือทางชุมชน ไม่ได้เป็นหน้าที่ของ ททท. การอนุรักษ์วัฒนธรรมต่างๆก็เช่นกันไม่ได้เป็นหน้าที่ของทางกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่เป็นหน้าที่ของทาง อบต. อบจ. ต่างๆที่ต้องเข้ามาดูแล ทางกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะมีหน้าที่เป็นสื่อ โปรมท ดึงนักท่องเที่ยวเข้ามามากกว่า

อย่างโครงการจัดอบรมเยาวชน นักเรียนนักศึกษา นั้นมีปัญหาด้านเวลา บางที่ตรงกับช่วงสอบ ช่วงปิดเทอม ทำให้นักเรียนไม่สามารถมาเข้าร่วมได้ ปัญหาด้านการเดินทาง เช่น เราจัดงานที่แม่ฮ่องสอน เป็นการอบรมทั้งจังหวัด แต่นักเรียนของทางปายจะเดินทางมาเราต้องจัดงบประมาณค่ารถค่าเดินทางให้อีก การเดินทางถนนคดเคี้ยว ก็นำนักเรียนมาได้บ้าง

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ทางเรายังไม่เห็นชัดเจน อย่างโครงการจัดการบริหารสิ่งแวดล้อมพื้นที่ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอนนั้น เราได้จัด Focus Group ที่อำเภอปายที่ผ่านมา มีผู้เข้าร่วมน้อยมาก ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และตัวแทนของชุมชน

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

การปรับปรุงและแก้ไขด้านแผน หรือนโยบายนั้น ผมคิดว่าควรปรับปรุงในระดับองค์กร ยกตัวอย่าง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การเสนอเรื่อง โครงการ แผนต่างๆขึ้นไปทางผู้บังคับบัญชานั้น ใช้เวลามาก ผ่านหลายขั้นตอนและบางครั้งไม่ผ่านการอนุมัติเพราะต้องใช้งบประมาณมาก หรือมองว่าการฟื้นฟูไม่ใช่ภารกิจของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยตรงเป็นส่วนหน้าที่ของทางภาครัฐที่จะเข้ามาแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงหรือ พัฒนา ด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องตอบโจทย์ให้ได้ และดำเนินการได้ เพียงแค่เป็นการร่วมสนับสนุน ช่วยจัดกิจกรรม โครงการด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือเสนอแผนให้ทางหน่วยงานภาครัฐเป็นต้น

ชื่อ นายเสด็จ สุวรรณะ

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองพร้าว หมู่ที่ 1

เพศ ชาย อายุ 51 ปี

สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านเมืองพร้าว หมู่ที่ 1

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

เมืองปายมีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยว เราจึงมีโครงการการท่องเที่ยวที่ทำเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย เพื่อให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด ให้กลับมาสะอาดสวยงาม โดยการรณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ รักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณลำน้ำปาย เป็นโครงการของทางภาครัฐ โดยใช้ชื่อโครงการ ปรังปรุงภูมิทัศน์ลำน้ำปาย โดยอยู่ภายใต้การดูแลของกรมการปกครอง ใช้งบประมาณของผู้ว่าราชการจังหวัด

โครงการเก็บขยะมูลฝอย รักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณเมืองปาย ดำเนินการโดยตอนช่วงเช้าจะมีพนักงานเทศบาล และชาวบ้านแต่ละชุมชน ร่วมมือกันทำความสะอาดถนนหนทางให้สะอาด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาถึงจะเห็นความสะอาดของปาย

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ด้านปัญหาปัญหาที่ผมมองเห็นคือด้านพื้นที่ ปายเป็นเมืองเล็กๆดังนั้นพื้นที่รวมขยะก็จะมีเพียงที่เดียว ซึ่งมีการหมักหมมมาก และหาที่ทิ้งใหม่ก็ไม่ได้ ถ้าพึ่งชาวปายเองก็ขยะมากอยู่แล้วยังมีขยะจากนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอีก ทำให้ยังไม่สามารถทำลายขยะเหล่านั้นได้ทัน

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าบึงหรือไม่ว่า และเป็นไปในรูปแบบใด

ด้านความร่วมมือนั้น ชาวบ้านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามโครงการเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามชาวบ้านที่อยู่ริมน้ำป่าบึงก็จะร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบริเวณลำน้ำป่าบึง และช่วยกันไม่ทิ้งขยะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมบริเวณลำน้ำและใกล้เคียง โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่กล่าวมาข้างต้น ทางภาครัฐจะมีงบประมาณเข้ามาสนับสนุนทางเทศบาลในการทำความสะดวก แต่ด้านชาวบ้านจะให้ความร่วมมือกันโดยไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณใดๆเลย

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอป่าบึง ในด้านใดบ้าง

อยากให้มีการพัฒนาความตระหนักของนักท่องเที่ยวที่เข้ามามากกว่า คืออบรมหรือมีโครงการกิจกรรมใดๆในการสร้างความตระหนัก และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรวมถึงวัฒนธรรมในป่าบึง ซึ่งไม่ได้แก้ปัญหาแต่เพียงปลายเหตุโดยให้ป่าบึงเป็นผู้รักษา ฟื้นฟูแต่ให้ต้นเหตุคือนักท่องเที่ยวเข้าใจและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และประเพณีของป่าบึงด้วย

ส่วนด้านโครงการเก็บขยะนั้น ทางป่าบึงไม่มีที่ทิ้งรวมที่สามารถรองรับได้ก็ควรปรับปรุงให้มีเตาเผาขยะเล็กๆตามบ้านเรือนทุกชุมชน โดยให้เผาทำลายกันเองสามารถลดปัญหาขยะได้มาก หรือสามารถนำขยะมาหมักทำปุ๋ยชีวภาพ ทำสวนปลูกผักทานเองหรือแม้กระทั่งประกอบอาหารขายตามแนวคิดชีวิตพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ชื่อ นายวิรัตน์ พรหมเขียว

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเจ้าหม้อ หมู่ที่ 2

เพศ ชาย อายุ 46 ปี

สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเจ้าหม้อ หมู่ที่ 2

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ในส่วนของหมู่บ้านเจ้าหม้อ ไม่มีสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว โรงแรมที่พักหรือเกสต์เฮาส์ตั้งอยู่ ทางหมู่บ้านเราจะไม่มีการ หรืองบประมาณในด้านการท่องเที่ยวมากนัก แต่จะมีส่วนในด้านกำลังพลชุมชน โดยเข้าร่วมในโครงการต่างๆของทางอำเภอป่าบึง เช่น โครงการเก็บกวาดขยะหรืออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทางชุมชนหรือหมู่บ้านเราจะเข้าร่วมโครงการดังกล่าว ทั้งนี้เวลาทางชุมชนเข้าร่วมเทศกาลทางวัฒนธรรม หรือประเพณีใดๆ ทางชุมชนเราจะเข้าร่วมและแต่งกายตามชนเผ่า รวมทั้งมีโครงการจากทางภาครัฐให้ปลูกต้นไม้ทุกหลังคาเรือน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาของทางหมู่บ้านคือโครงการปลูกต้นไม้ขึ้น ทางหมู่บ้านเราก่อนข้างเป็นชุมชนแออัด การดำเนินตามโครงการปลูกต้นไม้จึงค่อนข้างลำบากไม่มีที่พอให้ชาวบ้านปลูก

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าบึงหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

การมีส่วนร่วมของชุมชนเราก่อนข้างดี 70% ของชาวบ้านในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เวลาการประชุมหรือโครงการต่างๆเราเรียกชาวบ้านเข้าร่วม ก็ให้ความร่วมมืออย่างขยันขันแข็ง เราใช้ชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการโครงการ

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอป่าบึง ในด้านใดบ้าง

ทางเราไม่มีการปรับปรุงพัฒนาแผนใดๆ แต่ทางหน่วยงานภาครัฐจะมีการปรับปรุง และพัฒนาแผนต่างๆ อยู่แล้วทุกๆ 3 ปี

ชื่อ นายสุรเพชร สิทธิเพชร ตำแหน่ง สมาชิกเทศบาลตำบลเวียงใต้ เขต 2

เพศ ชาย อายุ 49 ปี สถานที่ทำงาน สถานที่ทำการสมาชิกเทศบาลตำบลเวียงใต้ เขต 2

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

มีการจัดโครงการด้านประเพณี ทางเทศบาลสนับสนุนโครงการจัดเทศกาลต่างๆของป่าบึงที่เป็นประเพณีดั้งเดิมตลอดทั้งปีให้คงอยู่ เมื่อมีการจัดขึ้น จะมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวรวมทั้งเข้าร่วมกิจกรรม คาดว่าเมื่อจัดโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่องจะสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเมืองป่าบึงมากขึ้น โดยทางเทศบาลจะเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณมายังชุมชน ทางชุมชนชาวบ้าน หน่วยงานจะเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรม ประเพณี หรือโครงการต่างๆ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นแกนนำ

การสนับสนุนของทางภาครัฐจะมาจากงบประมาณ เช่น เทศบาล, อบจ., อบต. โดยจะเลือกมอบงบประมาณให้กับชุมชนที่มีการเสนอโครงการ แผนเข้ามายังหน่วยงานภาครัฐ โดยผ่านการประชาคมจากทางแต่ละชุมชน และกำหนดค่าใช้จ่ายจากนั้นผู้ใหญ่บ้านจะนำมาเสนอเพื่อของบประมาณสนับสนุนโครงการต่อไป โครงการด้านสิ่งแวดล้อมคือ จัดกิจกรรมลอกแม่น้ำป่าบึง โดยทางเทศบาลร่วมมือกับทางชุมชนลอกแม่น้ำป่าบึง ทำความสะอาดแม่น้ำป่าบึงโครงการนี้จัดเข้าแผนงานของทางภาครัฐ และมีการทำมาตลอดทุกปี

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาด้านงบประมาณ การจัดเทศกาลประเพณีหรือกิจกรรมต่างๆชาวบ้านมาร่วมมาก ทำให้สิ่งอำนวยความสะดวกหรืออาหารไม่พอ เกิดการขาดดุล ต้องใช้เงินจากวัดที่มีคนทำบุญเข้ามาเสริม แทนที่การจัดงานประเพณีต่างๆที่วัดเป็นสถานที่จัดงาน เป็นงานบุญที่ต้องใช้วัด กลับไม่ได้เงินตอบแทนหรือขาดทุนได้เพียงแค่ขะมูลปล่อยให้ทางวัดและชุมชนใกล้เคียงอีกด้วย

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

การร่วมมือของชาวบ้านมีการร่วมมือเป็นอย่างดี เวลาที่มีกิจกรรมงานประเพณีต่างๆชาวบ้านมักเข้าร่วมกันอย่างคับคั่ง และช่วยกันคิดช่วยกันปฏิบัติงานอย่างขยันแข็ง นับได้ว่ามาด้วยกันทุกครัวเรือน หากไม่ว่างก็จะมีการส่งตัวแทนเข้ามาร่วม

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

อยากให้ปรับปรุงแผนการฟื้นฟูลำน้ำปาย หรือการบำบัดน้ำเสีย ทางร้านอาหารหรือทางโรงแรมนั้นอาจมีแต่ไม่ได้มีทุกสถานที่ประกอบการ และที่มีอาจไม่เพียงพอในการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่ลำน้ำปาย เห็นได้จากที่ผ่านมามีน้ำยังคงเน่าเสียหรือไม่สวยงามเหมือนเดิม น้ำเสียจากร้านอาหาร โรงแรม หรือสถานประกอบการต่างๆไหลมารวมกันที่ปลายน้ำบริเวณ โรงแรมRiver corner อยากเสนอให้ปรับแผนงานที่นอกจากจะให้จัดทำบำบัดน้ำเสียทุกร้านแล้ว ให้ทำที่ปลายทางก่อนปล่อยลงสู่ลำน้ำปายอีกด้านหนึ่ง ซึ่งจะสามารช่วยให้อนุรักษ์ลำน้ำปายอย่างมีประสิทธิภาพ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบจัดเป็นมาตรการเด็ดขาด ซึ่งทางเราไม่มีอำนาจในการเข้าไปตรวจสอบ จึงอยากให้ภาครัฐเข้ามาดูแลอย่างเร่งด่วน

ชื่อ นายประพัฒน์ อินตา ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองแพะ หมู่ที่4

เพศ ชาย อายุ 49 ปี สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองแพะ หมู่ที่4

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

มีแผนโครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย เน้นการเก็บขยะตามลำน้ำปาย เป็นโครงการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในตัวเมืองปายจะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากนัก ที่เห็นเด่นชัดจึงเป็นลำน้ำปายที่เราควรรักษาไว้ โครงการดังกล่าวเราจะดำเนินการทุกวันหยุดนักขัตฤกษ์ ระดมชาวบ้านในชุมชนมาเก็บขยะและรักษาสิ่งแวดล้อมบริเวณลำน้ำปาย รวมถึงมีการจัดทำความสะอาดบริเวณหมู่บ้าน

ด้านวัฒนธรรม ทุกวันศุกร์เราจะให้ชาวบ้านแต่งกายตามชุดของแต่ละชนเผ่า ซึ่งกำหนดเป็นนโยบายของทางอำเภอ แต่ทางชาวบ้านจะไม่ค่อยแต่ง จะแต่งเฉพาะเวลาที่มีเทศกาลเท่านั้น และยังคงดำเนินกิจกรรมที่เป็นประเพณีดั้งเดิมของหมู่บ้านตลอด เช่นประเพณีชนเผ่าไทใหญ่ การทำข้าวยาสุ้ม คือการทำข้าวเหนียวของชนเผ่าซึ่งทำกันทุกหมู่บ้านหลังจากนั้นจะเอาไปถวายพระและมีการแลกเปลี่ยนกันระหว่างหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประเพณีและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชนเผ่า รวมทั้งสร้างความสามัคคีระหว่างชุมชนด้วย

ทั้งนี้ ยังมีโครงการของทางอำเภอให้ปลูกต้นไม้หมู่บ้านละ 80 ต้น และให้ติดชื่อผู้ปลูกไว้มีหน้าที่ดูแลส่วนผู้ใหญ่บ้านจะต้องคอยรายงานความคืบหน้าแก่นายอำเภอตลอด

2. และอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาด้านการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรม โดยการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ภาคเอกชน และผู้ประกอบการท่องเที่ยว นำวิถีชีวิตที่แปลกแตกต่างเข้ามาทำให้วิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมเดิมของชาวปายเปลี่ยนแปลงไป การนำเสนอการแสดงต่างถิ่น เช่นดนตรีเร็กเก้ซึ่งทำให้ชาวบ้านไม่พอใจอย่างมาก และยังส่งผลให้เปลี่ยนแปลงค่านิยมของเยาวชนอีกด้วย

การจัดดำเนินการ โครงการต่างๆถูกภาครัฐเอาหน้า เช่น โครงการรักษาสีงแวดล้อม ทางชุมชนชาวบ้าน และเทศบาลเป็นผู้ปฏิบัติสืบต่อกันมา ถูกภาครัฐบริบอบอำนาจให้ทางเราเป็นเพียงผู้ประสานงาน ทำให้ชาวบ้านขาดศรัทธา และไม่ให้ความร่วมมือ บางครั้งทำให้ชาวบ้านขาดความสามัคคี เช่น โครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย ภาครัฐเสนอให้มีการประกวดแข่งขันระหว่างหมู่บ้าน แต่ชุมชนที่เข้มแข็งอย่างเราทำจริงมาทั้งชุมชนกลับได้รางวัลชมเชย รางวัลที่1 เป็นหมู่บ้านที่คอยดูแล เอาใจท่านอธิบดี หรือกรรมการในการตัดสิน ชาวบ้านก็ขาดกำลังใจขาดความสามัคคีด้วย

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ชาวบ้านของหมู่บ้านเราให้ความร่วมมือดีมาก เวลาประกาศเสียงตามสาย นัดทำกิจกรรมหรือขอความร่วมมือ ชาวบ้านจะให้ความสนใจและเข้าร่วมกันเป็นส่วนมาก

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

อยากให้ปรับปรุงแผนด้านการควบคุม เอกชน ผู้ประกอบการร้านค้า ให้เคารพกติกาของทางชุมชน เช่นการเปิดสถานเริงรมย์หรือการจัดงานสังสรรค์ ทางเรายินดีให้ความร่วมมือและอนุญาตให้ใช้สถานที่ แต่ไม่ใช่เปิดเสียงดังหรือเล่นเวลาตามที่ตกลงกันไว้ ทำให้ชาวบ้านไม่พอใจ

แผนด้านการจัดทำสินค้า OTOP เป็นสินค้าขึ้นชื่อของทางหมู่บ้าน เดิมกระเทียมเป็นของขึ้นชื่อของทางปายแต่นักท่องเที่ยวไม่นิยมซื้อ หรือบางครั้งก็มีพ่อค้ามาเหมาไป ทางเราจะจัดทำแผน

แปรรูปเป็นน้ำพริกคั่วทรายที่มีส่วนประกอบหลักเป็นกระเทียม และใช้การรวมกลุ่มของชุมชนผลิตออกมาเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างอาชีพสร้างรายได้และเป็นการอนุรักษ์สินค้าพื้นเมืองอีกด้วย

ด้านแผนโครงการแต่งกายพื้นเมือง ทางเราจะจัดให้มีการออกแบบและใช้ชุดพื้นเมืองที่มีการประยุกต์ให้ร่วมสมัยแต่ยังคงรักษารูปแบบเดิมไว้ให้มากที่สุด แต่หากเป็นแบบล้ำสมัยดั้งเดิมเยาวชนคนรุ่นหลังมักจะไม่ค่อยอยากแต่ง ก็จัดให้มีการทำให้เหมือนกันทุกชุมชน

สุดท้ายด้านสิ่งแวดล้อม เราจะให้ทางหมู่บ้านร้านค้าผู้ขายของใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ใบตอง ข่อยสลายง่าย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาขยะล้นอีกด้วย

ชื่อ นายเสถียร วงศ์หล้า

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำสุ หมู่ที่ 5

เพศ ชาย อายุ 52 ปี

สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำสุ หมู่ที่ 5

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ในภาพรวมของอำเภอปายนั้น มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ประชาคมหาแนวทางหรือนโยบายในการป้องกัน ควบคุม และอนุรักษ์ไว้ซึ่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ปราชญ์ชุมชนช่วยดูแลอย่างเร่งด่วน แผนของทางภาครัฐคือจัดกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อ พัฒนา ฟื้นฟูอนุรักษ์ปายในด้านต่างๆ

โครงการเก็บขยะมูลฝอยตามแหล่งท่องเที่ยวและถิ่นที่อยู่อาศัยของชุมชน ทางเราทำกันมา โดยตลอดทั้งปี และจัดทำเป็นแผนต่อเนื่องทุกปี นอกจากนี้ยังมีโครงการอนุรักษ์บ้านเรือนไทย บ้านดั้งเดิมไว้ ทั้งยังมีการอนุรักษ์ และฟื้นฟูการแต่งกายดั้งเดิมของแต่ละชนเผ่าไว้

โครงการล่าสุดของทางเราคือ ร่วมกับ สสส. ลดอบายมุขภายในชุมชนของเราออกไป หรือแม้กระทั่งในการจัดงานเทศกาลต่างๆก็พยายามณรงค์ให้ตัดอบายมุขออกไป จำพวกเหล้า บุหรี่ ต่างๆ เพื่อป้องกันวัฒนธรรมที่ถูกแทรกแซงกับทางชุมชน และอบายมุขเหล่านี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆภายในชุมชนอีก

2. ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาอุปสรรค คือเรื่องงบประมาณ เช่น โครงการอนุรักษ์บ้านเรือนชนเผ่าไว้วันนั้น ต้องใช้เงินจำนวนมาก บ้างรายยากจนไม่มีที่อยู่อาศัยทางเราต้องจัดทำบ้านให้ แต่การที่จะสร้างเป็นบ้านแบบไทใหญ่จำเป็นต้องใช้เงินจำนวนมากกว่าบ้านธรรมดาที่เราจะจัดให้ ทั้งนี้การที่จะอนุรักษ์ไว้วันนั้นชาวบ้านยังขาดความตระหนัก ยังคนรักสบายติดค่านิยมสมัยใหญ่ ต้องการบ้านใหม่ๆรูปแบบในเมืองมากกว่าที่จะอนุรักษ์บ้านดั้งเดิมไว้

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าบึงหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ชาวบ้านให้การร่วมมือในการปฏิบัติโครงการต่างๆดีมากมีส่วนร่วมกันการปฏิบัติโครงการทุกโครงการเป็นอย่างดี เช่น โครงการเก็บขยะมูลฝอย จะมีการทำทุกอาทิตย์ ส่วนงานเทศกาลทั้งงานรื่นเริงหรืองานชาวดำ ชาวบ้านก็จะมาร่วมกันให้ความช่วยเหลือสามัคคีกันดี รวมถึงการเสนอโครงการต่างๆของทางหมู่บ้านชาวบ้านก็มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นทุกหมู่บ้าน

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอป่าบึง ในด้านใดบ้าง

โครงการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆดีมากอยู่แล้ว แต่อยากปรับปรุงเล็กน้อยให้มีแผนในการควบคุม รมรงค์ให้ลด ละ เลิก สีส้มอมมา อบายมุข ออกจากชุมชน เพื่อลดปัญหาสังคมและลดค่าใช้จ่ายในการจัดงานวัฒนธรรม ประเพณีต่างๆอีกด้วย

ทั้งนี้ ยกตัวอย่าง ประเพณีปล่อยโคมลอย อดีตการปล่อยโคมจะสามารถปล่อยได้แค่ช่วงเดือน 3 แต่ปัจจุบันนักท่องเที่ยวเข้ามาอยากปล่อยเมื่อไรก็สามารถหาซื้อและปล่อยได้ อยากปรับให้ภาครัฐควบคุมดูแลให้ปล่อยได้แค่ช่วงเทศกาล หรือประเพณีเท่านั้น จึงจะทำให้นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญของการปล่อยโคม และเข้าใจประเพณีดั้งเดิมของทางป่าบึง และยังเพื่อเป็นการลดชยะจากนักท่องเที่ยวอีกส่วนหนึ่งด้วย

ชื่อ นายเจริญ คำปิ่น

ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านเจ้าหม้อ หมู่ 6

เพศ ชาย อายุ 52 ปี

สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านเจ้าหม้อ หมู่ที่ 6

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

โครงการทำป้ายย้อนยุค ทางหมู่บ้านเราอยากจัดให้มีการแสดงวิถีชีวิตของชาวบ้านป่าบึงเมื่อ 50 ปีก่อนเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา และวิถีชีวิตดั้งเดิมของป่าบึง โดยจัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ภายในวัด เช่นการจัดทำวัวต่าง (ที่บรรทุกของคล้ายเกวียนของป่าบึงดั้งเดิม) ทำเครื่องไถนา ทำครกอธิฐดั้งเดิมของป่าบึง เป็นต้น ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยววัดมากขึ้นด้วย ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการประชาคมกันในหมู่บ้าน และเสนอโครงการไปยังหน่วยงานภาครัฐ

รวมถึงบูรณะสิ่งแวดล้อมทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ ทั้งเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม เช่น โครงการบูรณะ ห้วยหนองคลองบึงที่ติดบริเวณวัดซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเดิม ให้สวยงามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยววัดจากเดิมสักการะภายในวัด

เสร็จก็จะเดินทางกลับ จะหันมาเป็นท่องเที่ยวสิ่งแวดลอมต่อ โครงการทั้ง 2 โครงการนี้ เป็นการ
แสดงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวบ้านได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2. ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาด้านงบประมาณ การสร้างพิพิธภัณฑ์ดังกล่าวต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง เช่นอาคารที่สร้าง
จะเป็นทรงไทใหญ่ และของที่ใช้โชว์ต่างๆรวมแล้วต้องใช้เงินจำนวนมาก ซึ่งเป็นปัญหาหลักของ
ทางเรา

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิง
อนุรักษ์ในอำเภอป่าบึงหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ชาวบ้านจะช่วยกันดี มีส่วนร่วมกันมาก ยกตัวอย่างเวลามีประชุม ประชาคมใดๆ
ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นแกนนำแล้วคิดโครงการต่างๆขึ้นมาพร้อมประชุมกับชาวบ้านเมื่อผ่านการประชาคม
ก็นำเสนอสู่ภาครัฐต่อไป ส่วนด้านดำเนินงาน ก็ต้องหาชาวบ้านที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเช่น
สร้างของโบราณแสดงโชว์ก็ต้องใช้ช่างปั้น ใช้ผู้เฒ่าผู้แก่ ที่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมเหล่านั้น
ได้มารวมตัวกันเพื่อ กำหนดค่าใช้จ่ายเป็นทำโครงการเสนอและดำเนินร่วมกันในชุมชนต่อไป

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
ในพื้นที่ อำเภอป่าบึง ในด้านใดบ้าง

ตอนนี้ไม่มีความเห็นด้านการปรับปรุงใดๆ เนื่องจากเพิ่งเข้ามารับตำแหน่งใหม่ได้ไม่นาน
จึงมีเพียงโครงการที่ตนและชุมชนเป็นคนตั้งเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรม ชุมชนและ
สิ่งแวดล้อม คาดว่าสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาป่าบึงมากขึ้นอีกด้วย

ชื่อ นายลิ้นวัฒน์ พุกยาสกุล ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่สหสัมพันธ์ หมู่ที่ 7

เพศ ชาย อายุ 38 ปี สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านใหม่สหสัมพันธ์ หมู่ที่ 7

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่
รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

แผนหรือนโยบายฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของทางชุมชนเราคือ อนุรักษ์ความคงเดิม
ของชนเผ่าลีซูของเราไว้ให้มากที่สุด ปัจจุบันวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านเราเปลี่ยนแปลงไป
มาก เราจึงมีโครงการที่อนุรักษ์การแต่งกายดั้งเดิมตามชนเผ่าไว้ ซึ่งเท่าที่ผ่านมาในด้านนี้ชุมชนเรา
เข้มแข็งที่สุด สังกศตุได้จากชาวบ้านในชุมชนยังคงแต่งกายชุดชนเผ่าใช้ชีวิตประจำวันกันตลอด

ทั้งนี้โครงการให้เยาวชนฝึกเครื่องดนตรีดั้งเดิม ฝึกภาษา และฝึกมารยาทของบรรพบุรุษเผ่า
ลีซู เพื่อคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตของชนเผ่า และสามารถแสดงให้นักท่องเที่ยวชม

ได้อีกด้วย ส่งผลให้ทาง อบจ. เห็นความสำคัญและสนับสนุนโครงการสืบสานวัฒนธรรมชนเผ่าลิสูตลอดมา

ด้านสิ่งแวดล้อม เรามีโครงการอนุรักษ์ป่าไม้ ปลูกต้นไม้ทุกบ้านบ้านละ 5 ต้น ซึ่งทางเราก็ดำเนินการมานานแล้ว

2. ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ปัญหาคือคือเรื่องเงินงบประมาณ เครื่องดนตรี เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การเล่นต่างๆ ชุมชนเราบางส่วนยากจนต้องรองบประมาณจากทาง อบต. เพื่อจัดสรรให้

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอป่าบึงหรือไม้ และเป็นไปในรูปแบบใด

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ชนเผ่าเรามีส่วนร่วมดี เชื้อฝั่งผู้ใหญ่บ้านเป็นหลัก เยาวชนให้ความร่วมมือดีมาก และมีความตระหนักในการไม่นำวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามายังคงความเป็นลิสูไว้ อีกด้วย

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนา นโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอป่าบึง ในด้านใดบ้าง

อยากให้ปรับปรุงด้านการแสดงวิถีชีวิตของชนเผ่า คือไม่ได้ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาโดยตรง ไม่ได้มีส่วนในการใช้ชีวิตเพราะนักท่องเที่ยวที่เข้ามามักนำวัฒนธรรมเข้ามาและทำให้วิถีชีวิตชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไป อยากให้จัดทำเป็นพิพิธภัณฑ์ แสดงวัฒนธรรม วิถีชีวิตชนเผ่าลิสู เพื่อให้ นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษาเรียนรู้ความเป็นมา และวิถีชีวิต วัฒนธรรม ของชนเผ่าแทน

ชื่อ นายหวน สระทองจันทร์ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านแสงทองเวียงใต้ หมู่ที่ 8

เพศ ชาย อายุ 56 ปี สถานที่ทำงาน ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านแสงทองเวียงใต้ หมู่ที่ 8

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง

ทางหมู่บ้านเราดำเนินงานร่วมกันภายในชุมชน โดยมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน เน้นการฟื้นฟูด้านประเพณี วัฒนธรรม เช่น แขนงรักษาภูมิทัศน์ลุ่มหนองคลองบึงบ้านเรือนชุมชนให้คงไว้แบบเดิมมากที่สุด

และยังมีโครงการอนุรักษ์การแต่งกายพื้นเมือง หมู่บ้านเรามีชนเผ่าใหญ่ๆอยู่ 2 ชนเผ่าคือ ลิสูและไทใหญ่ โดยเวลามีกิจกรรมประเพณีหรือเทศกาลงานใดๆจะให้ชาวบ้านแต่งกายแบบดั้งเดิมตามชนเผ่า

ชุมชนของเรานั้น ไม่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นเพียงทางผ่านไปยังหมู่บ้านจันทุนาน หรือชนเผ่าลีซุทางเราจะมีโครงการรักษาสิ่งแวดล้อมระหว่างทางและที่อยู่อาศัยให้สะอาดและสวยงาม เวลานักท่องเที่ยวผ่านมาก็จะเกิดความประทับใจบ้านเมืองสะอาดนำมาท่องเที่ยว

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร

ไม่มีปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ทางเราร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล

3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปางหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด

ชาวบ้านร่วมมือกันดีมาก เช่นเมื่อเวลามีงานเทศกาลใดๆชาวบ้านจะให้ความร่วมมือแต่งกายตามชนเผ่าออกมาร่วมงาน โดยถ้วนหน้า หรือเวลามีงานหรือเรียกประชุมใดๆผู้ใหญ่บ้านเรียกมาก็จะมากัน โดยดี

4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาง ในด้านใดบ้าง

อยากให้ปรับแผนในการสร้างความตระหนักไปยังนักท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ โครงการต่างๆในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูเราทำมาดีแล้ว แต่ขาดการสร้างความตระหนักที่ดีให้นักท่องเที่ยวเพื่อร่วมอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อมของปาง ซึ่งผมมองว่าเป็นปัญหาที่ควรมีแผนควบคุมให้เข้มแข็งกว่านี้

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ภาคีรัฐ และผู้นำชุมชนจำนวน 11 ราย ซึ่งสรุปเป็น 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมการทอ้งเที่ยวเมืองปาย

ปัจจุบันภาคีรัฐ และชุมชนตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเมืองปาย ที่ส่งผลให้เกิดผลเสียกับ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมของเมืองปาย จึงร่วมมือกันระหว่างภาคีรัฐและชุมชน เพื่อกำหนดนโยบายและแผนการ พัฒนา และฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยเน้นพัฒนาและฟื้นฟูในด้าน วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมของเมืองปายเป็นหลัก โครงการหรือกิจกรรม ที่กำหนดจัดขึ้นนั้น ทางภาคีรัฐจะมีหน้าที่เป็นผู้ควบคุม จัดสรรงบประมาณ และให้ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชนเป็นผู้ควบคุมงบประมาณในการดำเนินงาน โดยหลายๆโครงการมาจากภาคีรัฐเป็นผู้กำหนดขึ้นแล้วส่งต่อให้ผู้นำชุมชนและชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการโครงการ ใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก และอนุญาตให้แต่ละชุมชนร่วมคิดแผนหรือนโยบายโครงการฟื้นฟูพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีผู้ใหญ่บ้านเป็นหลักแล้วร่วมปรึกษากันเองในแต่ละหมู่บ้านเพื่อให้ได้แผนนโยบายมาเสนอยังภาคีรัฐ เพื่อขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินการโครงการต่างๆ

2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบาย

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามแผนและนโยบายของเมืองปายนั้น หลักๆคือปัญหาด้านงบประมาณ นอกจากภาคีรัฐได้งบประมาณมาน้อยแล้ว ส่งผลให้การจัดสรรให้แต่ละชุมชนได้ไม่เพียงพอ การดำเนินโครงการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จำเป็นต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมากและภาคีรัฐไม่สามารถที่จะหางบประมาณมารองรับได้ ส่งผลให้แก้ไขปัญหาด้านนี้เป็นไปยากลำบาก

2. ยังมีปัญหาด้านการถูกแทรกแซงด้านวัฒนธรรม ประชาชนขาดความตระหนักหวงแหนวิถีชีวิตดั้งเดิม อย่างโครงการอนุรักษ์บ้านโบราณนั้น ชนรุ่นหลังกลับคิดว่าจะขายดีกว่ารักษาไว้เนื่องจากคิดค่านิยมสมัยใหม่ และความสะดวกสบายของบ้านสมัยใหม่ที่สะดวกสบายต่อการดำรงชีวิตได้มากกว่า บางรายขายให้กับผู้ประกอบการเพราะได้ราคาสูง

3. ปัญหากับผู้ประกอบการ ภาคเอกชนเข้ามาขอมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ไม่ใช่เป็นการฟื้นฟูหรือพัฒนา หวังแต่เพียงเชิงธุรกิจกำไร ไม่ได้สนใจที่จะอนุรักษ์ปายอย่างจริงจังแม้กระทั่งในส่วนของภาคีรัฐ บางหน่วยงานที่เข้าร่วมนั้นเป็นเพียงการเอาหน้า เอาผลงาน ทั้งที่โครงการทุกโครงการเป็นการดำเนินงานร่วมกับชุมชน ทำให้ชาวบ้านขาดศรัทธาต่อภาคีรัฐและเอกชน บางกิจกรรมภาคีรัฐจัดให้มีการแข่งขันระหว่างชุมชน แต่ส่งผลให้แต่ละชุมชนขาดความสามัคคี

4. และปัญหาด้านพื้นที่ เมืองปายเป็นเมืองเล็กๆแต่มี โรงแรม ที่พัก สถานประกอบการ ร้านค้าที่แน่นแออัด และนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการจัดการขยะ แหล่งรวมขยะในเมืองปายมีเพียงแห่งเดียวไม่สามารถขยายหรือเปลี่ยนที่ได้ ส่งผลให้เกิดปัญหาขยะล้นตามมา ด้านโครงการปลูกป่า บางชุมชนมีพื้นที่น้อย หรือแออัดไปด้วยบ้านเรือน โรงแรม สถานประกอบการ จึงไม่สามารถปลูกต้นไม้ได้ ซึ่งทางภาครัฐพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหานี้อย่างต่อเนื่อง

3. ด้านนโยบายและแผนในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นโยบายและแผนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเมืองปาย

1. โครงการร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีน สร้างเขื่อนกั้นน้ำระหว่างประเทศนอกจากเป็นการป้องกันน้ำท่วมแล้ว ยังสามารถใช้ในการคมนาคม ซึ่งเป็นการเดินทางที่รักษาสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งยังส่งผลดีต่อการท่องเที่ยว เพราะสะดวกต่อการเดินทางภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ

2. โครงการร่วมมือกับทาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้กลยุทธ์ในการดำเนินงาน (Road Map) 5 ปีต่อเนื่อง เพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวอนุรักษ์อย่างยั่งยืน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ภาครัฐ และเอกชน

3. โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตชนเผ่า และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของเมืองปาย

4. โครงการปฏิทินท่องเที่ยวตลอดปีเน้นกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ประเพณีของเมืองปาย โดยภาครัฐร่วมกับชุมชน กำหนดจัดเทศกาล กิจกรรม ประเพณีต่างๆ ตลอดปีมีชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยผ่านผู้นำชุมชนเป็นหลัก ส่งผลให้นักท่องเที่ยวสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี และศึกษาความเป็นเมืองปายจำนวนมาก

5. โครงการอนุรักษ์การแต่งกายชนเผ่า เมื่อมีเทศกาล งานประเพณีใดๆ ให้ชาวบ้านแต่งกายประจำชนเผ่าดั้งเดิมของตนเอง แท้จริงแล้วทางเมืองปายต้องการให้แต่งกายชนเผ่าดั้งเดิมตลอด แต่มีเพียงเผ่าลีซูที่ยังคงแต่งกายดั้งเดิมในการใช้ชีวิตประจำวัน รวมทั้งโครงการสอนหนังสือภาษาไทย สอนดนตรีลีซู เพื่อให้เยาวชนเรียนรู้และไม่ลืมวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน

6. โครงการพิพิธภัณฑ์แสดงวัฒนธรรมชนเผ่าเมืองปาย จัดแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาศึกษา เรียนรู้ และท่องเที่ยว

7. โครงการอนุรักษ์บ้านเรือนโบราณเมืองปาย และบ้านชนเผ่าไว้ ยกตัวอย่างบ้านพักนายอำเภอที่มีอายุกว่า 100 ปี อนุรักษ์ไว้โดยไม่มีการพัฒนาตกแต่งใดๆ เพียงแต่มีการบำรุงรักษาไว้ให้คงเดิมมากที่สุด ทั้งนี้หากชาวบ้านชุมชนใดที่มีบ้านเรือนโบราณ สามารถขอทำเรื่องขึ้นทะเบียนได้ และภาครัฐจะให้งบประมาณในการบำรุงรักษาบ้านโบราณ อีกด้วย

8. โครงการถนนสายวัฒนธรรม ใช้ชื่อว่า กาดแสงเทียน เป็นถนนต่อจากถนนคนเดินปายไปยังทางไปหมู่บ้านจินยูนาน และทางไปชุมชนบ้านน้ำฮู เป็นถนนสายวัฒนธรรมที่ขายสินค้าพื้นเมืองของเมืองปาย และเป็นถนนรักษาสิ่งแวดล้อมที่ใช้แต่วัสดุ บรรจุภัณฑ์ธรรมชาติ รวมทั้งไม่ใช้ไฟฟ้า แต่เปลี่ยนเป็นการใช้การจุดเทียนเพื่อประหยัดพลังงานอีกด้วย เพื่อลดปัญหานักท่องเที่ยวกระจุกตัวในบางพื้นที่ เช่นบริเวณถนนคนเดินปายซึ่งไม่ใช่ถนนดั้งเดิมของเมืองปายโครงการดังกล่าวมีการจัดมาแล้วหลายครั้ง แม้กระทั่งจัดช่วงฤดูการท่องเที่ยว แต่ยังไม่เป็นที่ติดตลาด ภาครัฐจึงพยายามหาทางพัฒนาแก้ไขต่อไป

ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเมืองปายมีจำนวนน้อยลงไปมากเนื่องจากสิ่งแวดล้อมของเมืองปายเสื่อมถอยลง อันเนื่องมาจากการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีพอ และคุณภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก จึงจัดโครงการเพื่อฟื้นฟูพัฒนาการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้ง โดยจัดทำแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อมดังนี้

8. โครงการอนุรักษ์ลำน้ำเมืองปาย แหล่งท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ตัวเมืองปายมากที่สุดคือแม่น้ำปาย ที่อดีตเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ปัจจุบันสภาพของลำน้ำปายทรุดโทรมอย่างมาก จึงจัดโครงการอนุรักษ์ลำน้ำปายขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐร่วมกับชาวบ้านและชุมชนใกล้เคียง ดูแล ทำความสะอาดลำน้ำปายตลอดหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ยังรณรงค์ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมน้ำไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ ส่วนใหญ่กิจกรรมจะจัดขึ้นในวันนักขัตฤกษ์

9. โครงการเก็บขยะ บริเวณชุมชน ถนนหนทางในเมืองปายนั้น ภาครัฐกำหนดให้ทางชุมชนร่วมกับเทศบาลตำบลปายเก็บขยะ ขัดล้างทำความสะอาดถนนหนทาง หรือบริเวณชุมชนทุกอาทิตย์ หากเป็นช่วงที่มีนักท่องเที่ยวมากก็จะยิ่งทำถี่ขึ้น และทำอย่างต่อเนื่อง

10. โครงการปลูกป่า นักท่องเที่ยวส่วนมากที่มาเองปายมักจะมองเมืองปายในอดีตที่อุดมไปด้วยความสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ แต่ปัจจุบันจำนวนของต้นไม้ลดลงไปมากจึงมีโครงการปลูกต้นไม้เพิ่มและดูแลรักษาผืนป่าเดิมอีกด้วย โดยให้ชุมชนทุกหมู่บ้านปลูกต้นไม้ทุกหลังคาเรือน บางชุมชนมีนโยบายให้ติดชื่อต้นไม้ที่ปลูก ต้นไม้ของใครผู้นั้นจะเป็นผู้ดูแล

11. โครงการบูรณะสิ่งแวดล้อมเดิมที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มเติมใหม่ ๆ อีกด้วย

4. การมีส่วนร่วมชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การมีส่วนร่วมของชุมชนปาย ถือเป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินโครงการตามแผนและนโยบายพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของภาครัฐ เมืองปายเป็นชุมชนที่เข้มแข็งหากแต่เพียงขาดการจัดการที่ดีในเรื่องดังกล่าว

ในด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้น ทางชุมชนให้ความร่วมมือในการร่วมดำเนินการเป็นอย่างดี รวมทั้งภาครัฐจะมอบให้ ผู้นำชุมชนคิดโครงการร่วมกับชาวบ้านพร้อมประชาคมกันในแต่ละชุมชน เมื่อได้แผนโครงการต่างๆให้นำมาเสนอกับทางภาครัฐ เพื่ออนุมัติเป็นแผน นโยบาย จากนั้นจะมอบงบประมาณให้แต่ละหมู่บ้าน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแล หลังจากจัดโครงการ กิจกรรมหรือประเพณีเรียบร้อยแล้ว ผู้ใหญ่บ้านจะมีหน้าที่ทำรายงานโครงการที่ดำเนินการ เสนอกลับมายังภาครัฐ เพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขต่อไป

บางกิจกรรมหรือโครงการที่ชาวบ้านไม่เข้าร่วมนั้น มักเกิดจาก เอกชนหรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัด เนื่องจากชาวบ้านมองว่าเอกชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นผู้ที่หวังเพียงผลประโยชน์ทางการท่องเที่ยว ไม่ได้ดูแลรักษาป่าเลย หากแต่เอกชน หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยต้องการความร่วมมือของชุมชน จำเป็นต้องใช้ชมรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในป่าเข้ามาเป็นสื่อการในการขอความร่วมมือ แต่ชาวบ้านยังคงขาดความศรัทธา

5. ข้อเสนอแนะและควรปรับปรุงในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เมืองปาย

1. ชุมชนมองว่าควรปรับปรุงในการเข้ามาดูแลของภาครัฐ ต้องการให้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเพียงการเสนอนโยบาย แผน หรือเป็นเพียงแค่การสั่งการ และมอบงบประมาณของทางภาครัฐ รวมถึง ภาคเอกชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรเข้ามาช่วยโดยใช้แง่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มิใช่มองเพียงเชิงธุรกิจ พร้อมทั้งร่วมมือกันแข่งขันกับคู่แข่งทางการท่องเที่ยวอื่นๆของปาย มิใช่แข่งกันเอง

2. โครงการสร้างความตระหนัก จัดทำแผนหรือนโยบายพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการสร้างการรับรู้ การตระหนักถึงผลกระทบทางการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยว เอกชน ผู้ประกอบการ หรือแม้กระทั่งภาครัฐ และชุมชนเอง

3. โครงการปลูกป่าให้จัดทำเป็นป่าเสริม คือปลูกพืชชนิดให้ผลเพื่อสามารถเป็นผลิตภัณฑ์สร้างรายได้แก่ชุมชนด้วย

4. โครงการเก็บขยะ ให้จัดทำเดาเผาขยะตามแต่ละบ้าน หรือนำขยะมาหมักทำปุ๋ยชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือน ปลูกพืชผักสวนครัวทานเอง หรือประกอบอาหารขาย สร้างรายได้แก่ชาวบ้านอีกด้วย

5. โครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย ให้แก้ปัญหาที่ต้นเหตุ มิใช่ให้แก้ที่ปลายเหตุโดยการมาเก็บขยะ แต่ให้มีการติดบ่อบำบัดน้ำเสียในทุกๆสถานประกอบการ และให้จัดทำบ่อบำบัดน้ำเสียรวมก่อนที่จะปล่อยลงสู่แม่น้ำปาย ซึ่งจัดทำอย่างจริงจัง มีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบตามสถานประกอบการทุกแห่ง

6. โครงการสร้างรายได้ เสนอการแปรรูปวัตถุดิบในปาย เพื่อขายเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างรายได้ สร้างอาชีพให้กับชุมชนอีกด้วย แต่ต้องมีการจัดการที่ดีและแบ่งผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม
7. โครงการรักษาวัฒนธรรมประเพณี ต้องปรับโครงการให้จริงจังเช่นการจัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม ต่างๆนั้นต้องรักษาความดั้งเดิมไว้ ทรงคุณค่าของประเพณีเช่นการปล่อยโคมลอย ต้องจัดให้ตรงตามประเพณีซึ่งปัจจุบันสามารถปล่อยได้ง่ายเกินไปทำให้นักท่องเที่ยวไม่เห็นคุณค่าของประเพณีนั้นๆ
9. โครงการลดอบายมุข ร่วมกับ สสส. ลดอบายมุขที่เป็นเหตุของปัญหาทางสังคม และปัญหาการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรมอีกด้วย และยังเสนอการปรับปรุงเพื่อป้องกันปัญหาการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรม
10. โดยจัดทำพิพิธภัณฑ์แสดงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามา ศึกษาเรียนรู้ และเยี่ยมชมผ่านทางพิพิธภัณฑ์ โดยไม่ได้เข้าไปหาชุมชนโดยตรง ซึ่งสามารถป้องกันการนำวัฒนธรรมต่างถิ่นได้ดีอีกทาง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในอำเภอปายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อเสนอแนวทางให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่อำเภอปาย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ผสมผสานกันระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยการทำการศึกษาจากประชากร 2 กลุ่ม มีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 411 คน ดังนี้ 1) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้ และตำบลแม่ฮี้ของอำเภอปาย จำนวน 400 คน 2) กลุ่มภาครัฐ ผู้นำชุมชน และททท. จำนวน 11 คน โดยกลุ่มประชาชนใช้การเลือกแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กลุ่มภาครัฐ และผู้นำชุมชน ใช้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มประชาชนในชุมชน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชน จำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 63.00 มีช่วงอายุ 18-35 ปี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.25 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-15,000 บาท จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 51.25 รองลงมาคือไม่มีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 40.75 มีลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบการผลิตสินค้าที่ระลึกคิดเป็นร้อยละ 20.25 รองลงมาคือ บริการที่พัก จำนวน คิดเป็นร้อยละ 18.00 จำแนกตามลักษณะการดำเนินงานส่วนใหญ่ เป็นเจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมาคือเป็นลูกจ้างคิดเป็นร้อยละ 16.50 ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มีส่วนร่วมและไม่ได้ระบุเหตุผลที่ไม่มีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 65.50 รองลงมาไม่มีส่วนร่วมเนื่องจาก ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องคิดเป็นร้อยละ 15.75 และมีความต้องการเข้าร่วมกับการท่องเที่ยวด้าน บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาคือ บริการอาหารและเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ 27.50

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจคิดเป็นร้อยละ 49.50 รองลงมาคือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.50 สถานที่ส่วนใหญ่ที่คิดว่าเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว คือ บ้านกระเหรี่ยงแม่ปิง คิดเป็นร้อยละ 59.00 รองลงมาคือ อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดังคิดเป็นร้อยละ 55.75 และคิดว่ากิจกรรมที่ควรจัดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ กิจกรรมล่องแก่งคิดเป็นร้อยละ 56.75 รองลงมาคือ กิจกรรมขี่ช้างชมธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 56.00

3. ผลการวิเคราะห์ความต้องการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พื้นที่ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามแนวคิด 7 Greens

3.1 ความต้องการการมีส่วนร่วมจำแนกตามด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมด้านแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.80 เมื่อวิเคราะห์ออกมาเป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมา คือ ป้องกันและแก้ไขผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.99

3.2 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมด้านชุมชนสีเขียวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.78 เมื่อวิเคราะห์ออกมาเป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง รมรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือ ให้มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.96

3.3 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มประชาชนในชุมชนมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.03 เมื่อวิเคราะห์ออกมาเป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง ปลูกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.06 รองลงมาคือ ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.05

3.4 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.78 เมื่อวิเคราะห์ออกมาเป็นรายชื่อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง

ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว อยู่ใน ระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงคือ สนับสนุนให้พนักงานต้อนรับและพนักงานบริการอื่นๆ แต่ง ภายด้วยชุดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น ค่าเฉลี่ย 3.81

3.5 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียว พบว่า ผู้ตอบ แบบสอบถามมีระดับความต้องการการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.72 เมื่อวิเคราะห์ห้ออกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความ ต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง ออกระเบียบหรือกฎหมายควบคุมมาตรฐานของถนน ยานพาหนะ ที่ใช้ ในชุมชน อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.75 รองลงมาคือ ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบ โครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ยานพาหนะ เพื่อการประหยัดพลังงานค่าเฉลี่ย 3.73

3.6 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความ ต้องการการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียวอยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.71 เมื่อวิเคราะห์ห้ออกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง ร่วมส่งเสริมการ ลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมา คือ มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูปแบบของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อส่งเสริมการ ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ค่าเฉลี่ย 3.69

3.7 ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับ ความต้องการการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียว อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 3.97 เมื่อวิเคราะห์ ห้ออกเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่อง มีการ จัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ อยู่ในระดับ มาก ค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือ มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควร ปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.99

4. เปรียบเทียบความแตกต่างของความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถามระหว่างเพศ

พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามแนวคิด 7 Greens ของผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มีความแตกต่างกัน ดังนี้

4.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\bar{x} = 3.90$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านแหล่ง ท่องเที่ยวสีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.61$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.2 ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\bar{x} = 3.83$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านชุมชน สีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.71$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.3 ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\bar{x} = 4.15$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.85$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.4 ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\bar{x} = 3.90$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านการบริการสีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.60$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.5 ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง ($\bar{x} = 3.81$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.59$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.6 ผู้ตอบแบบสอบถาม เพศหญิง ($\bar{x} = 3.81$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านหัวใจสีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.55$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

4.7 ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง ($\bar{x} = 4.10$) มีความต้องการมีส่วนร่วมด้านกิจกรรมสีเขียวแตกต่างกับเพศชาย ($\bar{x} = 3.79$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาครัฐ ผู้นำชุมชน และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการจดบันทึกและเครื่องบันทึกเสียงมาทำการวิเคราะห์ 1) ภาพรวมของเมืองปาย 2) ปัญหาในเมืองปาย 3) แนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4) การมีส่วนร่วมชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. ภาพรวมของเมืองปาย

เมืองปายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากเป็นอันดับต้นๆของประเทศไทย เนื่องจากมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งทางด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้เมืองปายเป็นเมืองที่มีรายได้ และเติบโตจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แต่การเติบโตอย่างรวดเร็วนี้ ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของเมืองปาย ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเมืองปาย มีจำนวนลดลงอย่างมาก เนื่องจากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ทางเมืองปายตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงมีนโยบายเพื่อฟื้นฟูและอนุรักษ์การท่องเที่ยวในด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

2. ด้านปัญหาในเมืองปาย

ปัญหาหลักๆที่พบในเมืองได้แก่

1. ปัญหานักท่องเที่ยวล้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอปายส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยว คือหน้าหนาวระหว่างเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์ ส่งผลให้การรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

2. ปัญหาด้านงบประมาณ การอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของอำเภอปายนั้น จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายมาก การได้งบประมาณไม่เพียงพอส่งผลให้การดำเนินการ โครงการฟื้นฟูอนุรักษ์เป็นไปอย่างยากลำบาก

3. ปัญหาการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรม การเข้ามาของนักท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการ นั้น เป็นการนำเอาวัฒนธรรมที่แปลกปลอมเข้ามา ทำให้ชาวบ้านในชุมชนเอาเป็นเยี่ยงอย่าง วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวปายจึงเปลี่ยนไป นอกจากนี้ยังทำให้ความตระหนักหวงแหนวิถีชีวิตความเป็นปายหายไปด้วย

4. ปัญหาความขัดแย้งภายในระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากการเข้ามาของผู้ประกอบการ เอกชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นั้นเข้ามาเป็นการดำเนินงานเน้นเพียงเชิงธุรกิจ ส่งผลให้ปายในปัจจุบันมีการเสื่อมโทรมมากทั้งด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนในชุมชน ภาครัฐ ที่หวงแหนปาย เกิดความไม่พอใจ และเกิดความขัดแย้งกันภายในชุมชนขึ้น

5. ปัญหาขยะมูลฝอย จำนวนของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาจำนวนมาก ทำให้การจัดการขยะไม่เพียงพอ เกิดขยะมูลฝอยในสถานที่ท่องเที่ยว ทักษะสภาพไม่สวยงาม ส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง

6. ปัญหาน้ำเสีย ผู้ประกอบการร้านค้า โรงแรม ร้านอาหาร ที่มีมากในอำเภอปาย ไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำ หรือมีก็เพียงจำนวนน้อยไม่เพียงพอ

3. แนวทางการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากปัญหาข้างต้น ส่งผลให้ภาครัฐ ชุมชน มีนโยบายเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในเมืองปายขึ้น โดยจัดทำเป็นโครงการ และกิจกรรม ดังนี้

1. โครงการปฏิทินท่องเที่ยวเมืองปาย กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยเทศกาล ประเพณี วิถีชีวิตของชาวปาย ตลอดทั้งปีเพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในฤดูท่องเที่ยว

2. โครงการถนนสายวัฒนธรรม กำหนดเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวต่อจากถนนคนเดินที่ได้รับ ความนิยมจากนักท่องเที่ยวเพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยวัฒนธรรมท้องถิ่น และการทรัพยากรท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อม

3. โครงการสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยว สร้างการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อส่งผลให้นักท่องเที่ยวร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมเมืองปาย

4. โครงการสร้างรายได้แก่ชุมชน กำหนดสร้างอาชีพให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และร่วมกันพัฒนาชุมชน ลดปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอจากภาครัฐ

5. โครงการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน เสริมสร้างการศึกษา สร้างความรู้แก่คนในชุมชน เพื่อให้พึ่งสามารถพาตนเอง และส่งผลให้ประชาชนในชุมชนสำนึกถึงหวงแหนวิถีชีวิตดั้งเดิม

6. โครงการบูรณาการทรัพยากรการท่องเที่ยวเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ นำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาฟื้นฟูและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ เพื่อขยายเวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

7. โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมของชนเผ่า ให้ยังคงอยู่ และเป็นแบบดั้งเดิม

8. โครงการอนุรักษ์บ้านเมืองปายดั้งเดิม รักษารูปแบบที่อยู่อาศัยให้คงสภาพเดิม เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของเมืองปายไว้

9. โครงการอนุรักษ์การแต่งกายชนเผ่า เพื่อคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมชนเผ่า ให้ชุมชนเข้มแข็ง

10. โครงการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในชุมชน สร้างการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นแนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ให้ประชาชนสำนึกรักบ้านเกิด

11. โครงการลดอขายมุข ลดอขายมุขต่างๆที่เป็นสาเหตุให้เกิดการแทรกแซงทางวัฒนธรรม และปัญหาชุมชน

12. โครงการสร้างพิพิธภัณฑ์แสดงความเป็นปาย จัดสถานที่แสดงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวปาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชม และไม่เป็นการเข้าไปในชุมชนเพื่อป้องกันการนำวัฒนธรรมแปลกปลอมเข้าสู่ชุมชน

13. โครงการบริหารจัดการฟื้นฟูการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ผู้นำชุมชน เอกชน และผู้ประกอบการการท่องเที่ยว เพื่อให้ร่วมมือกันฟื้นฟูและอนุรักษ์อำเภอปาย

14. โครงการกำจัดขยะมูลฝอย จัดกิจกรรมเก็บขยะตามแหล่งท่องเที่ยว ที่พักอาศัย รวมทั้งทำความสะอาดบริเวณชุมชน เพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม

15. โครงการปลูกป่า อนุรักษ์ผืนป่าเดิม กิจกรรมปลูกป่าเพื่อเพิ่มสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป สร้างทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงามให้กลับมา และรักษาธรรมชาติที่มีอยู่

16. โครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย จัดกิจกรรมเก็บขยะ ลอกแม่น้ำ ทำความสะอาดแม่น้ำเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

17. โครงการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย สร้างบ่อบำบัดน้ำเสียตามสถานประกอบการต่างๆ เพื่อลดปัญหาการเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากผลการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนในท้องถิ่นยังมีระดับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นประกอบไปด้วย 4 ข้อคือ 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งแยกระดับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทางผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจใน ส่วนมาก ประชาชนในชุมชนจะเป็นเพียงผู้ร่วมออกเสียง ซึ่งการมีส่วนร่วมในข้อนี้ยังไม่เพียงพอ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น ส่วนใหญ่ ภาครัฐ ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้กำหนดโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งประชาชนมี ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เข้มข้นมาก
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ยังเห็นได้ไม่ชัดเจน การรับผลประโยชน์นั้น ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ทางสังคม ซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อย ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วม เพียงเพราะเป็นหน้าที่ มิได้รู้สึกผลประโยชน์อย่างที่ควร
4. การมีส่วนในการประเมินผล ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน และพิจารณาการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา จะเป็นภาครัฐ ผู้นำชุมชนที่เป็น ผู้ดำเนินการประเมินผลเพื่อหาแนวทางแก้ไข

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า

ข้อมูลพื้นฐาน

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18-35 ปี มีการศึกษา ในระดับมัธยม มีอาชีพเป็นนักเรียนนักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-15,000 บาท ผู้ตอบ แบบสอบถามหรือบุคคลในครอบครัวส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มีลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยวในรูปแบบการผลิตสินค้าที่ระลึก ประชาชนส่วนใหญ่ที่ไม่มี ส่วนร่วมเนื่องจาก ประกอบอาชีพที่ไม่เกี่ยวข้อง แต่มีความต้องการมีส่วนร่วมในด้านบริการนำ เที่ยว/มัคคุเทศก์

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็น แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมากที่สุด สถานที่ท่องเที่ยวที่คิดว่าดึงดูดใจนักท่องเที่ยว คือบ้าน กระเหรี่ยงแม่ปิง และคิดว่ากิจกรรมที่ควรจัดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ กิจกรรมล่องแก่ง

ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์ตามแนวคิด 7Greens จำแนกตามระดับความต้องการตามด้านดังนี้ 1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว สี่ เขียวอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว 2. ด้าน ชุมชนสีเขียว อยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อรณรงค์ให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว 3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะ

หัวข้อ ปลุกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 4. ด้านการบริการสีเขียว อยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว 5. ด้านรูปแบบการเดินทางสีเขียวอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อออกแบบหรือกฎหมายควบคุมมาตรฐานของถนน ขานพาหนะ 6. ด้านหัวใจสีเขียวอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อ ร่วมส่งเสริมการลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 7. ด้านกิจกรรมสีเขียวอยู่ในระดับ มาก โดยเฉพาะหัวข้อมีการแจ้งเตือนหรือมีการแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบ หรือข้อควรปฏิบัติ – ไม่ควรปฏิบัติ เกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว

เมื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามในระดับความต้องการการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7Greens ระหว่างเพศชายและเพศหญิงในแต่ละด้านพบว่า ในแต่ละด้าน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยเพศหญิงมีความต้องการการมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชายในทุกด้าน

ภาพรวมการท่องเที่ยวเมืองปาย

จากการสัมภาษณ์ วีรชัย แสงทองอร่าม (2555) อบต.เวียงใต้ กล่าวว่าภาครัฐ และประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากในด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ประกอบกับข้อมูลแบบสอบถามประชาชนแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะชุมชนบ้านกระเหรียงแม่ปิง อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และแม่น้ำปาย เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวปายมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มนต์ สุวรรณ แลคณะ (2541) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ได้พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ตกทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ ได้ จากการสัมภาษณ์ วีรชัย แสงทองอร่าม (2555) อบต.เวียงใต้ กล่าวว่าภาครัฐ และประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากในด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งมองว่าแหล่งท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะชุมชนบ้านกระเหรียงแม่ปิง อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง และแม่น้ำปาย เป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวปายมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ มนต์ สุวรรณ แลคณะ (2541) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์ ได้พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้าน

วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่า ตกทอดจากอดีตมาถึงปัจจุบัน และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นๆ ได้

ปัจจุบันการท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างต่อเนื่องของปลาย ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของปลายเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ สิทธิพร ภู่นริศ (2552) ที่ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาคน ชุมชน และพื้นที่การค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยหลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรมทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และทางด้านความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกเปลี่ยนแปลง เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวขาดความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ เอกชนและชุมชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยวเหล่านี้ ทำให้ไม่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเหมือนเดิม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบาย

ด้านปัญหาของอำเภอปลาย จากการสัมภาษณ์พบว่า มีปัญหาดังนี้

1. ปัญหาด้านงบประมาณ ในการดำเนินการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิรัชย์ แสงทอง อร่าม (2555) นายก อบต.เวียงใต้ กล่าวว่าปัญหาหลักคือปัญหาด้านงบประมาณ ซึ่งทางภาครัฐได้งบประมาณน้อย ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้อยตามลงไป จึงไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน หรือสนับสนุนชุมชน

2. ปัญหาด้านการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์ ประทีป พันธุ์เสนา (2555) ปลัดอำเภอ กล่าวว่าปัญหาด้านการถูกแทรกแซงทางวัฒนธรรม เป็นปัญหาส่งผลกระทบใหญ่เกิดความอยากลำบากในการดำเนินโครงการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต่างๆ เนื่องจากปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ประชาชนลืมวิถีชีวิตดั้งเดิม ไม่หวงแหนบ้านเกิด ส่งผลให้ประชาชนมีค่านิยมจากวัฒนธรรมเมือง ดำเนินวิถีชีวิตตามวัฒนธรรมอื่นที่ไม่ใช่วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน ประภัทร อินตา (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 กล่าวเสริมว่าปัญหาด้านการถูกแทรกแซงด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมจากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และเอกชนส่งผลให้ค่านิยมของวัยรุ่นเปลี่ยนแปลงไป เช่น การจัดงานแสดงดนตรีเร็กเก้

3. ปัญหาความขัดแย้งกันระหว่างประชาชนในพื้นที่ สร้างปัญหาความเป็นอยู่ สภาพจิตใจ และการอยู่ร่วมกัน เนื่องจากประชาชนไม่พอใจที่เอกชน ผู้ประกอบการนำวัฒนธรรมอื่นเข้ามาแทรกแซงวัฒนธรรมเดิม ทั้งยังสร้างเสียงรบกวนให้กับชาวบ้านยามค่ำคืนอีกด้วย นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับภาครัฐ เนื่องจากบางหน่วยงานเข้ามาเพียงเป็นการเอาหน้า เอาผลงาน หรือแม้กระทั่งสร้างความไม่ยุติธรรม ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนเกิดความขัดแย้งขาด

ความสามัคคี และไม่มีกำลังใจ หรือความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมอีก นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ วีรชัย แสงทองอร่าม (2555) นายก อบต. และ ประทีป พันธุ์เสนา (2555) ปลัดอำเภอ กล่าวตรงกันว่า การเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปส่งผลให้เกิด

4. ปัญหานักท่องเที่ยวล้น นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอปายส่วนใหญ่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวปาย คือหน้าหนาวระหว่างเดือน ตุลาคม – กุมภาพันธ์ ส่งผลให้การรองรับนักท่องเที่ยวไม่เพียงพอ หรือแม้กระทั่งการกระจุกตัวเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยว ส่งผลให้ชาวบ้านในชุมชนหรือผู้ประกอบการไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งขึ้นค่าครองชีพในช่วงฤดูการท่องเที่ยว จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาปายน้อยลงอีกด้วย

5. ปัญหาขยะ จากการสัมภาษณ์ เสด็จ สุวรรณณะ (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 กล่าวว่ารวมถึง การเข้ามาของเอกชน สถานประกอบการต่างๆ และนักท่องเที่ยวที่ขาดความตระหนักในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดที่นักท่องเที่ยวที่เข้ามา มากก็ทำให้มีขยะมากขึ้นต่อปาย ส่งผลให้เป็น ปัญหาอย่างมากไม่สามารถทำลายได้ทัน และส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม และทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอีกด้วย

6. ปัญหาน้ำเสีย สุรเพชร สิทธิเพชร (2555) สมาชิกเทศบาลเขต 2 ได้แสดงความเห็นว่า จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยว เอกชน ผู้ประกอบการหรือแม้กระทั่งคนในชุมชนเองนั้น ทั้งขยะลงใน แม่น้ำ หรือ โรงแรม ร้านอาหาร ไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยลงสู่แม่น้ำ หรือมีก็เพียงจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ สร้างปัญหาน้ำเน่าเสียในปายมานานแล้ว ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทาง มาปายน้อยลง

ส่งผลให้ในปัจจุบัน ภาครัฐ และชุมชน ตระหนักถึงปัญหาความเสื่อมโทรมที่เกิดขึ้นกับ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก จึงเกิดความร่วมมือกันระหว่าง ภาครัฐ ผู้นำชุมชน ประชาชนในชุมชน และภาคเอกชน ในการหาแนวทางแก้ไขในปัญหาดังกล่าว สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ประทีป พันธุ์เสนา (2555) ปลัดอำเภอปาย กล่าวว่าปัจจุบันปาย มี ศักยภาพทางการท่องเที่ยวที่เสื่อมถอยลงไปมาก โดยเฉพาะทางด้านวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ภาครัฐมีการจัดทำแผน และนโยบายในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อความ ยั่งยืน โดยเน้นในด้าน วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของปาย การดำเนินงานนั้นจะเป็นการดำเนินงาน ระหว่างภาครัฐและชุมชน

แนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากปัญหาข้างต้น ส่งผลให้ภาครัฐ ชุมชน มีนโยบายเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในอำเภอปายขึ้น โดยจัดทำเป็นโครงการ และกิจกรรม ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ ประทีป พันธุ์เสนา (2555) ปลัดอำเภอปาย ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

1. โครงการปฏิทินท่องเที่ยวปาย กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อาศัยเทศกาล ประเพณี วิถีชีวิตของชาวปาย ตลอดทั้งปีเพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวในฤดูท่องเที่ยว

2. โครงการถนนสายวัฒนธรรม กำหนดเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวต่อจากถนนคนเดินที่ได้รับค่านิยมจากนักท่องเที่ยวเพื่อลดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว โดยอาศัยวัฒนธรรมท้องถิ่น และการทรัพยากรท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อม

3. โครงการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน เสริมสร้างการศึกษา สร้างความรู้แก่คนในชุมชน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเอง และส่งผลให้ประชาชนในชุมชนสำนึกถึงท่วงทิววิถีชีวิตดั้งเดิม ลีลาวัฒนธรรม พสกยาศกุล (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 ได้กล่าวเพิ่มเติมว่าการให้การศึกษาแก่ชุมชนนั้นควรให้เยาวชนฝึกดนตรีดั้งเดิม ภาษาและมารยาทดั้งเดิมของชนเผ่า เพื่อสามารถแสดงให้นักท่องเที่ยวชมได้อีกด้วย

4. โครงการอนุรักษ์การแต่งกายชนเผ่า เพื่อคงไว้ซึ่งวิถีชีวิตดั้งเดิมชนเผ่า ให้ชุมชนเข้มแข็ง

5. โครงการอนุรักษ์บ้านปายดั้งเดิม รักษารูปแบบที่อยู่อาศัยให้คงสภาพเดิม เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมดั้งเดิมของปายไว้

6. โครงการปลูกป่า อนุรักษ์ผืนป่าเดิม กิจกรรมปลูกป่าเพื่อเพิ่มสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป สร้างทัศนียภาพทางธรรมชาติที่สวยงามให้กลับมา และรักษาธรรมชาติที่มีอยู่

จากการสัมภาษณ์ วีรชัย แสงทองอร่าม (2555) ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

7. โครงการสร้างรายได้แก่ชุมชน กำหนดสร้างอาชีพให้กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ และร่วมกันพัฒนาชุมชน ลดปัญหางบประมาณที่ไม่เพียงพอจากภาครัฐ

8. โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่า เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมของชนเผ่า ให้ยังคงอยู่ และเป็นแบบดั้งเดิม

จากการสัมภาษณ์ เสด็จ สุวรรณ (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

9. โครงการกำจัดขยะมูลฝอย จัดกิจกรรมเก็บขยะตามแหล่งท่องเที่ยว ที่พักอาศัย รวมทั้งทำความสะอาดบริเวณชุมชน เพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเสนอการสร้างเตาเผาขยะในแต่ละชุมชนเพื่อเป็นการหาวิธีกำจัดขยะที่ได้ผลยิ่งขึ้น หรือแปรรูปขยะเป็นปุ๋ยชีวภาพ

จากการสัมภาษณ์ สุรเพชร สิทธิเพชร (2555) สมาชิกเทศบาลเขต 2 ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

10. โครงการอนุรักษ์ลำน้ำปาย จัดกิจกรรมเก็บขยะ ลอกแม่น้ำ ทำความสะอาดแม่น้ำเพื่อฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

11. โครงการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย สร้างบ่อบำบัดน้ำเสียตามสถานประกอบการต่างๆ เพื่อลดปัญหาการเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม และให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบสถานประกอบการอย่างจริงจัง

จากการสัมภาษณ์ เสี่ยม วงศ์หล้า (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

12. โครงการลดอบายมุข โดยร่วมมือกับทาง สสส. รณรงค์ให้คนในชุมชน ลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆที่เป็นสาเหตุให้เกิดการแทรกแซงทางวัฒนธรรม และปัญหาชุมชน

จากการสัมภาษณ์ เจริญ คำปัน (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

13. โครงการบูรณาการทรัพยากรการท่องเที่ยวเดิมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ นำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาฟื้นฟูและพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ เพื่อขยายเวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

14. โครงการสร้างพิพิธภัณฑ์แสดงความเป็นปาย จัดสถานที่แสดงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวปาย เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชม สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ สนิทวัฒน์ พุกษาสกุล (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 7 นอกจากเพื่อเป็นการแสดงดนตรี วิถีชีวิตชนเผ่าแล้ว ยังเป็นการป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในชุมชนโดยตรงเพื่อป้องกันการนำวัฒนธรรมแปลกปลอมเข้าสู่ชุมชน

จากการสัมภาษณ์ หวน สระทองจันทร์ (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

15. โครงการสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยว สร้างการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหาแก่นักท่องเที่ยว เพื่อส่งผลให้นักท่องเที่ยวร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมปาย

จากการสัมภาษณ์ วิศณุ อรุณบำรุงวงศ์ (2555) ผอ.ททท. สำนักงานแม่ฮ่องสอน ได้โครงการที่เป็นแนวทางในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนี้

16. โครงการสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในชุมชน สร้างการรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น แนวทางป้องกัน และการแก้ไขปัญหา ให้ประชาชนสำนึกกรักบ้านเกิด และเป็นเจ้าบ้านที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักท่องเที่ยวอีกด้วย

17. โครงการบริหารจัดการพื้นที่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ผู้นำชุมชน เอกชน และผู้ประกอบการการท่องเที่ยว เพื่อให้ร่วมมือกันฟื้นฟูและอนุรักษ์อำเภอปาย ททท. เล็งเห็นปัญหาในด้านความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของปาย จึงร่วมกับ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิด 7 Greens เป็นหลัก เพื่อให้ได้เป็นแผนดำเนินงานฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อเนื่อง 5 ปี โดยอาศัยการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ ชุมชน และภาคเอกชน โดยยึดการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ดำเนินการโดยให้นักวิจัยประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชน ภาครัฐ และเอกชน เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมีวิทยากร และนักวิจัยร่วมดำเนินกิจกรรม วิจัยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการวิจัยไปพร้อมกับชุมชนผู้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ และเข้าใจปัญหาได้ดีที่สุดเพื่อหาแนวทางการฟื้นฟู พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สอดคล้องกับ สุภางค์ จันวานิช (2547) กล่าวว่า การวิจัยชุมชนที่ได้ผลมากที่สุดต้องอาศัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง การวิจัยที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย เพื่อเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงจากชาวบ้าน การมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นับตั้งแต่ การกำหนดปัญหา การดำเนินงาน การวิเคราะห์ ตลอดจน หาแนวทางแก้ไขหรือส่งเสริมกิจกรรม เพื่อได้ผลวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากผลการสัมภาษณ์พบว่าประชาชนในท้องถิ่นยังมีระดับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวคิดของ โคเฮนและอัปฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1997) ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอนคือ 1.การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2.การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4.การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งแยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนปายไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทางผู้นำชุมชนจะเป็นผู้ดำเนินการตัดสินใจในส่วนใหญ่ ประชาชนในชุมชนจะเป็นเพียงผู้ร่วมออกเสียงบ้าง ซึ่งไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ นายสุรเพชร สิทธิเพชร (2555) สท. เขต 2 กล่าวว่าแต่ละโครงการภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย และส่งต่อให้ชุมชนประชาคมกันเพื่อตัดสินใจปฏิบัติงาน โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการควบคุมคนในชุมชนในการดำเนินงาน ซึ่งชาวบ้านแต่ละชุมชนมีส่วนร่วมในขั้นนี้ยังไม่เพียงพอ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนทั้ง 11 รายกล่าวว่าส่วนใหญ่ภาครัฐ ผู้นำชุมชนจะเป็นผู้กำหนดโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เข้มข้นมาก

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการสัมภาษณ์ ประพัฒน์ อินตา (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 กล่าวว่ายังเห็นได้ไม่ชัดเจน ในส่วนการรับผลประโยชน์นั้นประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ทางสังคม ซึ่งเป็นเพียงส่วนน้อย ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมเพราะเป็นหน้าที่มิได้รู้สึกผลประโยชน์อย่างที่ควร

4. การมีส่วนในการประเมินผล ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงาน และพิจารณาการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา จะเป็นภาครัฐ ผู้นำชุมชนที่เป็นผู้ดำเนินการประเมินผลเพื่อหาแนวทางแก้ไข สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ประพัฒน์ อินตา (2555) ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 กล่าวว่า การดำเนินโครงการที่ภาครัฐหรือชุมชนจัดขึ้น ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้สรุปการดำเนินงานส่งไปยังภาครัฐพิจารณาการดำเนินงาน เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป การมีส่วนร่วมของประชาชนในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นถือว่าการมีส่วนร่วมที่มีระดับน้อย เนื่องจากมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นกมล นพรัตน์ (2551) ที่ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงนั้นต้องเป็นการมีส่วนร่วมที่มีปัจจัยในด้าน การริเริ่ม ตัดสินใจ วางแผน การเข้าร่วมปฏิบัติ/ดำเนินการ การเข้าร่วมรับผลประโยชน์ และการเข้าร่วมประเมินผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นเป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน การดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ นั้น ภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดตัวแผน นโยบายหรือโครงการไว้แล้ว ชุมชนมีหน้าที่เพียงเป็นผู้เข้าร่วมดำเนินงานเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่เป็นการวิจัยไปพร้อมกับเจ้าของพื้นที่ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่น ผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ที่สามารถเข้าใจปัญหาของพื้นที่ได้ดีที่สุด เพื่อหาแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ชุมชนเมืองปายควรมีการฟื้นฟู พัฒนา และดูแลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ หรือบูรณะทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยว และเพิ่มระยะเวลาในการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวให้ยาวนานขึ้น

3. องค์กรบริหารส่วนตำบลปายควรมีการ สร้างความรู้ ความสามารถ และอาชีพให้แก่คนในชุมชน ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ สร้างรายได้ให้กับชุมชน เช่นการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างสินค้าท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ควรมีการสัมภาษณ์ตัวแทนประชาชนในชุมชน เอกชน และสถานประกอบการเพื่อให้ได้ข้อมูลการมีส่วนร่วม ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ควรมีการวิจัยเพิ่มจากตำบลเวียงเหนือ ตำบลเวียงใต้ และตำบลแม่ฮี้ ตำบลอื่นในบริเวณใกล้เคียง แม้จะไม่ได้มีความพร้อมทางองค์ประกอบการท่องเที่ยวมากเท่า 3 ตำบลดังกล่าว

3. ควรมีการประชุมความคิดเห็นเชิงวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชน สถานประกอบการ และผู้นำชุมชน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวทางในการฟื้นฟูพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของภาคเอกชน และผู้ประกอบการในการฟื้นฟู และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ควรมีการสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านการบริการ สถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อให้ได้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ตรงตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

3. ควรศึกษาวิจัยเชิงลึกเรื่องการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ประกอบการ ในการฟื้นฟูและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกอร รัตนอุดมสวัสดิ์. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมทองคำ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2553). โครงการจัดทำฐานข้อมูลส่งเสริมสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของประชาชน พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม.
- กรรณิการ์ ชมดี. (2524). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสวนสราภิ ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- การท่องเที่ยวและกีฬา, กระทรวง (2553). ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ. สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). สรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดภาคเหนือ เอกสารประกอบการวางแผนการท่องเที่ยว. เล่มที่ 2. กรุงเทพฯ: กองการวางแผน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์แห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2550). สรุปการดำเนินงานโครงการปฏิญญารักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป). การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. (อค์สำเนา).
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2552). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กระบวนทัศน์การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวยุคใหม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.etatjournal.com/upload/282/6%20Sustainable tourism new%20paradugm.pdf](http://www.etatjournal.com/upload/282/6%20Sustainable%20tourism%20new%20paradugm.pdf) [17 สิงหาคม 2552].
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?Tabid=139> [2554, กุมภาพันธ์ 20].

- คันฉัตร ตันเสถียร. (2537). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชุมชนนเขตเทศบาล ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษา เทศบาลสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตรบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- จักรกฤษ พานิชกุล. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉัตรแก้ว สิมารักษ์ และคณะ. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :http://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG48O0034. [20 เมษายน 2553].
- ดร.ชนิ เอมพันธ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐูมาศ. (2539). องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. [online]. แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/Factor_Tour.html [20 กรกฎาคม 2554].
- ดอกอ้อ ปาณะดิษ. (2544). ผลกระทบการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและชุมชนชนบทของเกาะช้าง จังหวัดตราด. บัณฑิตวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- นภค นพรัตน์. (2551). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเวียงใต้ อำเภอป่าซาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง.
- นภัก วัฒนคุณ. (2545). ความต้องการในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว: กรณีเวียงท่ากาน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสันป่าดอง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นรินทร์ แก้วมีศรี. (2538). วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดสุขศึกษาในชุมชนชนบท. กรุงเทพฯ: ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษอาบรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นำชัย ทนุผล. (2543). การพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนบ้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่. รายงานผลการวิจัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา. (2542). การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจมาศ สวนศิลป์พงศ์. (2530). โครงการสร้างอำนาจชุมชน: กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชนแออัดทางรถไฟเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปกรณ จีนาคำ. (2547). การมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาบ้านห้วยฮี อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปกรณ ปรียากร. (2530). ทฤษฎีและกลยุทธ์เกี่ยวกับการพัฒนา. กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันนิติศาสตร์พัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ. สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีศนา โกลละสุด. (2543). การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ไม่เคยย้ายถิ่นและผู้เคยย้ายถิ่น. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ปรีดา ประพฤติชอบ. (2530). บทบาทของอาสาสมัครในการส่งเสริมการเกษตร. ทัศนยะและประสพการณ์ในการวิจัยเพื่องานพัฒนา. ประสพการณ์ภาคสนาม. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน (2548). ทิศทางที่ท้าทายแห่งการพัฒนาประเทศไทย ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2548. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เพทาย บำรุงจิตติ. (2549). ศักยภาพและความพร้อมของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ศิลปะ และ วัฒนธรรมจังหวัดเชียงราย [online]. แหล่งที่มา: <http://www.ttresearch.org/pdf/49020.pdf> [12 มีนาคม 2552].
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. การวางแผนตลาดการท่องเที่ยว: เอกสารประกอบการสอน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ภราเดช พยัฒวิเชียร. (2539) พัฒนาการท่องเที่ยวไทยในทิศทางที่ยั่งยืน. วารสารธุรกิจการท่องเที่ยว. 15,2 (เมษายน)
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) สภาตำบล เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- มิศรา สามารถ. (2543). การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์รามเสิร์ พรหมชาติ. (2545). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษาร้านโป่ง ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ลือชัย ศรีเงินขวง และ ผาสุก เอนกวนิช. (2526). ยุทธศาสตร์ใหม่ของการพัฒนา(สาธารณสุข)ชนบท.รวมบทความพัฒนางานสาธารณสุขมูลฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน.
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2550). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้. (2538). กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. [online]. แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/npa/html/Tour/Activity_Tour.html [20 กรกฎาคม 2554].
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (2540). การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. [online]. แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/npa/html/Tour/Eco_Tour.html [20 กรกฎาคม 2554].
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2548). หลักการนันทนาการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักทะเบียน กรมการปกครอง อำเภอป่า จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (2554). ตรวจสอบจำนวนประชากรในชุมชนจากทะเบียนบ้าน แม่ฮ่องสอน. สำนักบริหารการทะเบียน
- สิทธิพร ภู่นริศ. (2552). การพัฒนาคน ชุมชน และพื้นที่การค้าชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. เครือข่ายวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่-ภาคเหนือตอนบน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). เชียงใหม่ : ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สินธุ์ สโรบล และคณะวิจัย. (2546). การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2527). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. พิมพ์ ครั้งที่ 12.

- สุรเชษฐ์ เขษฐมาส และดรชณี เอมพันธ์. (2538). แนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. [online]. แหล่งที่มา: http://www.dnp.go.th/npo/html/Tour/About_Eco.html [20 กรกฎาคม 2554].
- เสน่ห์ จามริก. (2527). นโยบาย กลวิธี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- เสรี เวชบุษกร. (2538). จากธรรมชาติสู่เขตอนุรักษ์. อุทยานแห่งชาติ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม.
- หนังสือพิมพ์ ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2552). ผู้ว่าแม่ฮ่องสอนชี้แจง 7 ปัญหาซ้ำซาก ท่องเที่ยวเมืองปาย - สิ่งทุกหน่วยร่วมส่งคายนารับไฮซีซั่นปี 52 [online]. แหล่งที่มา: <http://www.manager.co.th/Local/ViewNews.aspx?NewsID=9520000119588> [30 กรกฎาคม 2554].
- อำนาจ อนันตชัย. (2527). การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: การพัฒนาชนบทสาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิกิตอร์เทอเวอ์พอยท์.

ภาษาอังกฤษ

- Allen, N.J. and Meyer, J.P. (1990, March). The Measurement and Antecedents of Affective, Continaunce and Normative to the Organizations. Commitment to the Organizations. Journal of Occupational Psychology. 63 : 1-18.
- Bello, w., Cunningham, S. and Pho, L. (1988). A Siamese: Development and Disintegration in Modern Thailand. London: Zed Books.
- Boo, Elizabeth. (1991). Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development and Management. In Nature Tourism Managing for Environment. Washington D.C.: Island Press.
- Ceballos Lascurain, H. (1991). Tourism, ecotourism and protected areas. In Kusler,(ed.) Eco-Tourism and Resource Conversation project.
- Chantana, B. (1997). Traditional Knowledge System: Research and Development. Bangkok and Chaing Mai: Social Research Institute, Chiang Mai University and Chulalongkorn University.
- Cohen, John M. and Uphoff, Norman T. (1977). Rural Development Participation: Concept and Measure for ProjectDesign, Implementation, in Rural Development Monograph No 2

- The Rural Development Community Center For International Studies. Cornell University.
- Commonwealth Department of Tourism. (1994). National Ecotourism Strategy, AGPS, Canberra.
- Cronbach, J. Lee (1970). Essentials of Psychological Testing. New York: Harper and Collins.
- Floyd Hunter. (1980). Community power succession Atlanta's policy-makers revisited. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- Hirsch, P.(1993). Dams, Resources and the Politics of Environment in Mainland Southeast Asia. In Hirsch, P. and Warren, C. (eds.). The Politics of Environment in Southeast Asia. London and New York: Routledge.
- Hollnsteiner, M. R. (1982). The Participatory Imperative in Primary Health Care. In Assignment Children. 50 / 35-56.
- Lee J. Cary. (1976). The Role of The Citizen in C.C. Process: Community Development: Seeking Clarity Process. Columbia: University of Missouri Press.
- Robinson, H. (1976). Aspect Geographies: A Geography of Tourism. London: Macdonald and Evans Ltd.
- The Ecotourism Society. (1991). The Ecotourism Society's Definition. The Ecotourism Society Newsletter, 1.
- UNWTO. (2004). Indicator of Sustainability for Tourism Destinations Sustainable Development of Tourism.
- Western, D. (1993). Defining ecotourism in, K. Lindberg and D. Hawkins (eds), Ecotourism: A Guide for Planner and Manager. Vermont: The Ecotourism Society.
- White, A. T. (1982). The community participation :A discussion of the agreement. New York : United Nation Children's Fund.
- WHO/UNICEF. (1978). Primary Health Care. Report of the International Conference on Primary Health Care. Jointly sponsored by the World Health Organization and the United Nations Children's Fund.
- Yamane, T.(1967). Statistics: An introductory analysis. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ	คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร.อัฐมา นิลนพคุณ	
3. นางกุลปราโมทย์ วรรณะเลิศ	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
4. นายจรูญเชษฐา เรืองสุวรรณ	หัวหน้างานแหล่งท่องเที่ยวภาคเหนือ
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
5. นายอนันต์ สีแดง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ข
รายนามของผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายประทีป พันธุ์เสนา ปลัดหัวหน้าฝ่ายบริหาร ที่ว่าการอำเภอปาย
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. นายวิรัช แสนทองอร่าม นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. นายวิศณุ อรุณบำรุงวงศ์ ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สำนักงานแม่ฮ่องสอน
4. นายเสด็จ สุวรรณะ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองพร้าว ตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. นายวิรัตน์ พรหมเจียว ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเจ้าหม้อ ตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
6. นายสุรเพชร สิทธิเพชร สมาชิกเทศบาลตำบลเวียงใต้ เขต 2
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
7. นายประพัฒน์ อินตา ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านเมืองแพร์ ตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
8. นายเสงี่ยม วงศ์หล้า ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านน้ำสุ ตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
9. นายเจริญ คำปิ่น ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านห้วยปู ตำบลเวียงใต้
อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
10. นายลิ้นวัฒน์ พุกขาสกุล ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านใหม่สหสัมพันธ์
ตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
11. นายหวน สระทองจันทร์ ผู้ใหญ่บ้านชุมชนบ้านแสงทองเวียงใต้
ตำบลเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายประทีป พันธุ์เสนา (ปลัดอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายวีระชัย แสงทองอร่าม

(นายยกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียงใต้ นาย อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์

๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติ โครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุม ของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟู การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายวิศณุ อรุณบำรุงวงศ์ (ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอป่าใจ จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายจะเด็จ สุวรรณ (ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านเมืองพร้าว อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติ โครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอป่าตอง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุม ของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟู การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณิงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายวิรัตน์ พรหมเขียว (ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านเจ้าหม้อ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติ โครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็น ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุม ของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟู การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายสุรเพชร สิทธิเพชร (สมาชิกเทศบาลเขต ๒ ชุมชนบ้านป่าขาม อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายประพัฒน์ อินตา (ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านเมืองแพร์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายเสงี่ยม วงศ์หล้า (ผู้ใหญ่บ้าน บ้านน้ำฮู อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตரியมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตரியมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายจำเริญ ปันดา (ผู้ใหญ่บ้าน ชุมชนบ้านห้วยปู อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้ด้วยดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายทักษิณ พฤษาสกุล (ผู้ใหญ่บ้าน บ้านใหม่สัมพันธ อำเภอบางบาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แผนกวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอบางบาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ที่ ศธ ๐๕๑๒.๒๔/

คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพระราม ๑ ปทุมวัน กทม.

๑๐๓๓๐

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลงานวิจัย

เรียน นายहन สระทองขันธุ์ (ผู้ใหญ่บ้าน บ้านแสงทองเวียงใต้ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. โครงร่างวิทยานิพนธ์
๒. แบบสัมภาษณ์

ด้วย นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ นิสิตระดับมหาบัณฑิต ชั้นปีที่ ๒ แขนงวิชาการจัดการนันทนาการ การท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับอนุมัติโครงร่างวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา ภายใต้การควบคุมของ ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาญจนกิจ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงผ่านไปได้อย่างดี ในการนี้ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้ นายเกษมา เตริยมพิทักษ์ เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ท่านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยทั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นผู้ประสานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลวิจัยด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต คณึงสุขเกษม)

คณบดี

หน่วยจัดการศึกษาศึกษา งานวิชาการและวิจัย

โทร.๐-๒๒๑๘-๔๐

โทรสาร ๐-๒๒๑๘-๑๐๔๐

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประชาชนในชุมชน

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาการจัดการนันทนาการการท่องเที่ยว คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยคำตอบของท่านจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาเท่านั้น

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่

ตอนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตาม

แนวคิด 7 Greens

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

18-35 ปี 36-50 ปี 51-60 ปี
 มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช./ปวส.
ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

นักเรียน/นักศึกษา รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 พ่อบ้าน/แม่บ้าน อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 5,000 บาทหรือน้อยกว่า 5,001- 15,000 บาท
 15,001- 25,000 บาทหรือมากกว่า ไม่มีรายได้

6. ปัจจุบันท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของอำเภอปายหรือไม่

- มีส่วนร่วม ไม่มีส่วนร่วม (ข้ามไปข้อ 9)

7. ลักษณะการให้บริการนักท่องเที่ยวของท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านเป็นแบบใด

- บริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม
 ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก ผลิตและขายสินค้าทางการเกษตร/ของป่า
 บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว
 บริการสถานที่จอดรถ บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8. ลักษณะการดำเนินการ

- เป็นเจ้าของ เป็นลูกจ้าง อื่นๆ (โปรดระบุ).....

9. เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมเนื่องจาก

- ไม่มีเวลา ไม่มีเงินทุน
 ประกอบอาชีพอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง อื่นๆ (โปรด

ระบุ).....

10. ท่านมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกับการการท่องเที่ยวเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- บริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม
 ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก ผลิตและขายสินค้าทางการเกษตร/ของป่า
 บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ จำหน่ายและให้เช่าอุปกรณ์การท่องเที่ยว
 บริการสถานที่จอดรถ บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปาย

1. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทใดที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

☐ ธรรมชาติ	☐ ประวัติศาสตร์และ โบราณคดี
☐ ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี	☐ วิถีชีวิต
☐ ผจญภัย	☐ อื่นๆ(โปรดระบุ).....

2. สถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอปายที่ท่านคิดว่าเป็นทรัพยากรที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ วัดหลวง	☐ วัดกลาง	☐ วัดน้ำฮู	☐ วัดพระธาตุศรีชุม
☐ วัดศรีดอนชัย	☐ วัดทุ่งโป่ง	☐ น้ำตกหมอบเปง	☐ วัดพระธาตุแม่เย็น
☐ น้ำตกแม่เย็น	☐ น้ำตกแพมบก	☐ กองแลน	☐ โป่งน้ำร้อนเมืองแปง
☐ โป่งน้ำร้อนท่าปาย	☐ หมู่บ้านสันติชล	☐ คอยขุนแม่ยะ	☐ สะพานประวัติศาสตร์ปาย
☐ บ้านกระเหรียงแม่ปิง	☐ ถนนคนเดินปาย	☐ ร้านกาแฟออฟฟิอินลิฟ	☐ อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
- อื่นๆ
-
-
-

3. กิจกรรมที่ท่านคิดว่าควรจัดให้มีเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เที่ยวชมน้ำตก	☐ เดินป่า	☐ ล่องแก่ง	☐ จัดงานชมธรรมชาติ
☐ นั่งเรือชมทะเลสาบ	☐ ดูนก	☐ ปั่นจักรยาน	☐ พายเรือ
☐ พักนอนเรือนแพ	☐ ตกปลา	☐ ว่ายน้ำ	☐ ตั้งแคมป์/กางเต็นท์
☐ เที่ยวถ้ำ	☐ ถ่ายรูปธรรมชาติ		

อื่นๆ

.....

.....

ตอนที่ 3**ความต้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามแนวคิด 7 Greens**

คำชี้แจง: กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

มากที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 5
มาก	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 4
ปานกลาง	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 3
น้อย	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 2
น้อยที่สุด	ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหมายเลข 1

ลำดับ	คำถาม	ระดับความต้องการ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว (Green Attractions) ชุมชนของท่าน ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
	ชี้แจงระเบียบหรือข้อปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยว					
	ป้องกันและแก้ไขพลเสียต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากสิ่งก่อสร้างและนักท่องเที่ยว					
	ปลูกต้นไม้เพื่อลดมลพิษและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว					
5.	ชุมชนสีเขียว (Green Communities) ชุมชนของท่าน ได้กำหนดสถานที่ท่องเที่ยวและเขตอนุรักษ์เพื่อกิจกรรมท่องเที่ยว					
	มีการฟื้นฟูและรักษาแหล่งท่องเที่ยว					
	มีส่วนร่วมบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูล					
	เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดแผนและนโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					

9.	จัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม					
10.	จัดทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
11.	มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสามารถเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยว					
12.	รณรงค์ให้คนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว					
13.	<u>ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Green Plus)</u> <u>ชุมชนของท่าน</u> ปลูกต้นไม้/ปลูกป่าตามแหล่งต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ปลูกพืชที่เป็นอาหารของสัตว์ป่าในอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า					
14.	สนับสนุนกิจกรรมรักษาหรือฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว					
15.	ช่วยกันรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในบริเวณที่พักอาศัย ที่ทำงาน บริเวณใกล้เคียงของชุมชน					
16.	<u>การบริการสีเขียว (Green Services)</u> <u>ชุมชนของท่าน</u> ส่งเสริมและสนับสนุนหน่วยงานและองค์กรในการป้องกันและบำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว					
17.	เลือกใช้สินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว					
18.	ส่งเสริมการจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและหัตถ์หรือไม่อนุญาตให้มีการจัดแสดงที่ส่งผลกระทบต่อประเพณีหรือความเชื่อของคนในท้องถิ่น					

19.	สนับสนุนให้พนักงานต้อนรับและพนักงานบริการอื่นๆ แต่งกายด้วยชุดที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่น					
20.	รูปแบบการเดินทางสีเขียว (Green Logistics) ชุมชนของท่าน ตั้งคณะกรรมการ มาดูแลรับผิดชอบโครงสร้างพื้นฐานและบริการ ได้แก่ ถนน ขนพาหนะ เพื่อการประหยัดพลังงาน					
21.	ออกระเบียบหรือกฎหมายควบคุมมาตรฐานของถนน ขนพาหนะ ที่ใช้ในชุมชน					
22.	มีการติดตาม/ตรวจสอบ/ปรับปรุง/พัฒนาโดยถนน ขนพาหนะ อย่างสม่ำเสมอ					
23.	หัวใจสีเขียว (Green Hearts) ชุมชนของท่าน ร่วมส่งเสริมการ ลงทุนหรือระดมทุนในการจัดการกรท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
24.	จัดอบรมแนะนำการลงทุนและทักษะการบริหารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่ประชาชนในชุมชน					
25.	มีการจดทะเบียนผู้ประกอบการในรูปของกลุ่มสหกรณ์การท่องเที่ยวของชุมชนเพื่อส่งเสริมการประกอบการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์					
26.	กิจกรรมสีเขียว (Green Activities) ชุมชนของท่าน มีการฟื้นฟูกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี					
27.	มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ					
28.	มีการแจ้งเตือนหรือแจกข้อมูลเกี่ยวกับกฎระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติ-ไม่ควรปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรม ท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว					

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พื้นที่อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

.....

2. เพศ ชาย หญิง

3. อายุ.....ปี

4. ตำแหน่ง

.....

5. สถานที่ทำงาน

.....

ตอนที่ 2 คำถามการสัมภาษณ์

1. หน่วยงานของท่านมีแผนหรือนโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ รูปแบบในการดำเนินงานมีอะไรบ้าง
2. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามนโยบายมีหรือไม่ และเป็นอย่างไร
3. ท่านคิดว่าประชาชนหรือชุมชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอปายบ้างหรือไม่ และเป็นไปในรูปแบบใด
4. ท่านคิดว่าควรมีการปรับปรุงและพัฒนานโยบายในการพัฒนาและฟื้นฟูการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ อำเภอปาย ในด้านใดบ้าง

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ	นายกษมา เจริญพิทักษ์
วันเดือนปีเกิด	24 กรกฎาคม 2530
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ปี 2552